ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՅԷ,

'ԻԼՄԻՅԷ, ՊԷՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ'ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 3, 1910. Ն° 36

ՄԷՐՀՈՒՄ ՔԷՄԱԼ ՊԷՅ

(Հ-որ-ի-յէ-թ-ի-էր-վէր պիր թի-ր+ շա'էր է շէհիրի)

اوەدار هفته‌لق غزته — درسعادتده بایبل هاوسده — مدیر مسئول - صموئیل ق. هاروتیونیان

ՇԷՐԱԾԹ
Սէնէլիյի 40 Ղրշ.
Ամէրիկա իշիւն 2 Տօլ.
Ինկիլթերրա ,, 8 Շիլին
Մէմ. սահիբէ ,, 10 Ֆրնգ.

Էլտէն նուսխէսի 40 փր.

Իլանաթ գրյմէթլէրի մի'թէահիլ

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ԷՐՄԷՆԻՃԷ
ՎԷ ԷՐՄ. ՀՈՒՐՈՒՅԱԹԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔՃԷ
ՀԱՅԹԱԼԸԳ ԴԱՋԷԹԱ
Միւ'ելլիֆլեր Հ. Մ. Ալեն
Հ. Ս. Պարնըմ
Մ. Միհնասեան
Պայպըլ Հաուս,
Տէր ի Սա'ատէթ, Թիւրքիա

THE AVEDAPER

A WEEKLY PAPER
ARMENIAN, ARMENO-TURKISH.
EDITORS H. M. ALLEN
H. S. BARNUM
M, MINASSIAN
American Bible House
Cons/ple, Turkey

TERMS
An. Subscrip. Ps. 40
U. S. A. $ 2
England Shils. 8
Other countries Frs. 10

Single Copy 40 Paras

Advertising rates on application

ԱՓՕՍԹՕԼԻՔ ԻՆՍԹԻԹՈՒԹ
(ՃԷՆԱՆԷԱՆ Դ.ՕԼԷՃ)

Մէքթէպիմիզտէ Ինկ., Էրմ., 'Օսմ., Ֆրանս., վէ Ռումճա (Ռում Թալէպէ իշիւն) լիսանլարըյա ուլում ըֆէլսէֆիյէ, թապի'իյէ, ռիյազիյէ, հուգուզիյէ, թիւճճարիյէ վէ սա'իրէ պիթթէտրիս թալէպէ 'ալէ վէ 'ՈՒՌէլ պիր թա'լիմատ փէրվէրտէ էտիլիր։ Պախուսուս միւհթէրէմ էհալինին նազար ը տիգգաթը-նա 'արզ էտէրիզ քի,

1. Գ.օլէճ (Իտատի) գըսմընրն սոն իքի սէնէսի (եա'նի Ճիւնեը վէ Սինեը սընըֆլարը) թալէպէսի, էսնան ը 'ասքէրիյէտէ պուլունսա պիլէ, ընհրն ը ֆէլահա ալընմաշ։

2. Միւնթէհիլէրինին տիպլոմալարը մէ'արիֆ իտարէսինտէն թաստիգ գելընը։

3. Մէզունլարըմզ հիւքիւմէթճէ 7 սէնէլի մէքեաթիպի իտատիյէ ի բէսմիյէ միւնթէհիլէրինին քեաֆիֆէի հուգուգ վէ իմթիյազաթընա 'այնիյէ մալիք տիրլէր։

4. 'Օսմանլը մէքեաթիպի 'ալիյէսինէ, եա'նի մէքթէպի հուգուգ, թըպպիյէ վէ սա'իրէ կիպի պիլճիւմլէ տարիւլֆինուն չու'պաթընա ֆէլ ենրնէհան դապուլ օլունուրլար։

Թալէպէնին սըհհէթ վէ հէ-ան ֆ ալէֆէնա ֆէվգէլատէ տիգգաթ վէ, խասթալանան օլուրսա, մէքթէպին թապիպ մու'ալիմի թարաֆընտան մէճճանէն թէտավի էտիլիր։ Լէյլի թալէպէնին իւճրէթ ի սէնէվիյէսի 12 'Օսմ. լիրասը օլուպ, 7 լիրասը պերվէճճ է ֆէշին վէ 3ի Սբ. Ծնունդտա թահսիլ օլունուր։ Սէնէ ի թէտրիսիյէ Սեպտ. 2/15տէ պէտ էյլէր։ Զիյատէ մա'լիմաթ իշիւն Գ.օնեատա մէքթէպին տիրէքթորը Վեր. Տօգ. Ա. Ց. Հայկազեանա միւրաճա'աթ էտիլմէլի տիր։ 5—8

ԱՄԷՐԻԳԱՆ ՕՂԼԱՆԼԱՐ ՄԷԳԹԷՊԻ 'ԱԼԻՍԻ ԹԱԼԱՍ

Մէքթէպիմիզին սէնէ ի թէտրիսիյէսի Սեպտ. 1/14 Զարշանպիհ կիւնիւ պաշլայաճագ տըր։ Սէնէվի իւճրէթ ի թա'ամիյէ վէ թէտրիսիյէ 10 լիրա ի 'Օսմի տիր։ Մէքթէպին պէյանանամէսի վէ զիյատէ մա'լիւմաթ ալմագ իշիւն միւտիր ի մէքթէպ Վեր. Հ. Ֆ. Ուինկէյթէ միւրաճա'աթ օլունմալը տըր։ 4—5

ԹԱԼԱՍՏԱ ԱՄԷՐ. ՔՐԻՍԹԻԱՆ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

Թալաստաքի Ամէր. Խասթախանէսի Սեպտ. 12տէ (էֆրէնճի) թէքբարէն խասթալար գապուլ էթմէք իւզրէ քիւչատ օլունուպ Տր. Տատ վէ Տր. Փոսթըն թահթ ը իտարէլէրինտէ օլաճագ տըր։ 2-2

ԷՄԼԱՔ ՎԷ ՄՈՒՍԱԳԳԱՖԱԹ ԳԱՆՈՒՆԸ

Մաթ. 13. Վարիտաթը զայրի սաֆիյէսի 250 ղրշ. վէ անտէն տուն օլուպ մութասարրըֆլարընը իգամէթկեահը օլան խանէլէր վերկինին թէմամընտան մու'աֆ թուբուլաճաղը կիպի, սէնէվի իրատը 250 ղուրուշտան զիյատէ վէ 1000 ղուրուշտան տուն օլան իգամէթկեահլարը իրատընտան 250 ղուրուշը քէզալիք վերկիտէն մու'աֆ օլաճագ տըր։

Մաթ. 14. Մուսադգաֆաթ իրատը զայր ի սաֆիսի սուրէթի 'ումումիյէտէ մահալընտա ճարի օլան իճարէլէր նիսպէթինէ, 'այնի նէվ'տէն պուլունան պինալարը իրատընա, պինանը մէվգի'ինէ, էպ'ատընա, գաթլարընը հէր գաթտաքի ոտալարընը 'ատէտինէ, մէվատը ինչա'իյէսինին նէվ'ինէ, հիւսնի մուհաֆազա նօգթա ի նազարընտան հալ ը հազրընա վէ սուրէթ խաթ'իմալընա նազարէն թախմին օլունուր։ Տէյիրմէն վէ ֆապրիգալարէ ի'մալաթխանէլէրին իրատ ը զայր ի սաֆիսինի թախմին իշիւն տերունլէրինտէքի վէսա'իթ ի սապիթէ ի է'մալիյէ տախի նազար ը ի'թիպարէ պրնաճագ տըր։

Մաթ. 15. Պիր պինանը վարիտաթ ը զայրի սաֆիյէսինի թախմին իշիւն վէսա'իթ ի քեաֆիյէ պուլունամասընը թագարիտէ, պինանը զըյմէթի հագիգիյէսի թա'ենին էտիլէրէք, էկեր օ պինա տէ-

(Պաղ սահիֆէ 863է)

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՅԷ,

'ԻԼՄԻՅԷ, ՊԷՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ'ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 3, 1910 Ն: 36

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՈՒՖՈՒԳ

(Հ. Մ. Ալէն)

[Ամէրիգա ղազէթալարընտան պիրիսի աթիտէքի 'իպարէլէրտէ Էվրօփատա իքի մուհիմմ ու մա'նատար հարէքէթլէրէ նազար ը տիգգաթ ճէլպ էտիյօր ։]

Ալմանիատա սիյասի խօշնուտսըզլըգ. Ալմանիատա վէրկիլէրին թէզեիտիյլէ տահա չօգ սէֆա'ին ի հարպիյէ ինչա էթտիրմէյէ թարաֆտար օլանլար իլէ ճէնկեավէրանէ մէյլ ու ֆիքրի պաստրըպ տա պիւթիւն սա'յ ու ղայրէթլէրին մէմլէքէթին 'ամէլէ սընֆը արասընտա բէֆահ ու մա'մուրիյէթ հուսուլընա հասր օլունմասը թարաֆտարլարը արասընտա չիտտէթի կիթտիքճէ արթան պիր միւճատէլէ վուգու' պուլմագտա տըր ։ Գուվվէ ի պահրիյէնին արթտըրըլմասը թարաֆտարլարը չիմտիյէ գատար էքսէրիյէթ թէչքիլ էտիյօրլարիսէ տէ, սիյասիյաթըն ղարիզ ճիլվէլէրի վար տըր։ Միւրթէճի' Փըրօթէսթան վէ Գաթօլիքլէր թէճավուզի ուսուլը 'ասքէրիյէ մէսլէքինի թէրվիճ էթմէք խուսուսընտա պիրլէչմիչ իսէլէր տէ, տիկէր խուսուսլարտա անլէր պիրպիրլէրինէ գուրչուն սըգըյօրլար ։ Փրօթէսթանլար Փափանըն ախիրէն նէչր օլունան թահրիրաթընտան տօլայը պիւթիւն Ալմանիա մէմալիքի տախիլինտէ իզհար ը հիտտէթ էթմէքտէ օլտըգլարը հալտէ, Գաթօլիքլէր քիւլլիյէն Վաթիգանըն հիւքմ ու նուֆուզը թահթընտա պուլունըյօրլար։ Տիկէր թարաֆտա Միլլի Լիպէրալլարիլէ Բատիգալլարըն միւթէ'ատիտ ագսամը վէ Սօսօալիսթլէր պուլունմագտա տըրլար ։ Սօսիալիսթլէր քէնտիլէրին կիթտիքճէ քէսպ ի զուվվէթ էթմէքտէ օլտուգլարընա վազըֆ տըրլար ։ Էլեէվմ Բէյխչթակտա անճագ 49 Սօսիալիսթ ա'զա պուլունմագտա իսէ տէ, թէսլիմ ու ի'թիրաֆ օլունըյօր քի, Բէյխչթակ տաղըտըլըպ տա եէնի պիր ինթիխապաթ իճրա էտիլէճէք օլսա, Սօսիալիսթ ա'զանըն մըգտարը չիմտիքինին իքի միսլինի պիլէ կէչէր ։ Բէյխչթակըն չիմտիքի 397 ա'զասը հէր նէվ' էֆքեար թէրվիճ ու իլթիզամ էտէն պիր չօգ ֆըրգալարա մէնսուպ տըրլար ։ Լօնտրանըն Քրիսչըն Ուըրլդ ղազէթասընըն Պէրլին մուխապիրի Ալմանիա ահվալը սիյասիյէսինտէն պահիս պիր պէնտինէ չու սէօզլէր իլէ խիթամ վէրիյօր.

«Ալմանիա 'ազիմ իխթիլաֆ վէ միւճահէտէլէր գարչըսընտա պուլունըյօր, վէ նէթիճէնին նէ օլաճաղընը հիչ քիմսէ խապէր վէրէմէզ ։ Ուֆագ ֆըրգալար թահթ ը թէհլիքէտէ պուլունան պէօյիւք մէս"էլէլէր գարչըսընտա զա"իլ օլուրլար, վէ սիյասի միւճատէլէ պիր թարաֆտա իրթիճա' վէ հիւքիւմէթ ի 'ասքէրիյէ վէ տիկէր թարաֆտա թէրագգըյաթ վէ ինքիչաֆաթ ը սուլհփէրվէրանէ թարաֆտարլարը արասընտա պիր մուհտրէպէյէ թէհավվիւլ էտէճէք տիր ։ Ասլի մուխաթարա չու տըր քի, կիթտիքճէ իրթիճա'փէրվէրանէ պիր հալ ալան հիւքիւմէթ՝ էհալինին նազար ը տիգգաթընը ումուր ը տախիլիյէտէն պաչգա թարաֆա չէվիրմէք մագսէտիյլէ Էվրօփատա պիր միւչքիլաթ իհտասընա չըգըչապիլիր ։ Պու Պիզմարք ուսուլը իտի վէ միւչարիլէյհին խալէֆի գապիլ քի օլ ուսուլա միւրաճա'աթ էթմէյէ մէճպուր օլուր ։ Էլեէվմ մէմլէքէթ նախօշնուտի հիսսիյաթըյլէ գայնամագտա օլտըգընտան, չիմտիքի թէհտիտքեարանէ հէրճ ու մէրճտէն նիզամ ու ինթիզամ վէ միւնէվվէրանէ պիր մէսլէք փրօկրամը մէյտանա չըգարըլաճագ իսէ, Գայսէր իլէ միւչավիրլէրինին էօնիւնտէ իճրա էտիլէճէք ղայէթ 'ազիմ պիր իչ վար տըր ։»

Ի՞նչանիպա Բօմա Գաթոլիք եկեղեցի. Էլեկտրական Իսպանիա հիւքիւմէթիյէ Վաթիգան արասընտա չէտիտ պիր հալ ալմըշ օլան միւնազա՛ա պիւթիւն 'ալէմին նազարը տիզգաթընը ճէլպ էթմէքտէ տիր։ Էքսէր քիմսէլերին զանընընճա, հիւքիւմէթին սէրպէսթի ի ային ու մէրասիմի մէզհէպիյէի թէրվիճ էթմէսի քիլիսէնին ինգըրազընընը պիր տէյիլի տիր։ Փէք ա՛լա սէպէպլէրէ պինա՛էն պիզ պու կիպի պիր իսթինթաճը խաթա 'ատտ էտէպիլիրիզ։ Հէր հագգանիյէթիէրվէր Խրիսթիյան էօյլէ պիր նէթիճէնին խաթա օլմասընը արզու էթմէլի տիր։ Իսփանիա Գաթոլիքլէրինին իսթէտիքլերի չէյ Գաթոլիք մէզհէպինի զա՛իֆլէնտիրմէք տէյիլ, անճագ վաթանլարընը Բօմատաքի միւրթէճի՛ մէ՞մուրլարընը հիւքմ ու նուֆուզը ալթընտան գուրթարմագ տըր, Իսփանիա ինֆիրատը՝ 'ումումի էհալինին սա՛իր մէմլէքէթլէր էհալիլերի իլէ քէսպ ի իլգիէթ վէ մու-'արէֆէ էթմէլերի էօնիւնտէ զա՛իլ օլմագտա տըր, վէ ինֆիրատ իլէ պէրապէր էրպապը 'ազ ու իզ'ան Իսփանեօլլար՝ թամմ Մ. Ամէրիգա Գաթոլիքլերի կիպի պիր թագըմ ումուր ու մէսա՛իլտէ իսպաթ ը հուրրիյէթ էտէրէք, Բօմանընը էմր ու իրատէսինէ թապի՛ օլմագ իսթէմէյօրլար։ Պօսթընը զազէթալարընտան Թրէնո+րէթէրին ուզուն մրւտտէթ Իսփանիատա եաշամըշ օլուպ տա քէնտի քէնտիսինէ պիր Ամէրիգա Գաթոլիյի թէսմիյէ էտէն մուխապիրինին պէյանընճա, Իսփանիատա չու սօն սէնէլերտէ էֆքեարը 'ումումիյէ Իսփանիա-Ամէրիգա մուհարէպէսի իլէ անընն նէթիճէսինտէն, Ֆրանսատա մէվզը՝ ի իճրայա գօնուլուպ տա բուհ-պան ճէմ'իյէթլերինին պիր չօգ ա՛զասընընն Իսփանիայա սիւրիւլմէլերինէ պա՛իս օլան քիլիսէ գանուընընտան, վէ Ամէրիգանընը պիւթիւն Լաթին մէմլէքէթլերինտէ ումուրը մէզհէպիյէյէ տա՞իր էֆքեարը 'ումումիյէնին թէպէտտիւլինտէն զայէթլէ միւթէ՞էսիր օլմուշ տըր։ Կէրչի չօգլար տիւչիւնմէյէրէք նէսնէլերի թամմ օլտուզլարը հալտէ գապուլ, էյլէտիքլերի թագտիրտէ 'ադալը սընֆլար տահա պէօյիւք Իսփանիա իչիւն պիր հրրս ը չանա ույանտըլար։ Վէ պու մագսէտլէ սէրպէսթի ի ային ու մէզահիպի, մէքթէպլերին քիլիսէնին եէտ ի ինհիսարընտան գուրթարըլմասընը, տիւնեէվի վէ բուհանի էմվալ ու էշեատան ալընան վերկիլերին գա՛իտէ ի մուսավաթա տահա մուվաֆըզ սուրէթտէ թագսիմ վէ թէվզի՛ինի, վէ ատէմլերին քիլիսէյէ սատագաթլարը էսասը կէօզէտիլէրէք տէյիլ, անճագ քէնտիլերին մէվզը՝լերի իչիւն իպրազ ը էհլիյէթ ու իգթիսար էյլէմէլերինէ կէօրէ մէ՞մուրիյէթէ թա՛եին էտիլմէլերի՝ի թալէպ էտիյօրլար։ Պու մուհարրիրին իտտի՛ասը, Պարսէլօնատաքի իխթիլալ պա՛իս օլան զալէյան Գաթոլիք բուհպան ճէմ'իյէթլերինին մէմլէքէթէ իսթիլալարընա գարշը, վէ պիւսպիւթիւն Իսփանիայա 'ա՞իտ ումուրա բուհպան թազըմընընն միւտախէլէսինէ գարշը պիր փրոթէսթօ օլարընը կիպի, մէքթէպլերտէ բուհանիյաթա 'ա՞իտ օլմայան տէրսլէրին թա՛լիմի վիճուպընընն վէ քիլիսէ մէ՞մուրլարընընն թէնդիտ ու մու՞ախազէսինէ տիւչար օլմագսըզընը պիլճիւմլէ ատէմլերին իսթէտիքլերի էֆքեարա զահիպ օլմագլըզա հագգ ու սէլահիյէթլերի պուլունմասը լիւզումընընն տախի պիր իզհարը տըր։ Ամէրիգատաքի Գաթոլիք քիլիսէսինին Իսփանիա Գաթոլիք քիլիսէսի իւզերինտէքի թէ՛սիր ու նուֆուզը՝ բիվայէթէ կէօրէ, զայէթ 'ազիմ տիր։ Ամէրիգատաքի Գաթոլիք քիլիսէսինին գուվվէթի Էվրօփա Գաթոլիք մէմլէքէթլերինին քէսպ ի հուրրիյէթ էթմէլերինէ պա՛իս օլաճագ տըր։

ՔԻԼԻՍԷ ՎԷ ԽԱՑՐԽԱՀԼԸԳ
(Հ. Մ. Ալէն)

«Քիլիսէնին հէտէֆի մագսուտը 'ումումա 'ա՞իտ ումուրը լինսանիյէթքեարանէյի հիւքմ ու նուֆուզը ալթընա ալմա՞գ մը օլմալը, եօգսա ատէմլերի օլ մագսէտլէ թէչէքքիւլ էթմիշ օլան սա՞իր չիրքէթլէր վասրթասրյա ինսանիյէթի խըտմէթ էթտիրմէք, վէ օլ խըտմէթին իֆասընտա անլէր իւզերինէ պիր կէօնէ միւրագապէ իճրա էթմէքսիզին անլերի իրչատ էթմէ՞ք մի օլմալը տըր։» Պու սիւ՞ալլարը Ամէրիգա զազէթալարընտան Գանդիդէյչընէլէ՞ն իրատ էտիյօր։ Խայրխահանէ չիրքէթլերին պիւթիւն մէսնէլէսի պիճիւմլէ ճէմա՛աթլարճա հայաթի էհէմմիյէթի հա՞իզ օլտըզընտան, օլ զազէթանընն Օգոս. 6 թարիխլի նուսխէսինտէ պու մէ՞ելէտէն պահիս օլարագ, կէօրիւլէն պէնտին պաչըճա նօգթալարընը պուրաճըգտա գարիյունընմզ իչիւն պէրվէճճ ի ամի իգթիպաս էտէրիզ։ Ամէրիգա վէ Թիւրքիատաքի ահվալ պիր չօգ խուսուսլարտա 'այնի տէյիլ իսէլէր տէ, էկէր պա՛զ էսասի գա՛իտէլէր պուլապիլիրսէք, անլերին 'այնի օլաճազընա հիչ չիւպհէ եօգ տըր։ Պու միսալտա մէսէ՞ելէ չու տըր. «Պէլէտիյէ Քիլիսէսի» լէհինտէքի միւտաֆա՛ասընտա Տր. Կլէտտըն մը հագգը տըր՝ եօգսա միւմիլէյէին էֆքեարընը գապուլ էթմէյէն միւ՞էլլիֆ մի հագգը տըր։ Մէսէլէնին թէտզիգ ու միւթալա՛ասը պէրվէճճ ի ամի տիր։

Էսասէն միւթթէհիտ օլան քիլիսէլերին հէտէֆի մագսուտը ճէմա՛աթտա խայրաթ ու հասանաթ իշլերինին իտարէսի օլմալը տըր, տէյիւ իտտի՛ա էտէն-

լեր խասսէթէն Փրօթէսթան մէզհէպի ֆրրգալարը-նա գարչը գուվվէթլի պիր իթհամնամէ 'արզ էթ-մէյէ մուգթէտիր տիր։ Տր. Ուաչինկթըն Կլէտըն Սենչըրի նամ մէճմու'անըն Օգոստ. նուսխէսինտէ «Պէլէտիյէ Քիլիսէսի» սէրլէվհալը պիր պէնտի մէշ-հուրընտա պու մէվզը'ի թութույօր,

Տր. Կլէտըն կէօզէ չարփան իքի նէֆս իւլ էմր զապուլ էտիյօր։ Պիրինճիսի քէնտիսինտէն մու-'ավէնէթ, չիֆա վէ իֆագաթ ու նէգահէթ խըտ-մէթլէրի 'ալէտտէվամ ճէրէյան էտէն հըպպ իւլ զայր տույզուսը քիլիսէնին իրտաս էթտիյի պիր չէյ տիր։ «Իչպու տույզու պիզէ եէնի պիր ինսա-նիյէթ նիւմունէսի վէրմիչ տիր։ Հասըլ օլան մու-վաֆֆագիյէթ զայէթ 'ազիմ տիր, վէ պունտա քի-լիսէնին պէօյիւք էմէյի վար տըր։ Իքինճի քէյֆի-յէթ չու տըր քի, իլք Խրիսթիյան թարիխինտէ մուգաննէն վէ մունթազամ ինսանիյէթփէրվէրլիք իչի՝ սայքի պիւսպիւթիւն օ զէման զայր ի մուն-գասիմ պուլունան քիլիսէնին իչի իտի Տր. Կլէտընըն իտտի'ասը չու տըր քի, պու իչ քիլիսէլէրին հիւքմ ու նուֆուզը տա"իրէսինտէ մուհաֆազա օլունմալը իտի։ Միւմաիլէյհին պիւրհան վէ տէլիլի իրատ էթ-տիյի իքի սիւ"ալ իլէ անլէրէ վէրտիյի ճէվապլար-տա միւնտէրիճ տիր։ 'Ումումի հիւքիւմէթ մէ"-մուրլարը ճէմա'աթըն խայրաթ վէ հասանաթ իչինի միւ"էսսիր սուրէթտէ իճրա էթմէք իչիւն քեաֆի տէրէճէտէ խրիսթիյանլաչմը՞չ մը տըրլար։ Միւ-մաիլէյհ պու սիւ"ալա, Խայր, տէյիւ ճէվապ վէրիյօր։ «Քիլիսէ, պու իչին զապթ ու միւրագապէսինի էլինտէ թութամամասընտան տօլայը թէ"սիր ու նուֆուզճա վէ տիրիլիքճէ 'աճէպա զայէթլէ միւ-թէզարրիր օ՞լմայօր մը։» Միւմաիլէյհ պունա, Էվվէթ, օլույօր, տէյիւ ճէվապ վէրիյօր։ Տր. Կլէտընըն ի'թի-գատընճա, «Զէմանէնին իհթիյաճը հէր զասապա եախօտ չէհրէ պէլէտիյէ քիլիսէսինի ի'ատէ էթմէք տիր։» Անըն իչի ճէմա'աթըն ումուրը խայրիյէսի րիյասէթինի տէր'իւհտէ էթմէք օլաճագ տըր։ Տր. Կլէտըն տէյօր քի, «Պու իչի տէվլէթէ տէվր ու թէսլիմ էթմէքլէ քիլիսէ քէնտիսինի քէնտինին էն հայաթի վազիֆէսինտէն մահրում էյլէմիչ տիր։ Զայ'աթ ազլանաճագ, սանքի միւհլիք պիր հալ տըր։ Շու սօն զէմանլէրտէ քիլիսէնին զա'աֆը չօգճա պունտան նէչ"էթ էտիյօր։ Քիլիսէ պու վազիֆէսինի թէքրար տէր'իւհտէ էթմէլի տիր։ Պու չէյ մահզա պիր միւնասէպէթ մէս"էլէսի տէյիլ տիր, հայաթ վէ մէմաթ մէս"էլէսի տիր։ Տր. Կլէտընըն խուլուս ընիյէթինէ քեամիլ ի'թիմատըմըզ վէ մէզհէպի ֆրրզամըզա վէ քիլիսէլէրիմիզտէ րիյասէթէ օլան խըտմէթինտէն տօլայը հիւրմէթ ու րի'այէթիմիզ պէրքէմալ օլմազլէ պէրապէր, պիզ անըն թութտըզը մէվզը'ի գուվվէթլի սուրէթտէ բէտտ էթմէյէ մէճ-պուրըզ։ Ի'թիգատըմըզճա անըն մէվզը'ի մէ'ալի արայան վէ քէնտիլէրին գուվվէթ վէ տիւշիւնճէ-լէրինին պէօյիւք գըսմընը էպնա ի նէվ'լէրինէ իֆա ի խըտմէթ իչիւն սարֆ էտէն զէվաթ թարաֆընտան քիլիսէլէրին ֆէվգէլ'ատէ մու"ախազաթ վէ ինթի-գատաթա մա'րուզ օլմալարընը պաչլըճա սէպէպի օլմուչ տըր։ Պու կիպի թէնգիտաթ քիլիսէլէրտէ միւնազգիտլէր սըֆէթիյլէ իֆա էտէպիլէճէքլէրին-տէն տահա պէօյիւք վէ տահա մէս'ուտանէ խըտ-մէթլէր իֆա էտէպիլէճէք փէք չօգ քիմսէլէրի քիլիսէ-լէրտէն սօզուտուպ ուզագլաչտրրը։ Պու կիպի թէնգիտաթ անլէրին էն ճիտտի ա'զալարընը չօղը-նա ֆիւթուր վէրիր, վէ էն ազ ճիտտի օլանլարը գայտսըզլըզընը թագվիյէ էտէր։ Անլէր Ամէրիգա Փրօթէսթան քիլիսէլէրինին էվսաֆը հագգընտա եանլըչ ֆիքր վէրիլմէսինէ պա'իս վէ նաֆի'իյէթլէ-րինէ խայլըճա մանի' օլուրլար։

Տր. Կլէտըն վէ սա"իր պիր խայլը 'ալի խրիս-թիյան ինսանիյէթփէրվէրլէրին Փրօթէսթան քիլի-սէլէրի 'ալէյհինտէքի չիքեայէթլէրի չու տըր քի, օլ քիլիսէլէր պիր հէյ"էթ մագամընտա 'ամիլ օլ-մազլար, անլէր պիր հէյ"էթ մագամընտա պիլճիւմ-լէ միւհթաճլարա խըտմէթ էթմէքլիք վասըթալա-րընը պուլուպ իտարէ էթմէքլիք վէ ճէմա'աթտա պիլճիւմլէ պէտպախթլարընը խաթալարընը թասհիհ էթմէքլիք վազիֆէսինի տէր'իւհտէ էթմէզլէր։ Տր. Կլէտըն կէրչէքտէն տէյօր քի, Բօմա Գաթօլիք քի-լիսէսի քէնտիսինին աճէնթլէրի մագամընտա խաս-թախանէլէրէ, էյթամխանէլէրէ վէ միւհթաճլարընը միւզթարիպլէրին վէ եօլտան սափմըչ օլանլարընը գայրըլմասընա մախսուս սա"իր պիր չօգ չիրքէթ-լէրէ մալիք օլմազլըգ խուսուսընտա իսլահը մէզ-հէպտէն էվվէլքի ֆիքր ու թէսավվուրընը մուհա-ֆազա էտիյօր, վէ Գաթօլիք քիլիսէսի պու իչ ի-չիւն Փրօ. քիլիսէլէրինտէն տահա էյի սուրէթտէ թանզիմ օլունմուչ տըր։ Ատէմլէր արասընտա Յիսուս Քրիստոսըն վէքիլի իտիյի վէ անըն եէրինտէ իչլէ-մէյէ սէլահիյէթի պուլունտըզընը իտտի'ա էտէն պիր թէչքիլաթա մալիք օլմազլըգտա 'ահան ու ա-չիքեար ֆէվա"իտ ու մուհասսէնաթ վար տըր։ Լաքին օ կիպի պիր թէչքիլաթա մալիք օլմազլըզըն մա-զարրաթլարը տախի պուլունուպ, պու մազար-րաթլար պիզէ հագիգաթըն մուհաֆազա վէ նէչր ու թա'միմի վէ հուրր պիր միլլէթին թէքեա-միւլ ու ինքիչաֆը իչիւն տահա պէօյիւք մանի'է-լէր կիպի կէօրիւնիւրլէր։ Բօմա Գաթօլիք քիլիսէ-սի Իթալիատա, Ֆրանսատա վէ Ավսթրիատա թա

չու սոն զէմանլարա կէլինճէյէ գատար խայրաթ վէ հասանաթ ումուրընը քէնտի էլինտէ հրգզ էթ-միչ տիր։ Օ՝ Իսփանիատա վէ ճէն. Ամէրիգա մէմ-լէքէթլէրինին պա՛զըսընտա հալա պու գոնթրոլը մուհաֆազա էթմէյէ չապալայոր։ Հէր նէրէտէ մուզթէտիր օլուրսա, մէքթէպլէրի տախի քէնտի հիւքմ ու նուֆուզը ալթընտա պուլունտրրը, վէ տէվլէթտէն բուհպան թարիգաթ վէ ճէմ իյէթլէրի-նին մէսարիֆինի թէսվիյէ իչիւն վէ պիլճիւմլէ մէքթէպլէրի վէ միւ"էսսէսաթ ը խայրիյէյի իտարէ իչիւն թախսիսաթ ալը։ Օ՝ պու չէյի Ամէրիգա-տա՝ տախի իճրա էթմէյէ չալըշըյոր։

Ի՛թիգատըմզճա հէր հանկը պիր քիլիսէնին եախոտ հէփ քիլիսէլէրին պիրլիքտէ օլարագ — խայրաթխանէլէրի, մէքթէպլէրի վէ 'իպատէթ-խանէլէրի եէտ ի վահիտ իւզրէ իտարէ էթմէքլիք խուսուսընտաքի իչպու հէտէֆ ի մազսուտլարը կէրէք քէնտիլէրինէ, կէրէքսէ բու"էսսասընը Ցի-սուս Քրիստոստան հիւքիւմէք ի մուզլագայա մա-լիք իզ իտտի՛ասըյլէ հիւքմ ու նուֆուզլարը ալթընտա պուլունտրրմադ իսթէտիքլէրի ճէմա՛ա-թա մուզիրը տիր։ Ի՛թիգատըմզճա, պիլճիւմլէ քիլիսէլէր իլահի պիր թէչքիլաթ հալինտէ պիրլէշ-սէլէր, էֆքեար հուրրիյէթինէ վէ ինսանի թէրաղ-զըյա օլան մուխաթարա պու կիպի պիր իթթի հատլա էքսիլմէյիպ անճագ խայրճա արթար։ Թարիխին պիզէ թա՛լիմ էթտիյինէ կէօրէ, ճիհանը-ումուրը տինիյէ վէ ինսանիյէթփէրվէրանէսինի ի-տարէ էթմէք մազսէտի իլէ պիլճիւմլէ խրիսթիյան քիլիսէլէրինին 'ուզվի իթթիհաատ ումուրը ինսա-նիյէ իւզէրինէ նուֆուզը իլահի իտտի՛ասընտա պուլունան պիր հիւքիւմէթ ի իլահիյէ թէ"սիսիյլէ նէթիճէլէնիր։ Ցիսուս Քրիստոսը քիլիսէլէ-րինին մէ"մուրիյէթի պիլճիւմլէ ատէմլէրի ինսանի-յէթքեարանէ վաթանփէրվէրանէ մէ՛արիֆփէրվէ-րանէ խըտմէթլէր իֆասընա թէչվիզ էթմէք վէ անլէրտէ միւմքին մէրթէպէ պու խըտմէթի քէն-տիսինէ մուհապէթ վէ իթա՛աթլա իֆա էթմէք-լիյէ գանաբրմադ ը։ Քիլիսէնին պաչըճա իչի ա-տէմլէրի Ալլահա խըտմէթ ու 'իպատէթ էթմէյէ, վէ էպնա ի նէվ'լէրինէ, ճէմա՛աթա քէնտիլէրին իհթիյաճաթընա էն մուվաֆըգ կէօրիւլէն վասըթա վէ թարիգլէր իլէ իֆա ի խըտմէթէ թէչվիզ էթմէք տիր։

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՊԻՐ ԽՐԻՍԹԻՅԱՆՏԱՆ ՆԷ՞ ՊԷՔԼԷՆԻԼԻՐ

Պաչգալարտան զիյատէ նէ էթմիչ օլուրսընըզ։ Մատթ. Ե. 47։

ԽՐԻՍԹԻՅԱՆՏԱՆ պաչգալարընտան զիյատէ իճ-բա՛աթ մէ՞մուլ օլունուր։ Ցիսուս պէօյլէ սիւ-՚ալ էտիյօր։ «Սիզ Էյ չակիրտլէրիմ սիզի պաչգա-լարընտան թէֆրիգ էթմէք իչիւն էկէր սիզին Խր-իսթիյան պիրատէրլէրինիզէ, տա՛իրէ ի ՚ա՛իլէնի-զին էֆրատընա, եախոտ սիզին եազըն վէ էն սէվ-կիւլիւ տօսթլարընըզա հիւսն ի մու՛ամէլէ էտէր-սէնիզ, տիւնեանընն սա՞իր ատէմլէրինտէն զիյատէ՞ էթմիչ օլուրսընըզ։ Արանըզտա էն հազիր սընըֆ-տան սայրլան թահսիլտարլար պիլէ օ գատարընը եափարլար։ Էկէր մէզէհպինիզ սիզէ անճագ պու գատարընը եափտըրրյորսա, սիզին ֆազիլէթինիզ նէ՞ըէտէ օլաճագ տըր։» Պուրատա Խրիսթիյանլըզըն թէրֆի՛ էտէն պիր թէ"սիրէ մալիք օլտըզը ֆարզ էտիլմէքտէ տիր։

Խրիսթիյանլըզ ինսանը պիզզաթ քէնտիսինտէն եօգարը ըէֆ՛ էտէր։

Օ ատէմի քէնտի տէրունինտէ անըն գուվվէ-թինի հիսս էթմէքսիզին օլապիլէճէյինտէն զիյատէ էյի էտէր։ «Խրիսթիանլըզ ինսանիյէթտէն զիյա-տէ պիր չէյ տիր։» Օրուհտա զաթէն մէվճուտ օ-լան պիր չէյին սատլճէ թէ՛ալի վէ թէրազզըսը տէյիլ տիր, «Եինէ մէլէքքիւթ Ուլլահը նէյէ՞ թէչ-պիհ էտէյիմ։ Մայայա պէնզէր քի պունու պիր գարը ալըպ՝ թա ճիւմլէսի մայանընճայա տէյին, իւչ էօլչէք ուն իչինտէ կիզլէտի։» «Էկէր պիր ին-սան քէնտինի քէնտինտէն եօգարը եիւքսէլիմէզիսէ, օ՞նէ գատար սէֆիլ պիր մախլուգ տըր։» Լաքին պիր քիմսէ այագ գապըսընը պաղլարընտան եօ-գարը չըգամատըզը կիպի, հիչ պիր քիմսէ տէ պու չէյի եափամազ։ Գուվվէ ի ըէֆ՛իյէ սէմավաթան տըր։ Խրիսթիյան նէֆսինին պանիսի տէյիլ տիր, անը Ալլահ պինա էտէր։ «Սիզ Ալլահընը էլինին է-սէրլէրի սինիզ։» Սիզի պաչգալարընտան թէֆրիգ էտէն հէր չէյ Ալլահտան կէլիր։

Խրիսթիյանլըզ ատէմի քէնտինէ հէմճինս օլան մախլուգաթտան պալայա գալտըրրը։ Հազիզի պիր Խրիսթիյան հիւսն ի սիյրէթ նօգթա ի նազարընտան ճէմա՛աթ միյանընտա պիր Սաուլ տըր։ Ս-նընն պաչը վէ օմուզլարը էթրաֆընտաքիլէրինտէն եիւքսէք տուրուր։ Օ ճալիպ ի տիգգաթ պիր ա-տէմ տիր։ Մէրգում պաչգալարընտան էյի տիր։ Զիրա օ օնլարա նամա՛իւմ օլան պիր նէճապէթ արզուսըյա ալէվրիզ օլմուչ տըր։ Օ թէ"սիրիյէ հայաթընը քէսպի 'ուլվիյէթ ու լէթաֆէթ էյէ-

միչ օլտըղը Քրիստոսա 'իզզէթ տիր։ Էսասը քէլամ-ըմըզտաքի սիւ"ալըն էվվէլքիսինին, Խրիսթիյանլըղըն պիր սըֆէթի մախսուսէսի օլան տիւչմէնլէրինիզի սէ-վինիզ՝ այէթիյլէ 'ալագասը վար տըր։- «Գօնչընը սէվէսին վէ տիւչմէնինէ պուղզ էտէսին տէնիլտի-յինի իչիթտինիզ։ Ֆագաթ պէն սիզէ տէրիմքի տիւչմէնլէրինիզի սէվինիզ, սիզէ պէտտու'ա էյլէ-յէնլէրէ խայր տու'ա էյլէյինիզ, սիզէ պուղզ է-տէնլէրէ էյիլիք էտինիզ, վէ սիզի ինճիտէնլէր հէմ սիզէ թէ'ատտի էտէնլէր իչիւն տու'ա էտինիզ։» Պուրատա տիւչմէնլէրիմիզին խաթալարընա կէօզ գափայարագ, անլէրի սէվմէքլիյիմիզ անլաչըլմազ։ Անլէրին սիրէթի իչիւն մէմնունիյէթ հիսս էթմէ-մէլի իզ։ Թէ"էսսիւֆ էտիպ անլէր իլէ լութֆ իլէ մու'ամէլէ էթմէլի իզ։ Անլէր իչիւն եալընըզ գալ-պիմիզտէն տէյիլ, իլլա տուտագլարըմըզլա տախի պէրէքեաթ թալէպ էթմէլի իզ, անլէրէ եալընըզ գավլէն տէյիլ, իլլա ֆի'լէն էյիլիք էթմէլիյիզ։ Եա-բալանտըղընտա պէլասան ագըտան վէ քէնտինի քէսէն պալթայա խօչ գօգուսըն իլհագ էտէն ա-ղաճ կիպի պիզէ զիյան իրաս էտիպ լա'նէթ օգու-յանլարա եա պէրէքեաթ թալէպ էթմէլիյիզ եա տա պէրէքէթ օլմալըյըզ։ Պու գօլայ տէյիլ տիր, ին-սան թապի'աթընա մուղայիր տիր։ Լաքին թա-պի'ի տէյիլ իսէ տէ, Խրիսթիյանլըղըն իճապաթըն-տան տըր։ Վէլէվ թապի'աթա գարչը օլսա պիլէ Խրիսթիյան բուհունա մուվաֆըգ տըր։ Ավֆ էտիճի-լիյին նէֆսֆէտաքեար բուհունտան մահրում օլան ֆէրտ՝ քէնտի քէնտինի Խրիսթիյան 'ատտ էթմէ-մէլի տիր. Թահսիլտարլարըն սիյահ գալպլէրինտէ պիլէ ա'լա հիսսիյաթըն պիր չէօ'լէսի վար իտի, անլէր քէնտիլէրի սէվէնլէրի սէվէրլէր իտի։ Խը-րիսթիյանլըգ պունտան չօգ զիյատէ պիր չէյ տիր։ Օ եիւզիւմիւզէ գարչը լա'նէթ էթտիքլէրինտէ պի-զէ խայր տու'ա էթտիրիր, վէ պիզէ զիյան վէ-րիլտիյինտէ էյիլիք էթտիրիր։ Օ պիզի թապի'ի սուրէթտէ օլապիլէճէյիմիզտէն ֆարգլը պիր չէյ էտէր։ Օ պիզի թէճէտտիւտ էթմիչ վէ էյի ատէմ-լէր էտէր. Էօյլէ ատէմլէր քի տէրունլարընտա Քը-րիստոսըն բուհունըն 'ամիլ օլմասը գապուլ էտիլ-մէտիքճէ հայաթլարը թէֆսիր էտիլէմէզ։

Խրիսթիյանլըգ ատէմի իլահի միւչապէհէթէ թէրֆի' էտէր։ Յիսուս «Տիւչմէնլէրինիզի սէվինիզ, սիզէ պէտտու'ա էտէնլէրէ խայր տու'ա էտինիզ. թա-քի սէմավաթտա օլան փէտէրինիզին էվլատը օլա-սընըզ» տէյօր։ Հիչ պիր ֆէրտ ճիւ"զի օլսուն Ալ-լահա միւչապիհ օլմատըգճա, վաճիպ օլտըղը կիպի եիւքսէլէմէզ։ Վէ մաթլուպ մէվգի'ի իհրազ էտէ-մէզ։ Պու միւչապէհէթի ախլագիյէ հա"նկի չէյլէրի չամիլ տիր։

Անըն միւհթէվիյաթը Ալլահընքինին ճինսինտէն պիր մուհապպէթտէն 'իպարէթ տիր։ «Ալլահ մուհապ-պէթ տիր։» Վէ մուհապպէթին թահթ ը թէ"սիրինտէ պուլունան քիմսէ՝ Ալլահա միւչապիհ օլան սէմա-վի էվլատլըղընը իսպաթ էթմիչ օլուր։ «Զիրա գալպինի մուհապպէթ ալէվի իսթիլա էթմիչ օլան քիմսէ՝ սէմա վարիսի տիր։ «Սէմավաթտա օլան փէտէրինիզ քեամիլ օլտըղը կիպի, սիզ տախի քեա-միլ օլունուզ,» տէնիլտիյինտէ թէսավվուր չու իտի։ Մուհապպէթտէ քեամիլ օլունուզ. նանքէօր վէ պիգայտլար իւզէրինէ իհսան ու'ինայէթ սաղա-նաղը եաղտըրան Փէտէրինիզէ միւչապիհ օլունուզ։ Գալպլէրինիզ գապիլիյէթլէրինէ կէօրէ, Անըն մու-հապպէթիյլէ մէմլու օլսուն։ Իւզէրինիզտէ անըն մուհապպէթի հիւմքրան օլսուն։

Պունըն մա'նասը պիզիմ մութլագ սուրէթտէ քեամիլ օլմագլըղըմըզ տէյիլ, զիրա մութլագ քէ-մալ Ալլահա մախսուս տըր։ Պաչ մէլէք վէ պիր սապինին մուհապպէթի, հէր իքիսի տէ քէնտի ճինսինէ նազարէն քեամիլ տիր. լաքին տէրէճէ նօգթա ի նազարընտան նէ՝ գատար ֆարգլը տըր։ Ալլահըն մուհապպէթի Օգիանօս տըր. պիզիմ-քի իսէ պիր չիհ տամլասը տըր. ամմա պի-զիմքի եինէ քէնտի տա"իրէսինտէ Անընքիյլէ 'այնի տիր։ Պունտան իքի 'ամէլի տէրս ալըրըզ էվվէլա տիւնեա Խրիսթիյանլարըն սա"իրլէրտէն տահա զիյատէ եիւքսէք օլմասընը մէ"մուլ էտէր։ Անըն մէ"մուլլարը մա'գուլ օլսուն եա օլմասըն, ան-լէր խայլըճա եիւքսէք թագտիր էտիլմիչ տիրլէր։ Տիւնեա պիր Խրիսթիյանըն նէ օլմասը կէրէք ի-տիյինի, վէ մաթլուպ տէրէճէյէ վասըլ օլմատըղը-նը պիլիր։ Սանիյէն Քրիստոս պիզզաթ քէնտի չակիրտլէրինին պաչգալարընտան զիյատէ եափ-մալարընը մէ"մուլ էտէր։ Անըն սիւ"ալը պունը ֆարզ էտէր։ Եհովա քէնտինի թա'զիմլէ ճէլալընը տիւնեայա ի'լան ու պէյան իչիւն Իսրայէլ գավ-մընը ինթիխապ էյլէտիյի կիպի, Օ տախի անլէրի տիւնեատա իեթիխապ էթմիչ տիր։ Թէֆրիդ էվ-վէլա իսթիֆատէ սօնրա խըտմէթ իչիւն տիր։ Պաչգալարընտան զիյատէ անլէր իչիւն չալըշըլմըշ տըր, չու հալտէ անլէր տէ պաչգալարընտան զի-յատէ իչ կէօրմէլի տիրլէր։ Ալլահըն լէթաֆէթին-տէն թատարագ վազիֆէ խուսուսընտա եէնի պիր մէյլէ մալիք օլտուլար։ Սա'աթա ղէնպէրէք պու-խար մաքինասընա պուխար նէ իսէ Քրիստոսըն մուհապպէթի Խրիսթիյան իչիւն էօյլէ տիր։ Խը-րիսթիյանըն գալպինի տօլտուրան մուհապպէթ նիւ-պէ'ան էլլէտիյի սէրչէշմէնին սէվիյէսինէ գատար թէրէֆֆիւ' էտէր։

ՀԱՅԱԹ ԹԱՍԱՒԻՐԼԷՐԻ

ԵՒԻԶ ՍԷՆԷՏԷՆ ՊԷՐՈՒ ՄԻԻՊԱՐԷՔ ԴԸԼԸՆՄԸՇ

Միւ'էսսիր պիր իգրարըն՝ էմին էվլատ Ուլլահտան հէր պիրինէ միւնասէպէթի վար տըր։ Ֆրանսիս Ուիլբրա պունը իզահ իչիւն, պու հագիգաթըն մէվզը'ի իճրայա գօնուլմասընտան 'իպարէթ օլան չու վագը'այը զիքր էթմիշ տիր։ Պիր տէֆ'ա կէնճ պիր պէյ զատէ Գօրնուօլէն քիւչիւք գարիյէլէրինին պիրինտէն կէչմէքտէ իտի։ Փէք սըճագ պիր կիւն օճլուպ, մէրգում չօգ սուսամըշ իտի։ Օ քէօյիւն սօգագլարընտա աթ իւզէրինտէ սուտան տահա զիյատէ զուվվէթլի պիր չէյի օլան պիր մահալ արամագ իւզրէ էօթէ պէրի տօլաշը։ Նիհայէթ մէշզուլիյէթ ի եէվմիյէսինտէն խանէյէ 'ավտէթ էտէն իխթիյար պիր քէօյլիւյէ տուրուպ սապրսըզճասընա վէ չէտիտ պիր թարզտա սիւ"ալ էյլէտի։ «Նասը՞լ օլույոր քի, պէն պու սիզին հագիր քէօյիւնիւզտէ պիր գատէհ օլսուն իչկի պուլամայորըմ։» Իխթիյար քէնտինէ սիւ"ալ իրատ էտէնին զատէկեանտան պիրի օլտուղընը անլատըղընտա՝ չափգասընը գալտըրարագ թէվազու' իլէ սէլամ վէրտի վէ կէօզլէրինտէ իֆթիխար չէօ'լէլէրիյլէ քէմալը իթմինան իլէ ճէվապ վէրիպ «Պէյիմ, պունտան եիւզ սէնէտէն զիյատէ պիր միւտտէթ էվվէլ, պու թարաֆլարա ճօն Ուէսլի նամընտա պիր եօլճը կէլտի» տէտի։ Պու գատար իզահաթտան սօնրա՝ իխթիյար քէօյլիւ եօլունա տէվամ էթտի։

—·—

ՍԻՏՆԻՆԻՆ ՀԻՍԱՊ ՓՈՒՍՈՒԼԱՍՐ

Սիտնի նամընտա պիր թրքլ օն եայընտա իքէն թէ"տիյէսի կէրէք օլան պիր հիսա փուսուլասը հազգընտա պիր մուհավէրէ իչիտիպ՝ քէնտի տախի գափմըշ օլտուղը չէյլէր իչիւն պիր հիսապ հազըրլամագ տիւչիւնտիւ։ Էրթէսի կիւն սապահլայըն, քէմալը բահաթլա վալիտէսինին սապահ թա'ամը թապաղը իւզէրինէ աթիտէքի հիսապը վազ' էյլէտի։ «Վալիտէ Սիտնիյէ ալթը քէրրէ քէօմիւր կէթիրտիյի իչիւն 6 փէնի, չօգ քէրրէ օտուն կէթիրտիյի իչիւն 6 փէնի, իքի քէրրէ խուսուսի եէրլէրէ կէօնտէրիլտիյի իչիւն 4 փէնի էյի, չօճուգ օլտուղը իչիւն 2 փէնի, եէօքիւն 1 չիլին 6 փէնի մէտեուն տըր։»

Վալիտէ պու հիսապը օգուտը, լաքին պիր չէյ տէմէտի. Օ ազամ Սիտնի թապաղը իւզէրինտէ, քէնտի մաթլուպը օլան, 1 չիլին 6 փէնիյի պուլտուամմա անընլէ պէրապէր չու հիսապ վար իտի։ «Սիտնի վալիտէսինէ՝ Օն սէնէ մէս'ուտ խանէ իչիւն 5 փէնի, թա'ամիյէ իչիւն 5 փէնի, խասթալըգ զէմանընտա թէտավի իչիւն 5 փէնի, վալիտէնին՝ քէնտիսինէ հիւսն ի մու'ամէլէսինէ 5 փէնի եէօքիւն 5 լիրա 5 չիլին 5 փէնի մէտեուն տըր։» Կէնճճիյէզ պունը իւզէրինէ պագտըղընտա՝ կէօզլէրի գարարըպ տուտագլարը թիթրէտի։ Ճէպկնտէն 1 չիլին 6 փէնիյի չըզարըպ վալիտէսինին եանընա գօյարագ անը պօյնընա սարըլըպ նիտա էյլէտի, «Սէվկիւլիւ վալիտէմ, պէն պիր սէֆիլ ալչագ օլտուամ, լութֆէն պանա 'աֆվ էյլէ, վէ պանա միւսա'ատ էյլէ, թաքի սէնին իչիւն տահա պիր չօգ իշ կէօրէյիմ։»

Ցիսուս Քրիստոս պիզիմ իչիւն հէր շէյի էթմիշ տիր։ Պիզ անը իչիւն էտէպիլտիյիմիզին ճիւմլէսինի էտէմէյիզ։ Անը իճրա էթմէքլիյիմիզի արզու էթտիյի պու տըր, եա'նի պաշգալարընա պիտիրէլիմ քի Օ անլէրի խլլաս էթմէք իչիւն պիզզաթ վէֆաթ էթմիշ տիր։

ՖԷՆՆԻՅԱԹ

ԹԱ'ԼԻՄ ՈՒ ԹԷՐՊԻՅԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ԳՈՒՎՎԷԹԼԷՐԻՆ ՊԻՐԼԷՇՏԻՐԻԼՄԷՍԻ

(Մ. Մինասեան)

(Մ. Ընկ.ը Էրզրում վիլայէթինդէ դէրնեպլէրէ նաղլը)

Ե.

Միլէթիմիզին թա'լիմ ու թէրպիյէյէ մախսուս էն մուհիմմ գուվվէթլէրինտէն պիրիսի տախի Ազգանուէր Հայուհեաց նամ չիրքէթի տիր։ Պու չիրքէթին մագսէտի գատընլարը՝ թա'լիմ ու թէրպիյէսի իչինէ կարտըմ էթմէք տիր։

Միլէթին թէճէտտիւտիւ էմրի 'ազիմինտէ հիչ պիր չէյ նիսա թա"իֆէսինին տիգգաթը թա'լիմ ու թէրպիյէսինտէն տահա էսասի վէ պէօյիւք պիր հիսսէյի հա"իզ օլամագ։ Պու խուսուստա քէնտինի թանրյան պիր ճէմա'աթտա իխթիլաֆը էֆքէար օլամագ։ Պունա պինա'էն Ազգանուէր Հայուհեաց չիրքէթի թաչրա զըզլարը արասընտա մէ'արիֆին լութֆ ու նիմէթլէրինի նէչր ու թա'միմ էթմէքլէ զայէթ միլէթփէրվէրանէ պիր իյէ թէչէպպիս էթմիշ տիր։

Լաքին Ազգանուէր քէնտիսինին չիմտիքի միւնֆէրիտ ֆա'ալիյէթ վէ ուսուլը իլէ քէնտինին մատտի վէ մա'նէվի ֆէտաքեարլըզլարընը էն պէօյիւք մըզեաստա սէմէրէտար էթմէքլիյէ մուվաֆֆագ օլաճաղ մը տըր։ Ա'ճէպա իչէմէքլիյին տահա էյի պիր ուսուլը եօ՞ղ մը տըր քի անընն սայէսինտէ Ազգանուէրին թա'լիմ ու թէրպիյէյէ մախսուս գուվ-

վէթի միլլէթիմիզին թա՛լիմ ու թէրպիյէսի իչինէ տահա ա՛լա սուրէթտէ խատիմ օլսուն։ Թա՛լիմի աթֆալա մախսուս վէ իճթիմա՛ի զայէթ մուհիմմ պիր թագըմ էսպապա պինա՛էն վէ մահալլի ահվալ ու իհթիյաճաթ կէօզիւմիւզ էօնիւնտէ օլարագ Ազգանուէրին չիմտիքի թարզը ֆա՛ալիյէթինին պիր թագըմ ույղունսըզլըգլարընը կէօսթէրմէքլիյի, իշտէ անըն քէնտինին չիրքէթճէ միւսթագիլ մէվճուտիյէթինի մուհաֆազա էթմէսի իլէ պէրապէր Միացեալ իլէ պիրլէշմէսինի թավսիյէ էթմէքլիյի վազիֆէ ի զիմմէթ 'ատտ էտէրիմ։ Ճինս ի զիւքիւր չախսընընը վէ 'ա՛իլէսինին ի՛աչէսի իչիւն միւճատէլէ ի հայաթտա պուլունմաղա մէճպուրիյէթտէն նաչի տահա սէրթ, տահա թէ՛արրիւզքեարանէ, վէ տահա չէտիտ պիր թապի՛աթ էտինմիչ տիր։ Գատըն իսէ խանէտէ քէնտի էվլատլարընա մուգայեէտ օլմագլէ տահա լաթիֆ, տահա միւշֆիգ, տահա ճանսիփարանէ, տահա չէվգլի, տահա մուհաֆազաքեար, տահա սէհիլ իւթ թէ՛էսսիւր վէ տահա բահիմ պիր թապի՛աթա մալիք օլմուչ տըր։ Թա՛լիմ ու թէրպիյէնին էսասի վազիֆէլէրինտէն պիրիսի տախի էրքէքիմսի թապի՛աթը նիսա թա՛իֆէսինին թապի՛աթը թէ՛սիրի իլէ եումուչաթմագ վէ զազիքլէչտիրմէք տիր։ Մուխթէլիֆ միլլէթլէրին ախլագ ու էվսաֆլարը արասընտա տագիգ պիր մուգայէսէ եափմագլըգ՝ էրքէքլէրի գատըն գըսմընըն ա՛լալանտըրըճը բէֆագաթ վէ թէ՛սիրաթընտան մահրում պուլունան պիլճիւմլէ ճէմա՛աթլարընը նէ վէճհլէ տահա գապա, տահա չէհվանի, տահա պօզուգ վէ տահա ալչագ պիր հալէթ ի բուհիյէ իլէ մէչպու՛, 'ա՛իլէճէ տահա 'աֆիֆ հայաթ էմէլլէրինէ զայր ի միւսթա՛իտ, իճթիմա՛ի վէ մէտէնի տահա 'ալի զէվգլէրէ նա՛իլիյէթտէն մահրում վէ 'ա՛իլէճէ թաթլը պիր քիւրէ ի հավա իհտասընա զայր ի մուգթէտիր պիր ախլագ ու էվսաֆա մալիք օլտըգլարընը կէօսթէրմէքլիք սատէտիմիզ խարիճինտէ տիր։ Պուրաճըգտա եալընըզ չու հայաթի հագիգաթը թէ՛քիտ էթմէք քեաֆի տիր քի հէր նօգթա ի նազարտան ագալլի օն իքի չաղընտա պուլունան օղլան վէ գըզլարըն 'այնի թէրպիյէթկեահտա վէ 'այնի մու՛ալլիմլէրին տիգգաթ ու իհթիմամը թահթընտա թա՛լիմ ու թէրպիյէյէ օլունմալարը զայէթլէ մաթլուպ վէ միւլթէզէմ տիր։ Հայաթըն իչպու նէվրէս տէվրէսինտէ իքի ճինսլէրին իճթիմա՛ի զարարսըզ միւնասէպէթլէրի եէնի թէչքիլ օլունան մա՛սումանէ տօսթլըգլարը, եէքտիկէրի իչիւն տէր՛իւհտէ օլունմըչ ֆէտաքեարլըգլար, մուհապպէթ ի իպթիտա՛իյէլէր վէ բուհի թէճէլլիյաթ անլէրին պիւթիւն 'էօմրլէրի իւզէրինտէ օ չաղտաքի օղլանլարա վէ գըզլարա վէրիլէն ախլագի տէրսլէրտէն վէ վա՛զլարտան չօգ զիյատէ թէհզիպի ախլագա մէտար պիր թէ՛սիր իճրա էտէրլէր, վէ անլէրին թապի՛աթընտա 'ալի վէ նազիք օլան հէր չէյի մէյտանա չըգարմաղա վէ ախլագ ու էվսաֆտա թէճէսսիւմ էթտիրմէյէ չօգ զիյատէ միւսթա՛իտ տիրլէր։

Քէզալիք պու թէր ու թազէ չաղտա թա՛լիմ ու թէրպիյէ իչինի իճրա էթմէյէ մու՛ալլիմէլէր՝ մու՛ալլիմլէրտէն տահա չօգ զիյատէ ույղուն վէ միւնասիպ տիրլէր։ Վալիտէտէն սօնրա խանէտէ պաչլանըլմըչ օլան թա՛լիմ ու թէրպիյէյի մատէրանէ լէթաֆէթէ գարիպ պ՛ր լէթաֆէթլէ տէվամ էտէճէք պիրիսի վար իսէ, օ տա մու՛ալլիմէ տիր։ Էրքէք քէնտինին թապի՛աթը բէճուլիյէսի սէպէպիյլէ աթֆալըն էվսաֆընը պիր զալըպա սօգմագ իչի իչիւն զայրի միւնասիպ տիր։ Ճիվանըն հայաթընտա բէճուլի խասսիյէթլէրին նէչվ ու նէմասը սօնրա պաչլայաճաղընտան, օն իքի եախօտ տահա զիյատէ եաչտա պուլունան օղլանլար բէճուլի խասսիյէթլէրինին պիր չէքլ ու գալըպա կիրմէսինէ միւհթաճ տըրլար. պու չաղտան սօնրա 'իւլում ու ֆիւնուն չու՛պէլէրի տախի թէֆրիգ օլունա պիլիր։ Գըզլար քէնտիլէրի վալիտէլիք վազիֆէսինէ հազըրլայան մուվաֆըգ ը մագսէտ պիր տէրս փրօկրամընը թա՛գիպ էտէպիլիրլէր, պինա՛էն 'ալէյհ պիզիմ միլլի օղլան վէ գըզ մէքթէպլէրիմիզին էմր ի թէտրիսինի քէմալ ը մուվաֆֆագիյէթլէ իճրա էթմէք իչիւն պիւթիւն պիր տէրսխանէնին պիլճիւմլէ տէրսլէրինի վէրմէքլիյէ միւգթէտիր վէ ախլագ ը համիտէ սահիպէսի մու՛ալլիմէլէր հազըրլամագ զարուրի տիր։ Շիմտի Ազգանուէրին թարզը ֆա՛ալիյէթինին իչպու տիւսթուր ու էսասլարընը թամմ զըտտը օլտըզընը կէօրէլիմ։

Նազարէթիմիզ ալթընտա պուլունան աթիտէքի գարիյէ վէ գասապալարտա միլլէթտաչլարըմըզընը գըզ մէքթէպլէրի եօգ տըր. Գազլու, Գարաքիլիսէ, Հաստուր, Վէլի պապա, Խնուս, Սարը գայա, Հէրզէք վէ Խօչմաթ։ Պու եէրլէրին գըզլարը թա՛լիմ ու թէրպիյէտէն մահրում գալըյօրլար։ Եէրլիլէր գըզլար մէքթէպի սագլամաղա զայր ի մուգթէտիր տիրլէր։ Միացեալ կէրչի խասսէթէն օղլանլարընը թա՛լիմ ու թէրպիյէսի իչիւն թէչքիլ օլունմըչ իսէ տէ, նիսա թա՛իֆէսինին թա՛լիմ ու թէրպիյէսինէ զարչը պիւսպիւթիւն գայտսըզ պուլունամազ, վէ Թօփրագ գալէ, Քզի, Ճիպր, Սստղբերդ, Թէմրան, Խուփս վէ Փալու գասապա վէ գարիյէլէր կիպի գըզ մէքթէպլէրինին էմր ի իտարէսինի տախի տէր՛իւհտէ էյլէմիչ տիր։

Վէ լաքին պու դատարը քեաֆի տէյիլ։ Օղլանլարը թա՛լիմ ու թէրպիյէսինին թէ՞մին օլունտըղը հէր եէրտէ գըզլարը թա՛լիմ ու թէրպիյէսինին տախի թէ՞մինի զարուրի տիր։ Գըզլարը կէօրմէզտէն կէլէրէք հէր հանկի պիր եէրտէ մէքթէպ աչմագլըգ նիսա թա՞իֆէսինէ գարշը զայէթ պէօյիւք պիր զատր վէ հագգսըզլըգ տըր։ Գըզլարընը օղլանլարը գատար վէ հաթթա տահա զիյատէ տիգգաթլէ թա՛լիմ ու թէրպիյէ էթմէյէն ճէմա՛աթ՝ մէտէնի թէսմիյէ օլունմագլըզա զայր ի լա՞իգ տիր։ Թաչրա հայաթընը իսլահը իչիւն պէզլ էյլէտիյիմիզ պիլճիւմլէ սա՛յ ու զայրէթլէր վէ ֆէտաքեարլըգլար պէօյլէ պիր թարաֆլը օլտուգճա, վէ 'ալէլխուսուս նիսա թա՞իֆէսինին եիւքսէլիպ ա՛լալանմասընա մէտար օլմատըգճա պիզիմ էն տէրին ֆիքր ու էմէլլէրիմիզի հայզը ֆի՛իլէ իխրաճ էտէմէզլէր։ Միւթէմէտտին գավմ ու միլլէթլէրին 'ա՞իլէ վէ իճթիմա՛ի սէվիյէլէրինէ եէթիշմէք չէօհրէթինէ մալիք Էրմէնի միլլէթի իչիւն թաչրանընը գատըն գըսմընը մէ՛արիֆին նի՛մէթ վէ լութֆլարընտան մահրում պրագմագլըգ 'այըպ տըր։

Թաչրատա պու չիրքէթլէրին եարտըմը իլէ աչըլան մէքթէպլէրտէ օղլան վէ գըզլարընը պիրլիքտէ թա՛լիմ օլունմալարը պապընտա Միացեալ վէ Ազգանուէր արասընտա պու կիպի պիր իշտաչլըգ թէ՞սիսի զարուրի տիր, թա քի պիր գարիյէ եախօտ գասապատա եալընըզ օղլանլարա մախսուս մէքթէպ պուլունմասը կիպի հագգսըզ վէ միլլի հայսիյէթիմիզի զայէթլէ մուխիլլ հալ պիւսպիւթիւն տէֆ՛ ու րէֆ՛ օլունսուն։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՐԱԹ

ԱՄԷՐԻԳԱՏԱ Կ. Խ. ՇԻՐՔԷԹԻՆԻՆ ԻՇԻ. ԱՆԼԷՐՏԷՆ ՆԷ՞ ԷՕՅՐԷՆԷՊԻԼԻՐԻԶ

(Յ. Վ. Մուրատեան. Լարնաքա)

1.

Պէլքի միւթէվէֆֆա Սըր Ճօրճ Ուիլեըմ պունտան 60 սէնէ գատար ագտէմ Լօնտրատա սաթըճըսը պուլունտըղը մաղազանընն կէնճլէրի արասընտա իլք Կ. Խ. Շիրքէթինի թէ՞սիս էտէրքէն, 20նճի 'ասրըն իլք 10 սէնէսի կէչմէզտէն, չու պաչլատըղը հարէքէթին նէ՛ վասի՛ ճէսամէթ քէսպ էտէճէյինի խայալ պիլէ էթմէյօր իտի։ Էսասէն վէ էվվէլ պէ էվվէլ տինի պիր հարէքէթ իքէն, չիմտի տախի էսասէն տինի օլան պու միւ՞էսսէսէ օլ գատար միւթէնէվվի՛ ֆա՛ալիյէթ տա՞իրէլէրինէ էլ աթմըչ տըր քի, պու կիւնիւն Կ. Խ. Շիրքէթի 60 սէնէ էվվէլին չօլ քիւչիւճէք կէնճ ֆիտանընտան պէօյիւյիւպ մէյտանա կէլմիշ օլտըղընա ինանմագ իչիւն էփէյի գուվվէթլի պիր իման լազըմ կէլէճէք իտի։ Լաքին նէֆս իւլ էմր օլան պիր չէյէ խուսուսի պիր ֆի՛իլ ի իման հաճէթ օլմատըղընտան, գարիյունըմըզըն իմանա ղօր էթմէլէրինէ լիւզում եօգ տիր։ Տէյէճէյիմիզ չէյլէր Ամէրիգատա պուլունմըչ օլանլարա մա՛լիւմ չէյլէր օլտըղընտան, միւպալաղա էթմէտիյիմիզէ պիզտէն տահա միւճէրրէպ վէ միւտագդիգ զաթլար չէհատէթ էտէճէքլէր։

Տիյարըմըզտա Կ. Խ. Շիրքէթի տէյէրէք 'ալէլ էքսէր անլաչըլան չօլ չակիրալիյիմիզ վագթընտա (վէ չիմտի տախի) պիւթիւն իչի հաֆթալըգ տու՛ա ճէմ՛իյէթլէրի թէրթիպ էթմէք, վէ արատա պիր «սօչէլ» վէրմէքտէն 'իպարէթ օլան գօլէճ թէ՞սիսաթլարը տըր։ Պունու տէմէքլէ մագսէտիմիզ հիչ պիր խուսուսի թէ՞սիսաթա, չախս եա չախսլար հագգընտա թէնգիտ թարիգիյլէ պիր կէօնէ թէլմիհաթտա պուլունմագ տէյիլ տիր. պու օլմուչ օլսա, էն զիյատէ թէնգիտ էթտիյիմիզ քէնտի չախսըմըզ օլաճագ իտի. չիւնքի չակիրալիյիմիզտէ ազ չօգ Կ. Խ. չիրքէթի իչլէրինէ 'աճիզանէ գարըչանլարտան օլմուչըզ։ Անլաթմագ իսթէտիյիմ չունտան 'իպարէթ տիր քի, Կ. Խ. Շիրքէթի տէյէրէք, տիյարըմըզտա էհալիմիզին 'էօմրիւ իլէ 'ալագատար պիր թէ՞սիսաթ անլաչըլմամըչ տըր. չիւնքի էօյլէ պիր չէյ եօգ տըր, վար իսէ պիլէ, հալա հուզուրընը կէնիչ պիր տա՞իրէտէ հիսս էթտիրէճէք գատար նէմա պուլմամըչ տըր։

Մէտէնի տիյարլարտա 'ալէլխուսուս Ամէրիգատա Կ. Խ. չիրքէթլէրինին մէվգը՛ի պունտան չօգ ֆարգլը տըր։ Պունլար էհալինին 'էօմրիւյլէ էօյլէ հայաթի 'ալագատա տըրլար քի, անլէր հագգընտա տիւչիւնիւր իքէն, անլէրի սըրֆ գօլէճլէրէ միւնհասըր թէ՞սիսաթ տէյիւ թէսավվուր էթմէք եանլըչ տըր։ Պու չիրքէթլէր յարանուանական թէչքիլաթլար տախի տէյիլ տիր։ Հիչ չիւպհէ եօգ տըր քի իսմի տախի կէօսթէրտիյի իւզրէ, պու չիրքէթլէր էվվէլ պէ էվվէլ Խրիսթիյան միւ՞էսսէսէլէր տիր. լաքին պունլար քէնտի խըտմէթ եա ֆա՛ալիյէթլէրինին պիր խուսուսի մէզհէպ 'եա քիլիսէ նամընա օլմագտան զիյատէ պէչէրիյէթ իչիւն վէ պէչէրիյէթ նամընա օլտըղընը գավլէն տէյիլսէ, ֆի՛իլէն տիւնեայա ի՛լան էթմիշ տիրլէր։ Վէ իչթէ Կ. Խ. չիրքէթինին սօն 15-20 սէնէ զարֆընտա կէօնէնմէքտէ օլտըղը պինագիր բաղպէթին սըրրը պիզճէ պուրատա տըր։ Պու պապտէ օ զայրէթքէչան չիրքէթինտէն խայլըճա միւթէֆէրրիգ տիր։ Պէլքի տինճէ վազիֆէսիզլէր արասընտա պու սօնրաքինէ յարանուանական պիր թէչքիլաթ սու՞ի

զանընդլէ պաղանլար օլսուն. լաքին զանը ՝ամֆի-զանէմէ կէօրէ, Կ. Ի. չիրքէթինէ նաղարէն խասի-մանէ հաթթա պիդայանէ վազ՝իյէթ թուԹան պիր սընֆ եօգ տըր։ Էյլի տին վէ ղայրի, Փրօթէսթան վէ Գաթոլիք անըն մէտէնիյէթի հազըրէտէ խայր վէ սալահ իչիւն պէօյիւք պիր գուվվէթ օլտըղընը ի՝թիրաֆ էթմէքտէ տիր։

Կ. Ի. չիրքէթլէրի իքի նէվ՝է թազսիմ օլունա պիլիրէր, պիրի դոլէֆ վէ տարիւլֆինունլարտա օ-լանլար, տիկէրի Շէհր Կ. Ի. չիրքէթլէրի։ Պու ի-քի թազում թէ՝սիսաշլար էսասէն ՝այնի մազոէտէ տօղրու վէ ՝այնի բուհտան թէչվիդ օլունըրլար իսէ տէ, հէր պիրինին տա՝իրէ ի ֆա՝ալիյէթի օղրաչտը-ղը սընֆլար, անլէրին հալ ու քէյֆիյէթ վէ մու-հիթլէրի, պիր սէօղ իլէ հալընա չալըշտըղլարը մէս՝էլէլէր եէքտիկէրինտէն ֆարգը օլտըղը գատար իչին թապի՝աթ վէ իչէմէնին ուսուլլարը տալի ֆարգը ՝տըրլար։ Շէհր չիրքէթլէրի գօլէֆ չիրքէթ-լէրինտէն քիւլիյէն ասըմսըզ վէ այրը պաչընա ի-տարէ օլունան թէ՝սիսաթ օլտուղլարը ունուտըլ-մամալը տըր։

Պու պէնտի եազմագտան մազսէտիմիզ գօլէֆ չիրքէթլէրինտէն սարֆ ը նաղարլէ, քէնտի քէն-տիմիզի չէհր չիրքէթլէրինէ հասը, վէ պիր գաչ միլիոն նուֆուս ը էհալիսի օլան չէհրլէրտէ պու ՝աճա՝իպ թէ՝սիսաթը օղրաչտըղը մէս՝էլէլէր նէտէն ՝իպարէթ օլտըղընը թա՝րիֆ էթտիքտէն սօնրա, անլէրտէն տիյարըմըզ իչիւն նէ ՝ամէլի տէր՝լէր էյրէնէպիլիր իտիյիմիզի ազաճգ միւթալա՝ա էթ-մէք տիր։ Պու մատտէ քէնտիլիյինտէն վասի՝ պիր մատտէ օլտըղընը պրագ, անտէն լայզ ը վէճհ իւզրէ պահս էթմէք իւմիտիմ գարիյուն ը քիրամըմըզընն էքսէրինին Ամէրիգատա իւնսի վէ իդթիսատի ՝էօմ-րիւնէ տա՝իր օլտըգճա պիր թէսավվուրլարը վար տէյիս ֆարզ էթմէմէ միւպթէնի օլմուշ տըր։ Տէ-մէք հահէթ տէյիլ քի պու մազսէտիմիզտէ մու-վաֆֆաղիյէթիմիզին տէրէճէսի պու ֆարզիյէնին տէրէճէ ի սըհհէթինէ միւթեվազզըֆ տըր։

Ամէրիգա չէհրի Կ. Ի. Շիրքէթիյէ իւք թէմա-սըմ պունատան 17 սէնէ էվվել օլ տիյարտա կէչիր-տիյիմ իւք Կիրակի կիւնիւնտէ վուղու՝ պուլտու։ Նիւ Եորգտա պուլունտըղըմ հօթէլէ եազընտաքի քիլիսէլէրտէն ի՝լանանամէլէր կէլմիշ իտի։ Իզպալա տէյիպ ֆունլարտան պիրինի ինթիսապ էթ-տիմ, վէ հօթէլ կարսօնընընն թա՝րիֆիյէ քիլիսէյի պուլտում։ Վ՝ա՝զտան սօնրա պիր գաչ նազիք, թէրպիյէլի կէնճէլէր եանըմա եազլաչտըլար, վէ հէ-նուզ թիւրքիատան կէլմիշ վէ օլ հէվալիտէ պիր թէք թանըտըղըմ օլմատըղընը անլայընճա, օլ կիւ-նիւ քէնտիլէրին ըֆգաթընտա կէչիրմէք իսթէ՞ր մի իմ, տէյիւ սիւ՞ալ էթտիլէր։ Պու թէքլիֆի գա-պուլ էթտիյիմի տէմէք հաճէ՞թ մի։ Ֆագաթ նա՞-սըլ պիր ըֆգաթ, ասլա ունուԹմամ։ Էյ օգու-յան տօսթում, պանա թէ՝աճճիւպ էտէ՞ր մի սին. էօյլէ իսէ տու՝ամ պու տըր քի, սէն տէ պէնիմ կիպի օլ զօճաման չէհրին պաղրընտա եալընըզ գալ-տըղընը վէ վաթանընտաքի սէվկիւլիւլէրինին խա-յալը կէլտիքճէ կէօզլէրին տօլուզլանտըղը պիր սը-բատա հէման գարշընա պէօյլէ իքի փաք սիմա Կ. Ի. Շ. իշճիլէրի չըգա։ Պունլար պէնի եազընտա օլան Կ. Ի. չիրքէթի պինասընա կէօթիւրտիւլէր. օրատա քէնտիլէր կիպի փաք սիմա 10-15 կէնճլէրէ թազտիմ էթտիլէր։ Անտէն պինայը կիւզէլճէ կէզ-տիրտիքտէն սօնրա, Ֆ. Մուգատտէս սընֆլարընտան պիրինէ գըլաղուզլատըլար. օլ տէրսի ասլա ունու-տամամ։ Էօյլէ մուգթէտիր, նէ տէտիյինի պիլէն, մատտէսինի թաղէ,ճալիպ վէ անլաշըլըր սուրէթտէ թազտիմ էտէն պիր Ֆ. Մուգատտէս մու՝ալիմինէ պաչգա եէրտէ բասթ կէլմէտիմ տէյէյիմ մի։ Տէօրթ սէնէ էվվէլէ գատար տէյէպիլիր իտիմ, լաքին Օ-պէրլին գօլէճինին բէ՞խսի Ֆինկի տինլէտիք-տէն սօնրա, պէլքի տէմէմէլիյիմ։ Տէրստէն սօնրա իսթէյէնլէր թա՝ամ օտասընտա պիր չայ իչէպիլէ-ճէքլէրի ի՝լան օլունտը։ Փրօկրամըն պու գըսմը տա խօշ։ Զանն էտէրսին պու տէրսի Ցիսուսատան Էյրէնմիչլէր իտի։ «Անլէրէ սիզ թա՝ամ վէրինիզ։» Պիրազ վազթ իչիւն եանըմտան այրըմըզ օլան օ մէլէքսիմա կէնճլէր երինէ կէօրիւնտիւ, ամմա պու տէֆ՝ա կարսօն քիսվէթինտէ։ Օլ սօֆրատա էն նա-զիք, քիպար ատէմ էն գապա վէ իւսթիւ պաչը երրթըգ ատէմ իլէ եան պէ եան օթուրմագտա ի-տի։ Լաքին պու կարսօնլար հէր քէսէ ՝այնի նէ-զաքէթ վէ լէթաֆէթ իլէ խըտմէթ էթմէքտէ ի-տիլէր։ Թա՝ամտան սօնրա պիրազտա զրա՝աթխա-նէտէ էյլէնտիքտէն սօնրա, իքի կէնճլէր եազընտա պիր քիլիսէտէ օլ աղչամ «ճուպիլի մուղանիլէր» պիր գօնսէր վէրէճէքլէրինտէն, կիթմէք իսթէ՞ր մի իմ, տէյիւ սիւ՞ալ էթտիլէր։ Պէն պու իսմի իլք տէֆ՝ա օլարագ իչիտիյօր իտիմ, վէ նէ օլտըղընը պիլմէյօր իտիյոէմ տէ, գօնսէր օլմասը քեաֆի պիր ճաղիպէ իտի։ «Ճուպիլի» մուղանիլէրի իչիթմիշ օլանլար պու զանմէթիմիզի տէյմիշ օլմալը իտիյինի հիսապ էտէպիլիրլէր։ Պունլար Զէնճի մուղանի-լէր տիր քի չէհր պէ չէհր տօլաչարագ գօնսէրլէր վէրիրլէր։ Անլէրին սալթ իսմի պինայը տօլտուր-մաղա քեաֆի պիր ի՝լան սայլապիլիր։ Գօնսէրտէն սօնրա գլաղուզ կէնճլէր հօթէլէտէք ըֆգաթ էթտիլէր։ Պու լաշիֆ սիմալը գլաղուզլարա գալ-

պիմտէն պինլէրճէ տու'ալար օգույարագ վէ հիսս էթտիյիմ չիւքրանիյէթին օնտա պիրինի պիլէ պէյանա լուղէթ պուլամայարագ անլէրտէն այրըլտըմ։ Նէ՛ միւպարէք տիր հէփ պու կիպի այագլարը պէշարէթէ վէ խայրխահլըղա գօշանլար, վէ «Ղարիպ իտիմ պէնի զիյարէթ էթտինիզ» տէյէնին էմրինի իճրա էտէնլէր։

Նիւ Եօրգտա մազհար օլտուղըմ իլթիֆաթ վէ իշթիրաք պիթթապի՛ պու թէ"սիսաթա տօղրու գալպիմտէ տա"իմա սըճագ պիր եէր եափմըշ տըր, վէ անտէն սօնրա հէր հանկը չէհրտէ պուլունտըմ իսէ, իլք իշիմ Կ. Խ. չիրքէթի պինասընը պուլմագ օլմուշ տըր, վէ հէր եէրտէ 'այնի իլթիֆաթ, մուհապպէթ վէ իշթիրաքա մազհար օլմուշըմ։

Պէօյիւք պիր չէհրտէ եաշամագլըղըն իղվալարը 'ազիմ օլտըղը կիպի, իմթիյազլարը տախի 'ազիմ տիր։ Կէնճլէրիմիզ պէօյլէ կէնիշ չէհրլէրտէ թէճրիպէյէ տիւշիւյօրլար իսէ, սէպէպի հէր թարաֆըն իղվատան պաշգա պիր չէյ թագտիմ էթմէմէսինտէ տէյիլ տիր։ Նիւ Եօրգ եա Շիգակօ կիպի պիր չէհրին ագընթըսընա տիւշէն սաֆտէրուն պիր կէնճ ֆիլվագը՛ 'ազիմ մուխաթարա իչինտէ պուլունըյօր։ Պու մուխաթարանըն 'ազամէթի իսէ սէչմէք իչիւն քէօթիւ չէյտէն մա'տա պիր չէյ օլմամասընտա տէյիլ, իլլա հաղգ ը ինթիխապ քէնտինտէ օլմասընտա տըր։ Գապուլ էտէրիզ քի ֆէնա թէ"սիրաթ չօգ վէ չէյթանըն իշճիլէրի նիչէ տէֆ'ա Ալլահըն իշճիլէրինտէն զիյատէ աչըգ կէօզլիւ վէ ավլարընա ույանըգ տըրլար։ Լաքին պու տա սահիհ տիր քի, պիր կէնճ հիչ պիր վագթ զօրաքի օլ թէ"սիրլէր իչինէ թութուլմազ։ Էկէր Կ. Խ. չիրքէթի քէնտինի արայըպ պուլմայօր իսէ (պէնիմքի պիր իսապէթ օլմուշ օլսուն) քէնտի անլէրի պիս սուհուլէ պուլա պիլիր։ Պիր կէնճ քէնտի քէնտինի պիր տէֆ'ա օլ նէճիպ թէ"սիսաթըն փաք քիւրէ ի հավասընա աթսըն, թէճրիպէյէ տիւշմէսինին իհթիմալի զայէթլէ ազալմըշ օլուր։ Էլպէթ Կ. Խ. չիրքէթի ինսանըն էլլէրինէ զէնճիր վէ այագլարընա թօգ թագմազ, սէն եինէ հիւրր սին. լաքին ինսան պիր տէֆ'ա անլէրին փաք թէ"սիրլէրի ալթընա կէլիրսէ, պաշգա նէվ՛ բէֆագաթ արամազա իհթիյաճը գալմազ։ Մէս"էլէ պու Խրիսթիյան թէ"սիսաթըն թէ"սիրի ալթընա կէլմէք տիր։ Իւչ սէնէ էվվէլ Ամէրիգատա հիւքմրան օլան չօլ տէհշէթլի իշսիզլիք միւտտէթի զարֆընտա պուլունտըղըմ չէհրին Կ. Խ. չիրքէթի պինասընըն գըրա"աթխանէ վէ էյլէնճէ օտալարը պաշգա սէնէլէրտէ օլտըղընտան զիյատէ ավարէլէր իլէ տօլար իտի։ Պա'զէն չօգլարընըն ղազէթա օգուր իքէն սանտալեասընըն իչինտէ տիւշիւպ ույուտըգլարընը կէօրիւր իտիմ. Պէլքի ույումայօր տիւշիւնույօր իտի։ Պունլար էքսէրիյէթլէ ղարիպ իտիլէր։ Եէ"ս ու էնտիչէ սիմալարընտա հէքք օլունմըշ իտի։ Անլէրի սէյր էտէր իքէն, նիչէ տէֆ'ա ֆիքրիմտէ չու սիւ"ալ տօղար իտի. «Եա չու պինա վէ անըն միհմաննիւվազ քիւրէ ի հավասը օլմասա իտի, պու անա եավրուլարընըն հալի նէ՞ օլաճագ իտի։» Անլէր խայալըմա խունրիզ չահինլէրին էլինտէն վալիտէլէրինին գանատլարը ալթընտա սըղընմըշ պիր թագըմ փիլիճլէր թասվիրինի բէսմ էթմիշ տիր։ Զանն էտէրսին տիւնեանընն ղա"իլէլէրի վէ 'այնի վագթտա կիւնահամիզ ճազիպէլէրի արասընտա պու նէճիպ թէ"սիսաթըն հիմայէսինէ իլթիճա էտիյօրլար իտի։ Սալթ պու ճիհէթտէ Կ. Խ. չիրքէթլէրինին պէշէրիյէթին հալա պօզուլմամըշ զօնչէլէրինէ օլան եարտըմը թագտիրի նագապիլ պիր խըտմէթ ի նէճիպէ օլմուշ տըր,

---

ՍՕՍԻԱԼԻԶՄ, ԵԱԽՕՏ ԻՇԹԻՐԱՔ Ը ԷՄՎԱԼ ՈՒՍՈՒԼԸ

(Սիմօն Վ. Քիւֆէլեան, Թարսուս)

4.

Գարլ Մարգս Սօսիլիզմ գավլընըն թէմէլինէ պիր տիկէր գազիյէ, պիր պաշգա մուզիրը էսաոի տիւսթուր տահա եէրլէշտիրտի, եա'նի բուհ ը ինսանինին սա'ատէթ ի հալը մատտի սա'ատէթի հալընա մէնութ տըր, թա'պիրի ախէրլէ ինսանըն մատտի սա'ատէթ ի հալը թէ"մին օլունտըղընտա, բուհ քէնտիլիյինտէն սա'ատէթ ի հալա եէթիշէճէք տիր։ Իշթէ տին ու տիյանէթին վէրէմ միգրօպը պու տիւսթուրտա մէվճուտ տըր։

Ինսանըն բուհընըն էֆզալ սա'ատէթի էտնա քէյֆ ու սէֆասընա մէնութ տըր, տէյիւ թագտիմ օլունան մուզիրը տիւսթուրա պիւթիւն թապի'աթ փրօթէսթօ էտիյօր, զիրա 'ալէմ պիլիր քի միւպթէլա օլտըղըմըզ ահ ու վահլար, վավէյլալար, վէ ֆիղանլար պիր ախլագի կիւճլիքտէն նէշ"էթ էտիյօր։ «Էքմէյինի ալնընըն թէրի իլէ եէյէսին» տէյիւ հազրէթ ի Ատէմէ իլք թէֆհիմ օլունան լա'նէթ չիմտի տախի 'այնի սըգլէթլէ ճինս ի ինսանը թազեիգ էտիյօր։ Պու լա'նէթ վէ միւճազաթըն իսէ պիր ախլագի թէճավուզտան իլէրի կէլտիյինի քի՞մ ինքեար էտէպիլիր։ 'Աճէպա իշթիրաքիյուն պիզէ պիր ուսուլ կէօսթէրէպիլէճէք մի՞, քի էմէյիմիզի ալնըմըզըն թէրի իլէ եէմէյէլիմ, վէ պու եօլ իլէ իլք լա'նէթին հիւքմ ու թէ"սիրինտէն գուրթուլալըմ։ Ալլահտան իրթիտատ էթմէք մա'նէվի սա'ատէթ ի հալը խարապ էյլէտի. մա'նէվի սա'ատէթի

հալ տախի թէլէֆ օլտու, պինապէրին մա՛նէվի սա՛ատիթի հալըն թէ՛մինի մատտի սա՛ատէթի հալը տա իհնա էտէճէք տիր. պիր մէնպա՛տան գայնայան սուլուն սաֆվէթ վէ ճէյատէթի նէհրին մէճրասընտան ճէրէյան էտէն սուլը տախի սաֆի վէ թէմիզ սաղլայաճաղ տըր։ Իշթիրաքիյուն, Գատէհին վէ չանաղըն տըշ թարաֆընը թէմիզ սաղլա, տէյօր, տին, 'ադլ վէ թէճրիպէ իսէ, Իշինի թէմիզ սաղլա տէյիւ իսթար էտիյօր. իմտի ինսան քէնտի մա՛նէվի սա՛ատէթի հալընը 'ալա ու 'ինայէթի իլահիյէ թէ՛սիրի թահթընտա չէտիտ վէ միւթարէքէ պիլմէզ ճիհատ իլէ թէ՛մին էտէպիլէճէյի կիպի, մատտի սա՛ատէթի հալինի տախի ալն թէրի իլէ իսթիհսալ էտէճէք տիր։ Տիւնեանընն էն մուզիրր պէլասը օլուպ, միլել վէ ադվամը միւթէմէտտինէ արասընտա պէշ եաշընտա օլան չօճուգլարտան սէքսէնի եաշամըշ իսթիյարլարա վարընճայատէք թէվէսսիւ՝ էթմիշ օլան 'իշրէթ իշթիրաքիյունըն թադտիմ էյլէտիյի ուսուլ իլէ տէյիլ, իլա էհլի տին վէ թադվա օլան քիլիսէլէրին զայրէթ վէ մէսա՛իսի իլէ զէվալ պուլաճաղ. օ զէման խայրաթխանէլէրին, էյթամխանէլէրին, թիմարխանէ, վէ պիմարխանէլէրին սայրլարը էքսիլէճէք, վէֆիյաթըն մրդտարը օնտա իքիյէ թէնէզզիւլ էտէճէք, 'ա՛իլէլէրտէն ֆաղր ու ֆաղէ թէպա՛իտ էտէճէք։

Պու կիւն արազի չարթը թէմլիք վէ թէսարրուֆընը, վէ վերկի վէ ադչէնին մուզիրր սիթէմլէրինին ալթընտա խօդպինլէ+, ֆենֆա՛ռընը շոխէյէ, պէ՛ռեաֆէրէ՛ռլէ+, վէ թամա՛քեարլրդտան մա՛տա նէ՞ վար. Ինկիլթէրրա նի՞չիւն Զինին վէ Հինտին սէքիզ եիւզ միլիոն էհալիսինի, վէ Աֆրիդանընն տին ու մէտէնիյէթէ կէօզլերի եէնի աչըլմաղտա օլան միլեոնլարճա զէվալլըլարընը աֆիոն սէրխոչը էտիյօր, վէ Լոնտրանընն էպնիյէ ի միլլիյէսինի պիչարէկեանընն մա՛նէվի գանը իլէ պոյայօր։ Էվրոպանընն հիլէքեար ֆաղրիզաթօրլարը թադիտ էմթը՛այը հագիգիսինտէն ֆարդ օլունմայաճաղ տէրէճէտտէ ի՛մալ էտիպ, չարգընն պօ,նու թօզլուլարընընը 'ըպլատըյօր, Ռուսիա նի՞չիւն աղըր վերկիլերի իլէ էհալիսինի չըպլատըպ, պիչարէլերի աղըր վերկինին սըզլէթինտէն վերկիլերինի թէ՛տիյէտէն 'աճիզ պրագըպ, մալ ու միլլքլերինի հիւքիւմէթէ թէրը էթմէյէ մէճպուր էտիյօր, տիւնեատան խօտպինլիյի, մէնֆա՛աթը չախսիյէյի, փութփէրէսթլիք տէմէք օլան թամա՛քեարլրը, վէ պիր սէօզ իլէ ալնլագի ֆէսատը վէ կիւնահը գալտրընը, իշթիրաքիյուն էմին օլսուն քի 'ալէմի իգթիսատիատ թէհավվիւր էթմէքտէ օլան սէֆալէթին գըսմը 'ազամը գալգար, պու իսէ ախլագի իսլահաթա վապէսթէ տիր, ախլագի իսլահաթ իչիւն իշթիրաքիյուն սահնէլէրինտէ օյնանան գօմիտա օյունլարը իլէ տէյիլ, իլա իշթիրաքիյունընն թէ՛ատտի էյլէտիյի քիլիսէլէր վասթասրյլէ թէ՛մին օլունապիլէճէք տիր. պիւթիւն տիւնեանընն իսլահընընն սոն չարէսի քիլիսէլէր տիր տաղիսթան մահալլարտա սէյյահաթ էտէն պիր թաղըմ եօլճուլար չէտիտ գար ֆուրթունասընա թուրթուլարլար, տօնարաղ մահվ օլմադ իւզրէ իքէն պիր թաղըմ օտուն տէվչիրիպ եազմազլըզը նիյէթ էյլէտիլէր, լաքին եանլարընտան անճաղ պիր տանէ քիպրիթ վար իտի։ Պու սէյյահլարընն հայաթը վէ մէմաթը չու քիպրիթին թուրթուշմասընա մէնուիթ գալտը, լաքին քիպրիթ թուրթուշտը, օտունլար եանտը, սէյյահլար գուրթուլտու։ Ֆիլիսէ տինիլէն քիպրիթ թուրթուշուպ, չիմտի հարիգի քէպիր օլմուշ տըր։ Իշթիրաքիյունընն պարիտ նէֆէսի անը իթֆա տէյիլ, իլա տահա զիյատէ իշ՛ալ էտէճէք տիր։ Ռօմա իմփէրաթօրլըզընընն տէվրի սալթանաթընտա քիլիսէ ամֆիթէաթրօլարընն գանլը օյունլարը, վէ էսարէթ ախզ ու իթասը կիպի մուզիրր ատապ ու 'ատէթլէր իլէ կէօրէշմէտի, լաքին ֆէրալէրի էօյլէ իսլահ էյլէտի, վէ անլէրին տէրունլէրինէ էօյլէ փաք, 'ալի, եէնի վէ նէճիպ թէսավվուրլար իլգա էյլէտի, քի օ վասիթա իլէ պիւթիւն մուզիրր ատապ ու 'ատէթլէրի մահվ էյլէտի, քիլիսէլէր չիմտի պիր մրդտար զա՛իֆլէնմիշ իսէլէր տէ, օ մէզիյէթլէրինի զայէթմէմիշ տիրլէր։ Իշթիրաքիյուն պիլսին, քի չիմտի քիլիսէլէր ույանրյօրլար, իշթիրաքիյուն միլլէթիմիզէ իսթիլա էթմէք իչիւն աղընտան փիւսկիւրտիւյիւ պուլանրդ սէյլի քիլիսէլէրիմիզ եուտաճաղ տըր։

Իշթիրաքիյուն ատէմլէրին չիմտիքի սիյրէթլէրի էյի օլմատըզը իչիւն սէրվէթի չախսլարընն էլլէրինտէն իսթիրատ էտիպ, նի՞չիւն տէվլէթ վէ եա չիրքէթ էլինէ թէս.իմ էթմէյէլիմ տէյիւ իտտի՛ա էտիյօր։ Ֆագաթ սէրվէթի չախսլարընընն էլլէրինտէն ալըպ 'այնի սիյրէթտէ վէ պէլքի տէ տահա քէօթիւ օլան պիր ֆըրգանընն եէտինէ իհալէ էթմէքտէ եէր տէյիշտիրմէքտէն մա՛տա նէ մա՞նա վար։ Պանդալար վէ թիճարէթ գացալարը իզհարը իֆլաս էտիյօր։ Եազընն վագթընն թէֆթիշլէրի պուսընն սըրր ու սէպէպինին հիլէ վէ իսթիգամէթսիզլիք օլտըզընը իսպաթ էյլէմիշ տիր։ Արթըգ պանդալար 'ազրլը, օգումըշ, վէ 'ալիմ ատէմլէրի էհլի թադվա օլանլար արասընտա արամաղա պաչլամըշ տըրլար, սատաղաթ վէ էմնիյէթ իլէ չալըշան ա-

տէմ իչի տահա գօլայ պուլմազ՝ մը՞։ 'Աճէպա «Գօնչունը քէնտին կիպի սէվէսին,» «Պէն սիզի սէվտիյիմ կիպի պիրիպիրինիզի սէվէսինիզ» էմրլէրի վէ «Սիզ պիրատէրլէրսինիզ» իխթարը տիւնեա իւզէրինտէ մէրզուպ թութուլաճագ օլուր իսէ, իգթիսատ 'ալէմինտէ նէ՞ սէֆալէթ գալըր։ Էկէր սէրմայէտարան պիզ մա'յէթիմիզտէ պուլունան բէնճպէրանըն էն իւսթիւն մէնֆա'աթլարընը թէ՞մին էթմէլիյիզ, վէ բէնճպէրան տախի պիզ ֆարզլարըմըզը էմնիյէթ, սատագաթ, վէ քէմալ ը կէրմի իլէ իճրա էթմէլիյիզ տէյիւ տիւչիւնէճէք վէ չալըչաճագ օլուրլար իսէ, վէ պու եօլ իլէ «Ատէմլէրին սիզէ հէր նէ մու'ամէլէ էթմէլէրինի իսթէր իսէնիզ, սիզտէ անլէրէ էօյլէ էտինիզ» տէյիւ վէրիլէն ալթուն գանունա իթա'աթ էտէճէք օլուրլարսա, մէս՞էլէտէ նէ՞ միւչքիլաթ գալըր։ Վագա'ա Նազարէթլի Յիսուսըն մագսէտի 'իլմի ուսուլ ը սէրվէթի միլէլտէն պահս էթմէք տէյիլ իտի. լաքին մէզքիւր 'իլմի միւհքէմ վէ մէթին թէմէլ իւզէրինէ պինա էյլէտի. էյի սիյրէթ, 'ալի իման, իւսթիւն ինսանիյէթփէրվէրլիք; վէ քէմալ հէր ատէմ իւզէրինտէ լէմ'ան էյլէտիյինտէ օ զէման սէրմայէ վէ մէսա'ի քէնտիլէրին միւնազա'ա սիլահլարընը թէրք էյլէյիպ, չահրահ ը պէչէրիյէթտէ էլ էլէ բէֆիգ վէ տօսթ օլաճագլար։ Էմէք գահրէմանլարը բէ՞ս իւլ մալ փէհլիվանլարը իլէ պէրապէր տին սիւրիւճիւսիւնին իտարէսի թահթընտա պէչէրիյէթին ուսուլը սէրվէթի միլէլ արապասընը գօլայլըգլա չէքէճէքլէր։ Օ զէման թէգատտիւմ հէր ֆէրտին տիւսթուրը 'ամէլի օլաճագ, իւմն ու ասայիչ ագվամ վէ միլէլ արասընտա պագը օլաճագ, գուվվէթլի զա'իֆի գանատլարը իւզէրինտէ թաչըյաճագ, զէնկին ֆագիրի գուվվէթլի պազուլարը իլէ տէրաղուչ էյլէյէճք տիր, 'ալիմ ճահիլի ճէսիմ չէհպալլարը իւզէրինէ վազ' էտէճէք, վէ ճիւմլէսի պիրլիքտէ աթէչ արապալարընա վէ աթլարընա սիւվար օլարագ օրատա ճիւմլէսինին մէլէքլէր մէսապէսինտէ պիրատէր օլտըգլարը Ալլահըն պէյթինէ վէ սէմավի Երուսաղէմէ թէհաչչիւտ էյլէյէճէքլէր տիր։

Իմտի՝, Է՛յ եիրմինճի 'ասր ը նուրանիյէթհասըրտա եաչայան միլլէթտաչլար, էյի, ա'լա վէ նէճիպ սիյրէթ, վէ տինի Մէսիհի կիպի պիր տինի հագիգի իլէ միւթէտէյյին օլմագ գուվվէթ օլտըղընը պիլինիզ։ Սիզ չէհիտլէր նէսլիսինիզ։ Սիզին էճտատընըզ պին ալթը եիւզ սէնէտէն պէրրու տին ի Մէսիհիյի, քիլիսէյի, վէ ֆամիլեա 'իֆֆէթինի գանլարընըն սօն տամլալարընա վարանատէք մուհաֆազա վէ միւտաֆա'ա էթմիչ տիրլէր։ Զարչույա կիթտիյինիզտէ պէչ զուրուչ վէրիրսինիզ, պիր չէյ սաթուն ալըրսընըզ, պէչ պին զուրուչ վէրիպ տիկէր պիր չէյ իչթիրա էտէրսինիզ, նազարընըզտա պու իքի չէյին հա՞նկըսը գրյմէթլի տիր։ Հա՞նկըսընա էն չօգ վէրտին իսէ, օ գրյմէթլի տէյիլ մի՞։ Պիզիմ էճտատըմըզ վէ անլէրին էնսալը օլան պիզլէր տինիմիզ իչիւն չօգ գրյմէթլի վէ կիրանպահա գուրպանլար թագտիմ էթտիյիմիզտէն տինի Մէսիհի պիզէ հայաթըմըզտան գրյմէթլի օլմալը տըր։ Էյամը իսթիպտատատա Էվրօփանըն ֆարգլը գըթալարընտա օթուրուպ տա մէճմէրէքէչի թէնփէրէսթի օլան պիր թագըմ միլլէթիմիզ էֆրատը ի'լանը մէչրութիյէթտէ մարը հէլահիլ նիսար կիպի արամըզա սիվիչէրէք պիզի Ալլահա, ֆամիլեայա, քիլիսէյէ, հիւքիւմէթէ վէ հէյ'էթի իճթիմա'իյէ ի պէչէրիյէյէ բապթ էտէն 'ազիզ պազլարը մըգրազը միւլհիտի իլէ գաթ ու չիքէսթ էտէրէք Էրմէնի միլլէթի հէյ՞էթ ի իճթիմա'իյէսինի գատիմ վահչիլիյէ վէ բէզիլ պէտէվիյէթէ եութտուրմագլըզը թէհտիտ էտիյօրլար։ Պին ալթը եիւզ սէնէնին 'ումումի գըթալլարը պիզի տիւքէտէմէմիչ իքէն պունլար պիզիմ չիրազէի թումարը թէվարիխիմիզի տիւրիւպ պիւքիւպ պիր թարաֆա գօյաճագլար։ Սիզ միւսէլլէմ օլան հագիգի տիյանէթիմիզին, վէ նէճիպ ֆազիլէթլէրինիզին գուվվէթիյլէ պու խարապիյէթէ գարչը միւճահատէ էտինիզ։ Է՛յ սիզ 'ասրը ճէտիտին իպթիտալարընտա տուրան Էրմէնի մաթպու'աթը, գալէմ, քէլամ, վէ 'ազլ ու զէքեա սահիպլէրի, բու՞էսա ի բուհանիյէ մու'ալլիմլէր վէ միւ՞էլլիֆլէր, միւսթագպէլ տէհըրլէր իչիւն սիզ միլլէթիմիզէ պիր գուվվէ ի սա՞իգա իլհագ էտէճէքսինիզ։ Անը տիյանէթի հագիգիյէ, սիյրէթի նէճիպէ, թա'լիմ ու թէրպիյէ ի 'ալիյէ, վէ մէտէնիյէթ ի սահիհէ ճիհէթինէ սէվգ էտինիզ։ Միւսթագպէլ 'ասրլար թա'եին էթտիյինիզ ճիհէթի թա'գիպ էտէճէքլէր, վէ Էրմէնի էնսալը միւթէխալլիֆէսի պու ումուր ը միւպարէքէնիզտէն տօլայը, մէզարլարընըզըն իւզէրինտէ մէսէրրէթ կէօզ եաչլարըյլէ ալգըչլար գօփարաճագլար, վէ իճրայ ի այինի չատի էյլէյէճէքլէր տիր։

ՐՈՒՀԱՆԻ ՄԷ՞ՄՈՒՐԼԱՐ ԵԷԹԻՇՏԻՐՄԷՔ

(Վեր. Միպար Մնչերեան)

3.

Զիրա հագիգաթէն բուհանի մէ՞մուրըն իչի Ալլահ թարաֆընտան էլչիլիք տիր, պէլի «Ալլահ իլէ իչտաչլըգ տըր։» «Բապպ պէօյլէ պույուրըր» տէյիւ նիտա էտէն փէյղամպէրլիք տիր։ Քրիստոսըն սիւ-

բիւսիւնիւ կիւթմէք իչի էն 'իզզէթլի պիր մէ"մուրիյէթ տիր։ Մր. Պիչըր տէմիչ տիր մի, «Պէն աղ մա'աչ տա ալտըմ, չօգ մա'աչ տա ալտըմ. լաքին էյի պիր վա'զ վէրտիյիմտէ հիսս էթտիյիմ գատար մէսէրրէթ հիսս էթմէմիչ իմ։ Սիզ տախի եարըն հէր քէսին հիսս էտէմէյէճէյի մէսէրրէթի հիսս էտէճէյինիզ վազ'լար վէրէրէք մէֆթուն օլաճագսընըզ։» Պէն պունա չունը 'իլավէ էտէրիմ քի, գալպին Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու օլուպ տա միւսթէմի'լէրին ճանընա տօղրու բուհուն հագիգաթլարընը պօշալթտըգճա վէ Քրիստոսա եէնի ճանլար կէթիրտիքճէ, օլ տէմ հասըլ օլան մէսէրրէթի քի՞մ թա'րիֆ էտէպիլէճէք։ Իմտի պու նօգթալար կէնճլէրիմիզին ֆիքրինտէ եէրլէշտիրիլմէլի տիր քի, 'էօմր իչի արայան եիւքսէք խայալլը կէնճ՝ տիւնեանընն հէր եիւքսէք մէսնէտլէր ճէտվէլինին էն պալասընա բուհանի մէ"մուրիյէթի գօյապիլսին։

2. Սամուէլին վալիտէսի կիպի վալիտէյն տախի էվլատընը Բապպա թագտիմ էթմէք արզուսընը թաչըյըպ իճրա էթմէլի տիր։ Նիչէլէր պու եօլտա Բապպա իչճիլէր հազըր էթմիչլէր, նիչէ վալիտէլէր Բապպտան բուհանի էվլատլարընն տօղմասընը թալէպ էտիպ ալմըչլար, նիչէ փէտէր ու մատէր էվլատլարընը Բապպըն իչինի սէչմէյէ զլաղուզլամըչլար։ Իչթէ իչճիլէրիմիզի արթըրապիլէն մուհիմմ պիր 'ունսուր պու տըր տէյիւ գանմըչըմ։

8. Պու իչի Բապպըն տա'վէթ էթտիյի վէ Բապպը հէր չէյտէն զիյատէ սէվէն քիմսէլէր հէր միւչքիլաթը կէօզէ ալարագ տէր'իւհտէ էտէրլէր։ Պինա"էն'ալէյհ էն մուհիմմ պիր վասըթա տախի Յիսուսը կէնճլէրիմիզէ հէր չէյտէն զիյատէ մուհապպէթ մաստէսի տէյիւ կէօսթէրմէք տիր։

Յիսուս գըյամընտան սօնրա Պետրոսա իւչ քէրրէ «Է՛յ Սիմոն, պէնի պունլարտան զիյատէ սէվէ՞ր միսին» տէյիւ սիւ"ալ էթտի։ Պունտան անլաչըլըր քի, հէր զէման ու մէքեանտա Քրիստոսըն սիւրիւսիւնիւ կիւթմէյէ անճագ Անը պաչգալարտան զիյատէ ճանտան սէվէնլէր լայըգ տըրլար։ Պու այէթտէ Յիսուս Պետրոսա պույուրտը քի, «Պէնի պունլարտան զիյատէ սէվէ՞ր միսին, էօյլէ իսէ գօյունլարըմը կիւթ։» Չօպանլըգ մէ"մուրիյէթի Պետրոսա Քրիստոսը պիւթիւն գալպտէն սէվտիյի իչիւն վէրիլիյօր։ Էօյլէ իսէ Բապպըն իչինէ կիրմէք իսթէյէնլէրին ճիւմլէսինէ Յիսուս եինէ 'այնի սիւ"ալը էտէր. «Է՛յ տօսթ, սէն պէնի պունլարտան զիյատէ սէվէ՞ր մի սին։» Էկէր պու տօսթլար Պետրոս կիպի ճէվապլարըյլէ Յիսուսը իգնա' էտէրլէր իսէ, անա Յիսուս «Գօյունլարըմը վէ գուզուլարըմը օթլաթ» տէյէճէք տիր։ Յիսուս վէ անըն իչի տիւնեատա օլան հէր չէյտէն զիյատէ 'ազիմ մուհապպէթ մաստէսի տէյիւ վա'զ էտէն զաթլար վէ վա'զ օլունան կէնճլէր գանարլար իսէ, բուհանիլէրիմիզին նօգսանընը տօլտուրա պիլիրիզ։ Պու զայրէթ իսէ վալիտէյնին, քիլիսէնին վէ վա'ըզըն տըր։

4. Սօն միւ"էսսիր վասըթա Բապպըմըզ Յիսուսըն էօյրէթտիյի եօլ տըր։ Յիսուս պիր կիւն թարլալարա պագտը քի պիչիլմէք իչիւն հազըր ամմա օրագճըլար եօգ տըր, վէ տէօնիւպ «Հասատըն սահիպինէ նիյազ էտինիզ քի իչճիլէր եէթիչտիրսին» տէյիւ պույուրտու։ Հագիգաթ տէյի՞լ մի քի, պու աղարմըչ թարլալար քիմին իսէ հէման օ օրագճըլարընը տա տիւչիւնմէյէ մէս"ուլ տըր։ Պունուն իչիւն տօղրուտան հասատըն սահիպինէ միւրաճա'աթ էթմէմիզ թա'լիմ օլունմըչ տըր, եա'նի տու'ա. Ճանլարըն հէլաք օլմագտա պուլունմալարը՝ բուհանի մէ"մուրիյէթին էմնիյէթի, բուհանիլէրէ էչէտտիլիւզում կիպի մէս"էլէլէր էվլէրտէ, 'ա"իլէ տու'ասընտա, մէքթէպլէրտէ, խուսուսա քիլիսէլէրտէ մէրագլէ միւթալա'ա օլունուպ, հասրէթլէ տու'ալար՝ սունուլտըղընտա, պու չէյլէրի կէօրէն կէնճլէր նէ թէ"սիր ալաճագ։ Պիլա չիւպհէ չօգ կէնճլէրին գալպի իլահի տա'վէթի վէ էմրի իչիտիպ գապուլ էթմէյէ հազըրլանմըչ օլաճագ, վէ միւնասիպ զէման կէլտիքտէ, Ալլահ «Պէնիմ թարաֆըմտան քի՞մ կիտէր,» սիւ"ալընը էտինճէ, «Իչթէ պէն, պէնի կէօնտէր» ճէվապընը վէրէճէքլէր տիր։

ՍՕՆ

ԿԻԼԻԿԻԱ ԻՆՃԻԼԻ ԻԹԹԻՀԱՏԸՆԸՆ ՍԷՆԷՎԻ ՐԱՓՕՐԹԸ

1.

Սէհապ ը սիյահընն վէ էմվաճը մէվթին իչինտէն կէչիպ, 'ինայէթ ու հիտայէթ ի Բապպանիյէ իլէ նէճաթ պուլան Կիլիկիա Ինճիլի Իթթիհատընընն պագըյէլէրի 1910 Յունիս 22յէ միւսատըֆ Չորեքչաբթի կիւնիւ սա'աթ Ա. Թ. պիրտէ, բէ"իս ը սապըգ Վեր. Յակոբ Պիւլպիւլեանընն թահթ ը բիյասէթինտէ, 'Այնթապ Գայաճըգ քիլիսէսինտէ իճթիմա' էթմէք իմթիյազընա մալիք օլտուլար։

Իչպու իթթիհատ՝ սապըգը սէնէլէրինքինտէն քիւլլիւյէն ֆարգլը պիր իթթիհատ օլտու։ Անտէ գալպլէր պաչգաճա չարփմագտա իտիլէր։ Քէտէր ու մէսէրրէթ տալղալարը, մէ"յուսիյէթ վէ իւմիտ չէօ'լէլէրի փէք սիւր'աթլէ եէքտիկէրինի պաստըրմագ ճէհտինտէ պուլունույօրլար իտի։ Օլ ճէսիմ պինանընն գափուսընտան իչէրի պաստըղըմըզտա

հէր սէնէ պիզի իսթիգպալ էտիպ, սէնէլէրին աղբր իշինտէն պիւրիւշմիշ վէ հէնուզ թէր ու թազէ գուվվէթ իլէ տօլու օլան սիմալարա թէսատիւֆ էթմէյէճէյիզ հիսսի, պիզի պաշգա պաշգա հալլերէ նազլ էթմէքտէ իսի*։ Լաքին պուաճքը հիսսիյաթլար արասընտա, մէսէրբէթին տախի պէօյիւք պիր հիսսէսի օլտու։ Ճիւմլէմիզ մէսրուր իսիք, զիրա Բապպ քէնտիսի պիր պագրյէ պրագմըշ իսի։ Բէ՞իս ի միւմալիէյհ 'այնի հիսսիյաթլար իլէ տօլու օլարագ, Ես. 40 վէ 41 պապլարտան պա'զը միւնասիպ ֆըգրալար գրա՞աթ պիրլէ, իլահի վէ տու'ա իլէ հէյ՞էթի իճթիմա՞տա՞վէթ էտիպ, մուհարբիր ի 'աճիզ տախի մուվագգաթ քեաթիպ հալինտէ թա՞յին էտիլտի։

Իլք իշ քիլիսէ վէ շու'պէլէրինտէն կէօնտէրիլէն չօպան, վա՞զ վէ մուրախասլարըն ի՞թիմանամէլէրինի կէօզտէն կէչիրմէքտէն 'իպարէթ օլուպ, 24 քիլիսէ վէ 4 շիւ'պէլերտէն, 19 չօպան, 7 մէչրու՞ վա՞զ, 20 մուրախաս վէ 3 թապի՞ի ա՞զա ճէման 49 ա՞զանընն հաղբր օլարագ էքսէրիյէթին հուսուլու զահիր օլարագ իճրա՞աթա պէտ էտիլտի։

Էվվէլա սէնէ ի հաղբրէ իշիւն, կիզի բէյ իլէ վեր. Համբարձում էֆ. Աշճեան բէ՞իս վէ Տ. Ց. Դունտաղճեան քեաթիպ սէչիլիպ, բէ՞իս ի ճէտիտ քիւրսի ի բիյասէթէ կէչէրէք թէրէննիւմ, զրա՞աթ վէ տու'ա իլէ մէճլիս բէտմէն քիւշատ էտիլտի։

Իթթիհատըմըզըն թապի՞ի ա՞զասը օլուպ տա, սէքիզ սէնէտէն պէրու պիզտէն այրըլմըշ օլան Վեր. Ց. Դ. Գրիգորեանընն իթթիհատա թապի՞ի ա՞զա հալինտէ տա՞վէթինէ, վէ սէքիզ ֆախրի ա՞զա լարընն թա՞յինինէ տա՞իր ի՞թա ի բէյ էտիլիպ, պա՞տէմա իճրա՞իյէ գօմ.ընն թագտիմ էթտիյի մատտէլէր էլէ ալընարագ, ճիւմլէսի էհէմմիյէթլերի նիսպէթինտէ, (պա՞զէն տէ անընն թամմ մուղայիրի օլարագ) մէճլիսին հատտէ ի թէտգիգ ու միւթալա՞ասընտան կէչիրիլտիլէր։

Իթթիհատըմըզըն ճէմի՞ի միւզաքէրաթ ու միւթալա՞աթընը, գարիյունը քիրամ իշիւն տահա զիյատէ մուճիպ ի մէնֆա՞աթ օլուր հիսապըյէ, մատտէ պէ մատտէ թագտիմ էթմէք արզու էտիլմիշ տիր։ Անլէր չունլար տըր. —

Ինճէ չօպանլար ընախոխ. Ցընտրճագ վա՞զը Պատ. Դասպար Հայտոսթեանընն, էքիզ օլուզ Քէօրքէնէ վա՞զը Պատ. Յովհաննէս Էսքիճեանընն վէ Էյպէղ վա՞զը Պատ. Ենովք Հատիտեանընն թախսիլէրի 'ա՞իտի պուլունտրգլարը քիլիսալար թարաֆընտան պա թահրիր թալէպ էտիլմիշ օլտուզընտան մէս՞էլէ 5 ա՞զատան 'իպարէթ պիր գօմ.ա իհալէ էտիլտի։ (Իշպու գօմ.տան չօպան թախսիսի էանասընտա զուհուր էտէն պիր թագըմ միւշքիլաթըն էօնիւնիւ ալապիլէճէք պիր նիզամ գալէմէ ալմասը տախի թալէպ էտիլտի իսէ տէ, պաշգա իշլէր արայա կիրէրէք օլ մէս՞էլէ եարը պուլուզ գալտը։)

Մէզքիւր գօմ. էտիլէն իսթիտ՞ալարը պա՞տէլ միւթալա՞ա, գանտիտալար իլէ տախի կէօրիւշիպ Պատ. Գ. Հայտոսթեանընն վէ Պատ. Ց. Էսքիճեանընն թախսիսինի վէ Պատ. Հատիտեանընն իսէ պիր սէնէ թէ՞էխիւրինի թավսիյէ էթտի իսէ տէ, իթթիհատ պիրինճինինքինի էքսէրիյէթ, իքինճինինքինի իթթիֆագ իլէ վէ իւշիւնճինինքինի իսէ թէ՞էհհիւլինտէն սօնրա իճրա էտիլմէք չարթըյէ 17 բէյէ գարշը 18 բէյ իլէ թաստիգ էտիպ, Պատ. Գասպարընն թախսիսինին իճրասընը Մար՞աշ, Պատ. Յովհաննէսին թախսիսինին իճրասընը 'Այնթապ սթասիօնլարընա 'իհալէ էյլէտի։

Բապպ իսթէր իսէ, պու սէնէ զայ՞ օլան, խայր, տահա վասի՞ պիր տա՞իրէտէ Բապպա խըտմէթ էթմէք իւզրէ «Օլ պիր օտայա» տա՞վէթ էտիլէն չօպանլարընն եէրինի տօլտուրմագ իւզրէ, 2, 3 չօպան 'իլավէ էտիլէճէք տիր։ Տու՞ամըզ պու տըր քի Բապպ անլէրի Եղիալարտան սօնրա կէլէն եղիսէլէր էթսին։

Ընճէ չճաղէրնամէլէր. Էտիլէն միւրաճա՞աթ իւզէրինէ Մար՞աշ 'իլմի իլահի մէքթէպի մէ՞զունլարընտան Պատ. Յակոբ էֆ. Նաճարեանընն իճազէթնամէսինին պէ թէքրար, վէ Պատ. Բենիամին Պասմաճեանընն իճազէթնամէսինին իսէ իլէտիյի Խարփութ Միւթիւնընտա թաստիգ, վէ 'իլմի իլահի մէքթէպինտէ զայրի նիզամի օլարագ պիր սէնէ օգուլյուպտա ուզուն սէնէլէրտէն պէրու Կապան վէ Կէօքսինտէ միւյէսսէրլիք իլէ չալըշան Կարապետ էֆ. Հասէսեանա տախի Մար՞աշ սթասիօնը հուզուրընտա մուգնի՞ պիր իմթիհան վէրիքտէն սօնրա պէրէքէթ տու՞ասը էթմէյէ միւսա՞ատէ վէրիլմէսի գարարկիր օլտու։ Անլէրին գավմընն իւզէրինէ ուզանան էլլէրինտէ Մովսէսին էլլէրինտէ օլան իլահի գուվվէթին պուլունմասընը թէմէննի էտէրիզ։

Յէ՞ճէ՞ էրընէհոգը ֆէնէվի վա՞զը։ Պու սէնէ Կիլիկիա իթթիհատընը վա՞զը Փրոֆ. Ա. Ա. Պէզ-

*Իսթիյար պիր չօպանա «Պու սէնէ Միւթիւնա կիթմէյօրմըմը՞ն,» տէյիւ սիւ՞ալ էտիլտիյինտէ մէրդում «Կիտիպ տէ հա՞նկը տօսթ վէ արգատաչըմ իլէ էօֆիւշիպ սէվիշէճէյիմ» տէյիւ գալպի գանատան պիր ճէվապ վէրմիշ տիր։

ճեռն թարաֆընտան, Գայաճըգ քիլիսէսինտէ իրատ էտիլտի։ Միւմաիլէյհ Յովհ. 13 7տէ Յիսուսըն «Պէնիմ էթտիյիմի սէն չիմտի պիլմէզսին, ամմա սօնրա անլայաճաղսըն» քէլամը հիքմէթ էնճամընը էսաս հալինտէ ալըպ, չէհիտլէրին նամընա օլմադ իւզրէ թագտիմ էյլէտի։ Օ քէնտինէ մախսուս զըսա վէ տօղրուն 'իպարէլէր, ճալիպ վէ խօշ չիվէ, վէ միւ"էսսիր չէշտ իլէ ճէմի'ի չէհիտլէրին էսամի վէ էվսաֆընը ղայէթ պէրրաղ պիր թարզտա թա'տատ էտիպ, ճիւմլէսինի զանն էտէրսին տիրի պիր սուրէթտէ կէօզլէրիմիզին էօնիւնտէն կէչիրէրէք, պիւթիւն քիլիսէյի կէօզ կաչը իլէ տօլտուրմաղտա օլտու։ Անտէն ասլ վազը'այա տէօնէրէք 1նճի, զահիրի, 2նճի, տախիլի էսպապը-նը միւթալա'ա էթմէքտէ օլտու։

Գըսաճա անլէր չունլար տըր։ 1նճի. Կիլիկիա զըթալընը զահիրի էսպապը. (1նճի) հիսապսըզլըգ, (2) թամա, (3) տինի թէ'ասսիւպ. (4) ճիւղ'ի քիւլլի տէյիշմէք, (5) միւպալաղա, (6) վազիֆէյէ խըյանէթ տիրլեր։ 2նճի. Պու սէպէպլէր զահիրի սէպէպլէր օլուպ, պիզ անլէր իլէ մէս"էլէյի հալ էտէմէյիզ։ 'Ալէմին ախալագի միւտիր ի մութլազը օլան Ալլահ պունա նի՞չիւն բազի օլտու։ Նինուէ չօճուղլարը-նը դայբրան Եհովա նի՞չիւն Կիլիկիա չօճուղլարընը դայբրմատը, սիւ"ալլարընըն ճէվապը տահա տէրինտէ օլսա կէրէք տիր։

Պու սիւ'ալլարա վերէճէյիմիզ ճէվապ չու տըր քի, պիզ պու վազը'անընն սէպէպ ի ասլիսինի չիմտի անլայամայըզ։ Ասըլ սէպէպ արգատա տըր։ Օլ սէպէպ Ալլահընն 'իլմի էզէլիսինտէ մէսթուր տըր, վէ անը անճագ սօնրա անլայաճաղըզ։ Էն պէօյիւք սիւ"ալլարընն ճէվապը մէզարտան էօթէյէ կէչէրլէր։ Ալլահ պիլիր, ամմա պիզ չիմտի պիլմէյիզ վէ պիլէմէյիզ։

Իմտի մատամ քի, չու սա'աթտա հալը պիզիմ իչիւն իմքանսըզ օլան պիր սիւ"ալ հուզուրընտա տուրույօր ըզ, էօյլէ իսէ չու խուսուսլարա տիգգաթ էթմէք լազըմ տըր։ 1նճի Յիսուսըն չակիրտլերինին տիւշտիւյիւ խաթատան իհթիրազ էտէլիմ։ Յովհ 9. 1—2 ֆէլաքէթլերտէն պաչ մագսէտ կիւնահա ճէզա վերմէք տէյիլ, իլլա Ալլահընն իշլերինի իզհար էթմէք տիր։ Ռօմ. 8. 28։ 2նճի. 'Էօմրիւն մանասընը էյի անլայալըմ։ Պու 'էօմր նէ' սալինլէր իչիւն քեամիլ միւքեաֆաթ, նէ տէ ֆասըզլար իչիւն միւճաղաթ 'էօմրիւ տիր։ Պու 'էօմր պիր մուգատտէմէ տիր, իմտի անտէ զուհուր էտէն սիւ'ալլարա հատտէն զիյատէ էհէմմիյէթ վերմէ։ 3նճի. Պու կիպի սըրալարտա թէլաշ վէ էնտիշէ-տէն գուրթուլմանընն եօլու քեամիլ թէսլիմիյէթ տիր։ Տա'վամըզը Ալլահա թէսլիմ էտիպ, իսթիտ'ատըմըզը սէմայա 'արզ էտէլիմ։ Պու 'ալէմտէ հիչ պիր ղէման քեամիլ 'ատալէթ վէ սելամէթ պուլամայաճաղըզ։ 4նճի. Պուլունտըզմըզ պէօյէսի հէնկեամլարտա հալ ու վազը'ալար պիզի պաչդա պիր 'էօմրէ գըլաղուզլամալը տըր։ Խրիսթիյան իչիւն էն էմին եօլ պու տըր։

Միւհթէրէմ վա'ըզ 'ումում ճէմա'աթը Ք. Մուզատտէսին սաթհ վէ նօղթա ի նազարլարընա գըլաղուզլայըպ, տէրտլի գալպէրէ Ֆէլամ Ուլլահընն սէրին բիւզկեարլարընը էստիրմէքտէ օլտու։

4նճի. Մէ'ալէֆ հէ՞սէպ։ Ի'լանը մէշրուԹիյէթտէն սօնրա հիքմիմէթին նազարը տիգգաթը՝ գըսմէն օլսուն, Խրիսթիյան մէքթէպլէրինէ տախի չէվրիլմիչ օլտուղը էճլտէն Հալէպ վիլայէթինտէ մէսքիւն Փրօ.լար իչիւն սէնէվի պիր թախսիսաթ օլտուղը Հալէպ չօպանը վեր. Թովմասեան վասրթասըյէ մէճլիսէ պիլ պէյան, իթթիհատ գարար գըլտը քի Հալէպ չօպանը պու փարայը պիլ վէքեալէ թէսլիմ ալըպ անը նուֆուս նիսպէթինտէ սթասիօնլարա կէօնտէրսին վէ փարա սթասիօնլարտան ճէմա'աթլարա թէվզի' էտիլսին։ Արզու պու տըր քի փարա մէքթէպլէրտէ խուսուսի պիր չէյ իչիւն սարֆ էտիլիպ հէյնի հաճէթտէ հիքմիմէթէ վերտիյինիզ փարա իլէ չու եափըլմըշ եա ալընմըշ տէնիլէպիլսին։ Սէնէվի թախսիսաթ 50 լիրա կիպի պիր չէյ տիր։

Յ3նճ Ա-եոաքեր դե՞ելեոէ։ Իթթիհատ Ա-եոաքերէն մագիտէ էթտիյի խըտէմաթ ը միւթէնէվվի'էյի թագտիր վէ թէսլիմ իլէ պէրրաղէր հէր նէ սէպէպտէն օլուր իսէ օլսուն, Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեանընն Ա-եոաքեր մի էլլիֆլիյինտէն իսթի'ֆա էթմէսինէ պէյան ը էսէֆ էյլէտի։ Օլ թէպտիլաթ պիզիմ իչիւն պիր պէյլի զայ'աթ տէյիւ թէլաղգը էտիլտի։ Պու պապտէ զօմ.ը մախսուս վասրթասըյէ Կիլիկիա միչընը իլէ կէօրիւշմէսի, վէ աթիտէքի զարար գալէմէ ալընարագ անընն Կիլիկիա Միչընը վասրթասըյէ Ղարպի Միչընա 'արզ ու թագտիմ էտիլմէսի գարարկիր օլտու.

Կիլիկիա իթթիհատը արզու էտէր քի էրմ. իլ հուրուֆ վէ Թիւրքի էլ լիսան օլարագ Փրօ. քիլիսէլէրինին պիր նէվ' օրկանը հալինտէ իշլէմէք իւզրէ եէնի պիր իսմ իլէ եէնի պիր ղազէթա նէշրինէ ղարպի միչընն միւսա'ատէ պույուրսըն։ Շու չարթ իլէ քի Թիւրքճէ Ա-եոաքերէին ապօնէլէրինին պու եէնի ղազէթայա նազլինէ հէյ"էթ ի նաչիրէ բազի օլսուն։

Իչպու գարարընն ալթընտա օլան էն ճիտտի

միւթալա՛ա Փրօ.լարըն այրը պաչլարընա հէր պիր մէսարիֆի քէնտիլէրինէ 'ա՞իտ օլմագ իւղրէ պիր ղազէթա նէչր էթմէլէրինին վագթը կէլմիչ տիր միւթալա՛ասը տըր ։

ԳԱՐԱՐ ԷԹՄԷՔ ՎԷ ՄԻԻԶԹԱՐԻՊ ՕԼՄԱԳ

(Բ. Տենիկեան, Նիկոմ)

1.

«Պա՛տէհու մէլիք սէրայընա կիտիպ, կէճէյի աճ կէչիրտի.» (Դան. 6. 18 ։)

Թ. Միլատը թագրիպէն 538 սէնէ մուգատտէմինտէ Մատի նէսլինտէն Քիլտանիլէրին հիւքիւմէթինէ մէլիք նասպ օլունան Դարեհի պա՛զըլար Կիւրոսըն տայըսը, պա՛զըլար տա տէտէսի տիր տէրլէր։ Դարեհին փէտէրինին իսմի Մատի վէ Ֆիւրս մէլիքլէրինէ մախսուս մախլէս օլան վէ Ֆիւրս լիսանընտա «ճէպպար վէ պէհատըր» մա՛նասընտա օլան Ահաշվէրօշ իտի ։

Մէլիք Դարեհ Դանիէլին ճիւմլէ մէ՞մուրիյնինէ ֆա՞իդ, վէ ա՛լա բուհ, ախլագ ը մէմտուհէյէ մալիք, իֆֆէթ ու իսթիգամէթ սահիպի օլտըղընա գանի օլարագ անը, պիւթիւն մէմալիքի իւզէրինէ նազըր նասպ էյլէտի ։ Անըն իչիւն 120 բէ՞իս վէ մարզպանլար հասէտլէրինտէն նաչի պիր եօլ իլէ Դանիէլի միւթթէհիմ էթմէյէ պէհանէ արատըլար ։ Ումուրը տէվլէթտէ գուսուր պուլմաղա չօգ սա՛յ էթտիլէր։ Ֆագաթ Դանիէլ մէլիյինէ վէ մէ՞մուրիյնթի 'ա՛իյէսինէ սատըգ վէ էմին օլտըղընտան, միւթթէհիմ էտէմէտիքլէրինտէն «Ալլահըն չէրի՛աթը հագգընտա» պէհանէ արամաղա ճէհտ ու իգտամ էթտիլէր ։

Մատի վէ Ֆարսիլէր մէլիքլէրինի Արամազդ վէքիլի, եախօտ իլահլար չէքլինտէ միյանէլէրինտէ սաքին օլուրլար ի՛թիգատընտա օլտուղլարընտան, մէլիքլէրէ իլահ կիպի հիւրմէթ վէ սէճտէ էտէրլէր, վէ վա՛զ էթտիքլէրի գավանիյն վէ նէչր ու ի՛լան էթտիքլէրի ֆէրմանլար ասլա թէպտիլ օլմագ տէրլէր իտի ։ Իչթէ անըն իչիւն «Մէլիքտէն մա՛տա կէրէք իլահտան վէ կէրէք ինսանտան 30 կիւնէտէք հիչ պիր ատէմ տիլէք տիլէմէյէճէք, տիլէրսէ արսլանլարըն չուգուրընա աթըլաճագ տըր» էմրի նէհիյի իմզա վէ ի՛լան օլունմասընը բէ՞իսլէր մէլիքտէն իսթիրհամ էթտիլէր ։ Մէլիք՝ կէրէք էհալինին իթա՛աթընը սընամագ, կէրէք խօտպինլիյինտէն նաչի քէնտինէ թա՛զիմ ու թէքրիմ էթտիրմէք, վէ կէրէք մէմլէքէթին նիզամը օլտըղընտան, իխթիլալ չըգմասընը իչիւն իմզա էտիպ ի՛լան էթտի ։

Դանիէլին տիւշմէնլէրի անը մէլիյէ տէնի կէօսթէրմէք իչիւն էսիր օլտըղընը զիքր էտէրլէր, եա՛նի սէնին բութպէսինի թէրֆի՛ էտիպ սատրա՛զամ էթտիյին ատէմ՝ Եէհուտի պիր էսիր տիր տէմէք իսթէրլէր ։ Էվախլտէ Պապէլլիլէրին վէ Բօմալըլարըն չուգուրլարտա արսլանլար հըֆզ էտէրէք, միւթթէհիմ վէ մահքիւմլէրի օրայա աթմագ 'ատէթլէրի վար իտի ։ Իչթէ անըն իչիւն Դանիէլի արսլանլարըն չուգուրընա աթըպ, թաչը սըզըճա միւհրլէտիլէր ։ Դանիէլ Դարեհին սէվկիւլիւսիւ օլտըղընտան, մէլիք չըգարըր տէյիւ գօրգուլարընտան սէրվէրլէր թաչը միւհրլէտիլէր ։ Դանիէլի արսլանլար էօլտիւրմէզլէր իսէ, սէրվէրլէր պիր եօլ իլէ չըգարըպ էօլտիւրիւրլէր տէյիւ թաչը մէլիք տէ միւհրլէտի։ Պէօյլէճէ Դանիէլին չըգմամասը վէ չըգարըլմամասը վէ եէքտիկէրլէրինէ էմնիյէթլէրի օլմատըղը իչիւն գույունընն թաչընը սըզըճա՝ միւհրլէտիլէր ։ Լաքին Դարեհին բահաթը սէլպ օլունուպ, իզթիրապը թէզաեիւտ էթտի ։ Նէ՞ օլտու. էվվէլա իչթիհասը քէսիլտի, «Օ կէճէյի աճ կէչիրտի». նէ՞ իտի իչթիհասըզլըղը, տախիլի՞ մի, խարիճի՞ մի, սաթլըճա՞ն մը, թիֆօ՞ մը իտի ։ Միւթէնէվվի՛ վէ միւթէլէզզիզ թա՛ամլար եէյէն վէ էն ա՛լա իչքիլէր իչէն Դարեհ հանի՞ ։ Է՛յ Դարեհ, 120լէր սէնի թա՛զիմ ու թէքրիմ էտէրլէր իքէն նի՞չիւն միւզթարիպ սին, գույունընն թաչընա պասըլան միւհր սէնի փէք միւզթարիպ էթտի, զիրա եանլըշ էթտին, տէյիւ պիր պէօյիւք միւհր տէ գալպինէ վէ վիճտանընա պասըլտը ։ Սանիյէն. Քէյֆինի զայ՛ էթտի ։ «Հուզուրընա չալզը կէթիրթմէտի» տէնիլմիչ տիր ։ Հա՞նի հէր կիւն նէվանէվ մուսիգալարը վէ սազէնտէկեանը չաղըրըպ քէյֆ ու ճիւնպիւշ էտէրէք, տէմ չէքէն, օյնայան մէլիք, ա՞հ, իչթէ օլ Դարեհ, էլլէրինի եիւզլէրինէ գօյմուշ, չօգ տէյն ալթընտա պիւքիւլիւպ էզիլմէքտէ օլան պիր մէտեսուն կիպի տիւշիւնիւյօր ։ Քէնտիսի իլէ քիմսէ սէօյլէշէմէզ, թիզմիզաճ օլմուշ չափուգ հըրսա կէլիյօր ։ Է՛յ մէլիք, սանա նէ՞ օլտու, նէ՞ էթտին ։ «Ա՛հ, հագգը իճրա էթմէտիմ ։»

Մ. Թ. Գ. ԳՕԼԷՃԻՆՏԷ ՊԻՐ ՆԸՍՖ ՅՈԲԵԼԵԱՆ ՎԷ ԹԷՎԶԻ՛Ի ՏԻՓԼՕՄԱ ԶԻՅՆԷԹԻ

2.

Բահէլ Տէր Պօղոսեան

Պու մէգալէտէն սօնրա հազըր օլան թօրունլար թարաֆընտան պէօյիւք վալիտէլէրինին չէրէֆինէ «թօրունլարըն թէրէննիւմիւ» սէրլէվհալը պիր թէրէննիւմ էտիլտի։ Վէ 'ագապինճէ իլահի Օր. Լուսիա Միքայէլեան «Միսս Պլէյքլինին Յոբէլեանը» մատտէսի իւզէրինէ պիր նութգ գրա՞աթ էյլէտի ։ Մէր-

գումէ խայալի պիր թարզտա պունտան 25 սէնէ սօնրա տա"իրէ ի գօլէճտէ էզհէր ճիհէթ միւշահատէ էյլէտիյի, թէպէտտիւլաթ վէ թէգաստիւմ ի 'ազիմի, գօլէճէ թա'գիպ էտէճէյի պիր իտիալ հալինտէ պէլիղանէ վասֆ ու պէյան էյլէտի։ Պինա վէ մէֆրուշաթճա օլան պիլճիւմլէ 'իլավէլէրտէ մէ"զունէլէրին պէօյիւք պիր հիսսէսի օլտուղընը պէյանլէ, հէյ'էթ ի մէ"զունաթը օլ ճիհէթէ սէվգ էյլէմէսի փէք ճալիպ ի տիգգաթ իտի։

Սօն մէգալէ Օր. Նուրիցա Թէրզեան թարաֆընտան գրա"աթ օլունտու։ Մաստէսի «Միսս Պլէյքլինին թէրճիւմէ ի ահվալը» օլուպ, պու պապտէ, մա'լիւմաթ ախզը իչիւն (իչպու խըտմէթտէն քէնտինին սօն պիր գաչ կիւնէ գատար խապէրի օլմատըղընտան) Ամէրիգատաքի տօսթլարընա միւրաճա'աթ էտիլմիշ իտի։ Պու մէգալէ փէք ճալիպ վէ ճազիպ պիր սուրէթտէ գալէմէ ալընմըշ իտի իսէ տէ, եազըգ քի պուրատա անտէն տախի ճիւզ"ի պիր գըսմ իճմալ իլէ իքթիֆա էթմէյէ մէճպուր օլաճաղըզ։

«Էլին Պլէյքլի թագրիպէն 50 սէնէ մուգատտէմ Նիւ Եօրգ էյալէթինին Բօտմըն չէհրինտէ, տինտար պիր ֆամիլեատա թէվվէլլիւտ էյլէտի։ Փէտէրի պիր քիլիսէ չօպանը օլարագ մէրգումէյի մա'սում իքէն Բապպա վէ իչինէ թախսիս էյլէտի։ Գարա կէօզլիւ, գըրմըզը վէ եուվարլագ եիւզլիւ օլան Էլին աչըգ հավատա օյնամագ, մէր'ալարտա եէմիշ տէվչիրմէք, գըշըն գար իլէ օյնայըպ գըզագ իլէ գայմագ կիպի էյլէնճէ վէ պախուսուս թապի'աթըն մէնզարէ վէ մէշգինտէն միւթէլէզզիզ վէ միւսթէֆիտ օլուր իտի։ Մէրգումէ սէպավէթինտէ իրատէթ վէ սէպաթ սահիպէսի օլմասը իլէ պէրապէր հէր քէսին մուհապպէթ վէ էմնիյէթինի ճէլպ էյլէմիշ իտի։ Եինէ ֆամիլեանըն պէօյիւք էվլատը օլմասը իլէ քիւչիւքլիւյինտէ մէս"ուլիյէթ թաշըմաղա վէ խըտմէթ 'էօմրիւնէ ալըշմըշ իտի։ Պիրատէրլէրինին պիրի քէնտի հագգընտա պէր վէճհի աթի չէհատէթի էտէր։ Էլինի թանըտըղըմ իլք կիւնտէն ի'թիպարէն պիր իշ եա խըտմէթտէն չէքիլտիյի պիր վագըթ տէրխաթըր էյլէյէմէմ։ Մէս"ուլիյէթ թաշըմաղա բազի օլուպ, անա թէրք օլունան հէր ֆարզը սատագաթ իլէ իճրա էյլէյէրէք, քէնտինէ օլան ի'թիմատա փէք լայըգ օլմուշ տըր։ Անլաշըլտըղընա կէօրէ, սէպավէթին խօշ վէ մուգատտէս մուհիթի, միւսթագպէլին պար ը կիրանընը սուհուլէթլէ վէ ճանսիփարանէ թաշըմասընա 'ազիմ թէ"սիր իճրա էթմիշ օլմալը տըր։

Միսս Պլէյքլի 16 եաշընտա Մավնթ Հօլեօգ գօլէճինէ տախիլ օլուպ, նիհայէթ անըն փարլագ, չալըշգան վէ իւմիտլի պիր մէ"զունէսի հալինտէ իշ 'ալէմինէ աթըլաը։ Իքի սէնէ Օհայօնըն Վէսթըրն գօլէճինտէ մու'ալլիմէլիք խըտմէթինի իֆա էթտիքտէն սօնրա, կէնճ վէ մուգթէտիր պիր մու'ալլիմէ հալինտէ պիղէ վասըլ օլտու վէ իչպու 25 սէնէ եախօտ բուպ'ասր գատար ուզուն պիր միւտտէթի պիզիմ արամըզտա վէ պիզիմ իչիւն սարֆ էյլէմիշ տիր։

Պա'տէհու, միւմաիլէյհանըն ֆէտաքեարլըզը միւտագգիգ օլմասը, եա'նի հէր չէյի վագթընտա իճրա էտիպ էօյլէ տէ մէ"մուլ էյլէմէսի, չալըշգան էօֆքէ վէ ղազապտան քիւլլիյէն պէրի օլան չէն, ֆէրրահ վէ սիւքիւթ 'էօմրիւ, մօտափէրէսթլիքտէն ազատ օլան սատէլիյի, ամիրանէ տէյիլ մատէրանէ օլան 'աճիպ իտարէսի, հէր պիր խօճայա իտիալ օլաճագ տէրէճէտէ ճալիպ վէ ճազիպ օլան ուսուլ ը թէտրիսի, վէ սիյրէթինի թէչքիլ էյլէյէն ա'լա խասսիյէթլէրի, խօշ պիր սուրէթտէ թա'րիֆ վէ անլէրտէն իսթիֆատէ էյլէմէքլիք թավսիյէ օլունարագ պու մէգալէ տախի խիթամա էրտի։

Սիմա ու իմալարընտա մէսէրրէթ վէ մահզուզիյէթ փարլամագտա օլան սամի'ուն ը քիրամ թարաֆընտան ճիւմլէ մէգալէ վէ նազմէլէր չէվգ ու չէթարէթլէ ալգըշլանտը։ Պա'տէհու, բէ"իսէմիզին զիքր ի ճէմիլէլէրինին պագասը զըմնընտա «Պլէյքլի Սէրմայէսի» նամընա պու սէնէ թօփլանմըշ օլան ագչէնին բափօրթու գրա'աթ օլունտըգտան սօնրա Վեր. Ահարօն Շիրաճեան, Միսս Պլէյքլինին հազըր օլան կիւվէյիլէրինէ վէքեալէթէն պա'զը խօշ վէ ճէսարէթ պախշ քէլամ իրատ վէ միւմաիլէյհայը թէպրիքտէն սանի, կիւվէյիլէրինտէ պիր մէտալիա թագտիմ էտէճէքլէրինի պէյան էյլէտի վէ խըտմէթ պիր թէրէննիւմ իլէ խիթամ պուլտու։

Իչպու խըտմէթտէ նօգսան պիր ճիհէթ վար իտի իսէ, օ տա սէվկիւլիւ գօլէճիմիզին մուհապպէթ իլէ մէմլու օլան աղուշընտա պիրլիքտէ փէրվէրտէ օլունմըշ վէ միւշֆիգ բէ"իսէմիզին մատէրանէ թէ"սիրի թահթընտա պէօյիւմիւշ օլան պիր չօգ մէ"զունէ հէմշիրէլէրիմիզին հուզուրլարը իլէ միւշէրրէֆ օլմամագլըզըմըզ օլմուշ տըր։ Քեա'չքի միւմքին օլա իտի տէ, ճիւմլէմիզ պիրլիքտէ 'այնի չէնլիյէ հիսսէտար օլմուշ օլա իտիք։ Լաքին Աւետաբերի պիր վասըթա հալինտէ գուլլանարագ, անլէրէ տօղրու թաշըտըղըմըզ մուհապպէթ վէ իշթիրաք ը հիսսի հիչ տէյիլ գըսմէն պէյանա միւգթէտիր օլաճաղըմըզը իւմիտ էտէրէք գալըրըզ։

Թէվզի'ի տիֆլօմա զիյնէթի։ Պու խըտմէթ Յունիս 14է միւսատըֆ Երեքշաբթի կիւնիւ գօլէճին սալօնընտա Վեր. Մր. Մեգալըմըն թահթ ը

րիյասէթինտէ, Ք. Մուգատտէստէն պիր գըթ'ա գը-
բա"աթ պիր թէրէննիւմ վէ տու'ա իլէ պէտ էյլէտի։
Պա'տէհու Վեր. Կարապետ Յարութիւնեան, Ինկլիզ
մէտէնիյէթի մատտէսի իւզէրինէ կիւզել պիր
նութգ իրատ էյլէտի։ Միւմաիլէյհ խայալի եախօտ
իչիտիպ օգուտըղը տէյիլ, անճագ բէյ իւլ 'այն միւ-
չահատէ էյլէտիյի հագիգաթլարը վասֆ ու թա'րիֆ
էտէրէք, միւսթէմի'ունը 'աճիպ թարզտա մահզուզ
էյլէտի։ Պա'զը խօշ թէրէննիւմ վէ մագամլարըն
չալընմասընտան սօնրա Վեր. Մր. Մէգալըմ իլք
տէֆ'ա 13 Օր.լարա պա'զը նէսայիհ ի լազըմէյի ի'-
թատան սօնրա, մէքեաթիպ ի 'ատիյէտէ խօճալըգ
էտէ պիլմէյէ մէ"զուն օլտըգլարընը պէյան էտէն
Սաֆօմօր չէհատէթնամէսինի թէվզի' էյլէտի։ Իչպու
Օր.լարտան պիրի մուսիգի տա"իրէսինի տախի իթ-
մամ էյլէմիչ օլտուղընտան անա մախսուս օլան չէ-
հատէթնամէյի տախի ախզ էյլէտի։

Պու սէնէ գօլէճի իթմամ էտէն միւնթէհիյէլէ-
րին 'ատէտի օն պիր օլուպ անլէրտէն Արիգա Ամի-
րալեան Մար'աչլը, Գայիանէ Գրաճեան 'Այնթապլը,
Գութսի Պիրէճիքլեան 'Այնթապլը, Եւնիկէ Կա-
նիմեան Մար'աչլը, Թագուհի Օրչանեան Մար'աչլը,
Լիա Հայտօսթեան Մար'աչլը, Կիւլչին Թօփալեան
Հաճընլը, Մարիամ Տատալեան Ֆէքէլի, Մէրիյէ
Պալեօզեան 'Այնթապլը, Սիրանոյշ Ոսկերիչեան
Ուրֆալը, վէ Վիքթօրիա Չիւրիւքեան Քէսապլը
տըրլար։ Պու Օր.լարա տախի պա'զը իխթարաթ ը
մուհիմմէ վէ նէսաիհի մուգթազիյէ իֆա |էտիլմէսի
'ագապինճէ չու գատար սէնէլէրտէն պէրու էլտէ
էթմէք իչիւն պէզլ ի 'էօմր ու էվգաթ վէ սարֆ ը
նագտ էյլէտիքլէրի զիգրյմէթ տիփլօմալարը ի'թա
օլունտու։ Հազուրուն էֆէնտիլէրտէն պա'զըլա-
րընըն ճէսարէթպախչ քէլամ իրատլարընտան սօն-
ա պիր թէրէննիւմ վէ մագամ իլէ խըտմէթ խի-
թամա էրտի։

ԹԷՅՅԱՐԷ ՎԷ ՀԱՎԱՏԱ 'ԱՃԱՅԻՊ ՄԱՆՕՎՐԱԼԱՐ

(Յ. Կ. Հայթաեան Ամերիգա.)

Սօն սէնէլէր զարֆընտա ուչմագլըգ ֆէննինին
քէսպ էյլէմիչ օլտըղը թէրագգըյաթ ճիհանը հայ-
րէթտէ պրագմագտա տըր։ Քէնտի հաճմընտա հա-
վատան խաֆիֆ օլան պալօնըն սէմայա սու'ուտ
էթմէսի պիզէ թապի'ի կէօրիւնիւր իսէ տէ, հա-
վատան սագիլ օլան պիր մաքինա իլէ թէյրան
էթմէքլիք հէյէճանլը վէ հայրէթպախչ պիր մէն-
զարէ տիր։

Թէյյարէնին գապիլ ի թաթպիգ պիր հալէ եէ-
թիչմիչ օլմասը իլք տէֆ'ա օլարագ ֆէննի տա"ի-
րէտէ 1909 Մարտ 17տէ Գարնէկի 'իլմ ու մա'րի-
ֆէթ թէրագգը միւ"էսսէսէսի թարաֆընտան թա-
նըլմըշ տըր,

Տէվլէթլէր թարաֆընտան թանըլմասը — 1908
սէնէսինտէ Ֆրանսա իտարէ ի հարպիյէսի հարպ
թէյյարէլէրի թէճրիպէլէրի իչիւն 250,000 տալէր
սարֆ էյլէտի, 'այնի սէնէ զարֆընտա Ալմանիա
1,000,000 տալէր, Ավսթրիա 30,000 տալէր, Ինկիլ-
թէրրա, 25,000 տալէր վէ պիր մէպլաղտա Մ. Ա-
մէրիգա իտարէ ի հարպիյէսի 'այնի մագսէտ իչիւն
վագֆ էյլէտի։

Հալը հազըրտա թէյրան էյլէմէք իչիւն իւչ նէվ'
թէյյարէլէր վար տըրլար, — պալօն, հավա կէմիսի
վէ թէյյարէ։

1. Պալօն չօճուգլըգտան պէրու ճօղրաֆիա-
լարտա թասվիրինի կէօրէ կէլտիյիմիզ կազ իլէ
տօլու արմուտի պիր թօրպա վէ իթթիսալընտա
բաքիպ օլմագ իչիւն պիր սէփէթտէն 'իպարէթ օ-
լուպ, 'ամուտի սուրէթտէ սէմայա եիւքսէլիր։
Անը ուֆուգի հարէքէթ էթտիրմէք վէ իսթէ-
նիլէն ճիհէթէ չէվիրմէք իչիւն նէ փէրվանէսի նէ տէ
տիւմէնի վար տըր։ Բիւզկեարըն սէվգ էյլէտիյի
թարաֆա սիւրիւքլէնիր։ Սէփէթին տէրունինտէ-
քի գում թօրպալարընը աթմագլէ տահա եօգարը
չըգըլըր։ Զէմինէ էնմէք իսթէնիլտիյինտէ կազ
թօրպասընըն աչաղըսընտա օլան ուֆագ պիր գա-
փաղը աչմագլէ կազ թէտրիճէն գաչար վէ պալօն
զէմինէ էնմէյէ պաչլար։

Պալօն իլէ եէթիչիլմիչ էն եիւքսէք իրթիֆա'
34,000 այագ տրր քի 1892 սէնէսինտէ Պէրսըն վէ
Սուրիկ եէթիչմիչ տիր։ 1908 սէնէսինտէ Շաէք
հավատա սարֆ օլունան էն ուզուն միւտտէթ օլ-
մագ իւզրէ, պիր պալօնըն սէփէթինտէ պուլութ-
լար արասընտա 37 սա աթ վագթ կէչիրմիչ տիր։

2. Հավա կէմիսի. Պունըն պալօնտան ֆարգը
կազ թօրպասընըն չէքլի պէյզէտիր, վէ ուչտու-
ղընտա ուֆուգի տուրուր, վէ բաքիպ օլաճագ
մէվգը'ը կազ թօրպասընա միւվազի սուրէթտէ
ասըլմըշ տըր։ Իսթէնիլէն իրթիֆայա եիւքսէլ-
տիքտէն սօնրա վափօրըն տէնիզտէ հարէքէթ էթ-
տիյի կիպի, մօթօր իլէ թահրիք օլընան փէրվանէ
վասըթասը իլէ հարէքէթ էտէր վէ պիր տէ տիւ-
մէնի վար տըր։

Հավա կէմիսի ինչասընտա վէ թէյյարէճիլիքտէ
մէշհուր Ալման Գօնթ Զէփէլին 1909 Օգոս. 29տա
«Իւչիւնճիւ Զէփէլին» իսմինտէ հավա կէմիսի իլէ

Ֆրէտէրիքշէֆէն իլէ Պէրլին մապէյնինտէ օլան 450 միլ մէսաֆէյի գաթ՝ էյլէմիշ տիր քի հավա կէմիսի իլէ էտիլէն էն ուզուն եօլճըլըգ տըր։ Մէզքիւր թէյյարէ 1910 Յնս. 22տէ «Տըչլէնտ» իսմինտէ 485 այագ ուզունլըգտա 44,000 փավնտ եիւք թաչըյա պիլէն մէֆրէթ հավա կէմիսի իլէ Ալմանիատա Ֆրէտէրիքշէֆէն իլէ Տիւսէլտօրֆ չէհրլէրի արասընտա եօլճու կէօթիւրմէք իչինէ պաչլատը։ Իլք սէֆէրինտէ մէզքիւր չէհրլէր մապէյնինտէ օլան 300 միլ մէսաֆէյի սուհուլէթլէ 9 սա՛աթտա թէյրան էյլէտի իսէ տէ, պիր հաֆթա սօնրաքի սէֆէրինտէ կէմիտէ 20 եօլճը վէ 21 թա՛իֆէ օլտըղը հալտէ, չէտիտ ֆուրթունայա թէսատիւֆ էտիպ սըգ օրմանլար արասընտա, աղաճլարա տագըլըպ խարապ օլմուշ տըր։ Եօլճըլար վէ թա՛իֆէլէր հիչ պիր գաղայա օղրամագսըզըն թէլ ներտիպանլարտան աչաղը էնէրէք գուրթուլմըշ տըրլար։

3. Թէյյարէ պալօն վէ հավա կէմիսինտէն քիւլլիյէն ֆարգլը տըր, էվվէլքիլէր կազ թօպրասը վասըթասըյլէ թախֆիֆ օլընարագ ուչարլար, լաքին թէյյարէ կազ թօրպասըզվէ մաքինա քէնտի հաճմընտա հավատան սագիլ օլտըղը հալտէ պիր գուչուն ուչտըղը կիպի մօթօրլարլէ միւթէհարրիք պիր չօգ փէրվանէ վէ եէլփազէլէր վասըթասը իլէ հավայա եիւքսէլիպ իսթէնիլէն ճիհէթէ սէվգ օլընա պիլիր։

Թէյյարէ իլէ եէթիչիլմիշ էն եիւքսէք իրթիֆա՛ օլմագ իւզրէ Մ. Ամէրիգատա Պրուքինս 4,384. 50. այագ եիւքսէյէ չըգմըշ տըր. 1909 Նոյ. 3տէ Ֆրանսըզ թէյյարէճի Հէնրի Ֆարմէն թէյյարէ իլէ 4 սա՛աթ 6.50 տագիգէ պէրտէվամ ուչմըշ տըր քի, թէյյարէ իլէ հավատա իմրար օլունան էն ուզուն միւտտէթ տիր։ Մէչհուր Ֆրանսըզ թէյյարէճի Լուի Փիւլհան 1910 Ապրիլտէ թէյյարէ իլէ էտիլմիշ էն ուզուն եօլճըլըգ օլմագ իւզրէ Լօնտրատան Մանչէսթըրէ թէյրան էյլէմիշ տիր քի 117 միլ մէսաֆէ օլուպ 2 սա՛աթ 50 տագիգէտէ գաթ էյլէմիշ տիր։ Մ. Ամէրիգատա Գուրթիս Օլպէնիտէն Նիւ Եօրգա վէ Չարլս Հէմըլթըն 1910 Յուն. 13տէ Նիւ Եօրգտան Ֆիլատէլֆիայա թէյրան էյլէմիշլէր տիր։

Իքի Ֆրանսըզ վէ պիր Ինկիլիզ թէյյարէճիլէր-Լուի Պլէրիօ, Գօնթ տը Լէսէբս վէ Չարլս Բօլս 57 սէնէ մուգատտէմ մէչհուր Գուրթինիսթ Ճօրճ Գրուքչէնք թարաֆընտան փէյղամպէրանէ նագլ օլունմըշ պիր մու՛ճիղէյի իթմամ էթմէք իւզրէ ինկիլիզ գանալը իւզէրինտէն Ֆրանսատան Ինկիլթէրրայա վէ Ինկիլթէրրատան Ֆրանսայա քէմալը մուվաֆֆագիյէթլէ թէյրան էյլէմիշ տիր։

Ա՛ճէպա չիմտի տախի «Օգիանօսը հավա կէմիսի իլէ կէչմէմիզէ աղ վագթ գալմըշ տըր» տէյու փէյղամպէրլիք էթսէք, եանըլմըշ օլու՞րմըյըզ։

ՇԱԹԹԸԳ Ա՛ՄԱԼԱՐ ՄԷՔԹԷՊԻ

«Պէն սանա վալիտէ օլաճաղըմ»

Պէն Սարօնըն ներկիսի իմ, վէ վատիլէրին սուսէնի իմ։ Սուսէն տիքէնլէր արասընտա նասըլ իսէ, մահպուպէմ գըզլար արասընտա էօյլէ տիր։ Պէնի զիյաֆէթ խանէյէ կէթիրտի, վէ իւզէրիմտէ օլան պայրաղը մուհապպէթ իտի։

«Էյ մահպուպէմ, սէն քեամիլէն կիւզէլսին, վէ սէնտէ պիր գուսուր եօգ տըր։» Աղն 2. 1, 2. 4. 4. 7.

Իչթէ մէզքիւր այէթլէրին բուհունա թէվֆիգէն եաչայան պու գատըն Միսս Գօրիննա Շաթթըգ տըր։ Օ պիր գատըն իտի, եինէ տէ պիր գատըն տէյիլ, իլլա պիր մէլէք, Քրիստոսա պէնզէր պիր չախս . . .։

Ա՛ճէպա տօսթլար «կէճիքմիչսին,» «վագթ կէչմիշ տիր» տէյէրէք պէնի թա՛յիպ էթմէզլէ՞ր մի։ Ա՛ճէպա հիսսիյաթըմը կէօրիւպ կէօնէնտիյիմի, եէտի սէնէ մէլէք սիմասընը սէյր էյլէյիպ, տօղրուտան եա տօլայըտան ախզ էյլէտիյիմ մուգատտէս թէ՞սիրլէրի չու պիր փարչա քեաղըտա գօյմագլէ օլ պիմանէնտ միսիօնէրէյի, ա՛հ, չօլ միւչֆիգէ վալիտէյէ վասֆ էտէնլէր արասընտա փէք տուն օլմայաճա՞գ մը իմ . . .։ Ֆագաթ պէն, պէն սիւքիւթ էթսէմ Ուրֆանըն թաչլարը նիտա էտէճէքլէր։ Օ, եավրուլարընը եուվատա գօյուպ, թէյրան էտէն պիր անա գուչ կիպի ափանսըզ ուչուպ կիթտի իսէ տէ, անըն իսմի վէ եատիկեար հալինտէ պրագտըղը էվսաֆը ճէմիլէլէրի Ուրֆա, էվվէթ տէյէպիլիրիմ պիւթիւն Թիւրքիա էվլատլարը թարաֆընտան նէսլտէն նէսլէ վասֆ ու ի՛լան էտիլէճէյի չիւպհէսիզ տիր։

Շօլ 1899. Օգս. 25 սապահընտա նուրտան մահրում, թէսէլլի գապուլ էթմէզ, «արթըգ կէրէքսիզ օլտըմ» տէյու զուլմէթտէ նէրէյէ կիտէճէյիմի պիլմէյիպ, քէտէր վէ թէլաչըն գօյու պուլութլարընտան տամլայան թէր սէյլլէրի իչինտէ եուվարլանմագտա իքէն, պիւթիւն կէճէյի տու՛ա իլէ էմր օլունան սօն չարէլէրի իսթի՛մալտան սօնրա գուլաղըմա մուսիգի պիր սէս իլէ «Մէյրի, գը-

զըմ պէն սանա վալիտէ օլաճաղըմ,» լաթիֆ քէլամլարընը հիչ ունուտա պիլի՞ր մի իմ։ Իչթէ սէֆիլ, պիքէս, ա՛մա պիր գըզ իչիւն պիր վա՛տ, պիր մէսսէրրէթ միւժտէսի, պիր յոբելեան պօրուսը։ Իչթէ «Շաթթըգ Ա՛մալար Մէքթէպինին» իլք թէմէլ թաչը, իլք քէօչէ թաչը վազ՛ օլունտը։ Պու վա՛տ, պու իլք քէօչէ թաչը քէնտինին քիւչիւք միւտէվվէր պաչընտա 'աճէպա գա՞չ կէճէ վէ կիւնտիւզ թէֆէքքիւր քիւլիւնքլէրի ալթընտա եօնուլտու։ Նիճէ տուլ վէ եէթիմլէրին հէնուզ նաֆագա թէտարիքի իչիւն պաղրը եանըպ թութուչուր իքէն, իչթէ տահա ճիկէրսուզ պիր վագը՛ա զուհուր էթմիչ իտի։ Ֆագաթ օ չաչմագ եա չաչըրմագ պիլէմէզ իտի, չիւնքի անըն 'ասասը վէ տէյնէյի տու՛ա վէ տիրէ իմանը իտի։ Պինա՞էն 'ալէյհ մէքթէպինին փլանընը Բապպ Յս. իլէ չըզտը։ Անըն նշանաբանը սարֆ էտէճէյիմ վէ սարֆ օլունաճաղըմ իտի։ Անըն պաղրը կիւնահքեարլար, տուլլար, եէթիմ վէ ա՛մալար իչիւն օլ գատար եանմըչ իտի քի նէֆս անտէ եօլմիչ իտի։ Անըն մէսէրրէթի էն կիւզէլ չէյլէրին պաչդալարտան կէօնէնիլմէսինտէ իտի։ Անըն գարեօլասընընն եումչագ եաթաղը, էն կիւզէլ էսվապ եա գօրտէլալարը պաչդալար իչիւն իտի։ «Նիչիւն պէօյլէ էտիյօրսըն» սիւալընա, «Զիրա մալիք օլտըղըմ հիչ պիր չէյ հագիգաթէն պէնիմ օլմայըպ, պանա էմանէթ տիր, պէն իսէ անճագ անլէրին պիր քէթխիւտասը իմ» ճէվապընը վէրիր իտի։

Պու սէվկիւլիւմիւզ, մահրէմիմիզ, էօզ վալիտէմիզ Միսս Գօրինա Շաթթըգ էն իւսթիւն պիր չախսիյէթէ մալիք օլուպ, Ամէրիգա, Ինկիլթէրրա, Իրլանտա վէ Թիւրքիատա քէնտի ճալիպ թապի՛աթը իլէ նիճէ մէչհուր հանըմ վէ էֆլէր իլէ տօսթլուգ էյլէտիյի կիպի լաչէյ սայըլան կէօզէ չարփմազ, «կէրէքսիզ օլտըմ»լարը տախի սըճագ մուհապէթինտէ պէսլէր վէ գալպինտէ հըֆզ էտէր իտի։ Չիւնքի օ զահիրի տէյիլ, տէրունի, չէրէֆի տէյիլ, սիյրէթի մէչգ էտէր իտի։

ԱՄԷՐԻԳԱ ՀԷՎԷՍԼԻԼԷՐԻՆԷ

Սէվկիւլիւ Բօպէրթ.

Տէրխաթըր էտիյօրըմ քի սիզէ սօն վէտա՛ըմը էթտիյիմ սըրատա, սէվկիւլիւ Գառնիկլէ պէրապէր թէսատիւֆ էտէճէյիմ տիյարլարընն ահվալը հագգընտա մա՛լիւմաթ վէրմէմի իսթէմիչ իտինիզ։ Օլ թալէպինիզ 'ումումի էհէմմիյէթի հա՞իզ օլտըղը սէպէպտէն, պու տէֆ՛ա Աւեդաբեր վասըթասըյլէ անը իգնա՛ա չալըչաճաղըմ։

Իլք տէֆ՛ա պէյան էթմէք իսթէրիմ քի, պու տիյարլար քէօյլէրիմիզին մահտուտ քիւրէ ի հավասը տախիլինտէ խայալ էտէպիլտիյիմիզտէն տահա զիյատէ չիրին տիրլէր։ Էկէր փարլագլըղա գօչմագ ինսանընն պիր մէյլ ի թապի՛իսի իսէ, Էվրօփա վէ Ամէրիգա կէնճլէրիմիզ իչիւն էն միւնասիպ մահալլար տըր տէյէճէյիմ։ Լաքին չու տա սահիհ տէյի՞լ մի քի, փարլագ ֆարզ էթտիյիմիզ հէտէֆի էմէլլէր չօգ տէֆ՛ա կէնճլէրիմիզ իչիւն կիրտապլար օլուպ, օլ կիպի սէվգիյաթ նէթիճէսի՝ փէրվանէ պէօճէքլէրի կիպի փարլագլըգտա եանըպ թէլէֆ օլմագլըգտա գարար գըլըյօր։

Էսնա ի սէֆէրիմտէ թէսատիւֆ էտէկէլտիյիմ պիր չօգ միւհթէրէմ միլլէթտաչլարտան իչիթտիյիմ քէլամլար սայքի 'ումումէն չու մէ՞ալտէ օլմուչ տըր. «Ճիւմլէ կէնճլէր սավուչուպ կիտիյօրլար, 'աճէպ հէր վագթտան զիյատէ կէնճլէրէ միւհթաճ օլան տիյարըմըզը քի՞մ իլէրի սիւրէճէք։» Պու փէք տօղրու քէլամլար գուլաղըմտա օլարագ, չու էճնէպի տիյարլարընն հիւսն ի ճազիպէսինի կէնճլէրիմիզէ թավսիյէ էթմէմէյէ հագգ իւզրէ թէչվիգ օլունըյօրըմ։

Սէվկիւլիւմ, չու խուսուս պիլինմէլի տիր քի, ատէմին հագիգի տէյէրի հիչ պիր զէման անընն եաչատըզը փարլագ 'էօմրտէ վէ եա բահաթ պիր տիյարտա սիւրտիւյիւ սէֆատա տէյիլ տիր։ Հագիգի տէյէր հէմճինսլէրիմիզէ օլան ֆէտաքեարանէ խըտմէթին տէրէճէսիյլէ միւթէնասիպ տիր։ Վէ, ա՛հ, նէ նէճիպ տիր, օլ գալպլէր քի անլէր իհթիյաճ զէմանընտա խըտմէթ հիսսիյլէ ֆէտաքեարանէ նէպզան էտէրլէր։

Պու կիւն վաթանըմըզըն թէրագգըսը կէնճլէրիմիզին ֆէտաքեարլըզընա պագըյօր։ Ատանա ֆէլաքէթիյլէ գափանմըչ նիչէ եէթիմ մինպէրլէրիմիզ կէնճլէր պէքլէյօրլար. վէ չու հալ ու քէյֆիյէթլէր ալթընտա տահա կէնճլէրիմիզ փարլագ խայալաթ իւմմանլարընտա՞ մը զարդ օլսունլար։ Հա՛չա . . .։

Իմտի սէվկիւլիւմ, չու գըսա մէքթուպըմլա սիզէ թավսիյէ էթմէք իսթէրիմ քի, խարիճի 'ալէմ ագընթըլարընտան գափըլմայընըզ, վաթանտա գալըպ խըտմէթ էտինիզ, վէ իչթէ հագիգի տէյէր օրատա տըր, զիրա խըտմէթին թէճէսսիւմիւ պուլունան Յիսուս քէնտիսի էօյլէ եափտը։ Խալիսէթլէ

Իսքէնտէրիյէ ՄԵԼԱՆԿՏՈՆ Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Յուլիս 8/21, 1910

ՇՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—.—

Կէչէն հաֆթա զիքր էթտիյիմիզ վէճհլէ Զաթ ը Շահանէնին հիմայէսի թահթընտա Տօնանմա ի 'Օսմանի Մու'ավէնէթ ի Միլլիյէ Ճէմի'յէթի մէնֆա'աթընա Մօտա գոյընտա կէչէն Փազար կիւնիւ թէրթիպ էտիլէն գայրգ եարըշլարը վէ կէճէ էյլէնճէսի փէք փարլագ պիր սուրէթտէ իճրա օլունմըշ տըր։ Էյլէնճէլէրէ սապահլայըն սա'աթ 3տէ պաշլանարագ ագշամ կէճ վագթա գատար տէվամ օլունմըշ տըր։ Թէրթիպաթ մասրաֆը 300 լիրա բաստէսինտէ օլտըղը հալտէ հասըլաթըն 3,000 լիրայը թէճավուզ էտէճէյի թախմին էտիլմէքտէ տիր։ Բիւզանդիոն հասըլաթըն 5,000 լիրայը միւթէճավիզ օլտուղընը խա գէր վէրմէքտէ տիր։— Արնավուտլըգտա թէսքին ի էզհան ը էհալի իչի եավաշ եավաշ իլէրիլէմէքտէ տիր։ Օխրի, Բէսնէ վէ Սէլանիք վէ սա"իր չէհրլէրտէ տախի պու քէրրէ էսլիհաճէմ'ինէ միւպաշէրէթ օլունարագ պիր խայլը սիլահլար թօփլանմըշ տըր։ Իշգօտրատա պագգալ Սատրգ նամ չախս պա իրատէ ի սէնիյէ սալպէն ի'տամ օլունմըշ տըր։ Ղրապօֆչա գարիյէսի էհալիսինտէն Իսմա'իլ պին 'Արիֆին տախի սալպէն ի'տամընա իրատէ ի սէնիյէ սատըր օլմուշ տըր։ Թիրան գասապասը տախիլինտէ իտարէ ի 'էօրֆիյէ ի'լան օլունմըշ տըր։— Սապահըն մէվսուգէն խաթիխպարընա կէօրէ, կէչէն կիւն ին'իգատ էտէն մէճլիս ի վիւքէլատա Կիրիտտէ հուգուգ ը հաքիմիյէթ ի 'Օսմանիյէնին մահֆուզիյէթի հագգընտա 1—2 այ էվվէլ տիւվէլ ի մու'ազզամա թարաֆընտան վուգու' պուլան պէյանաթ վէ թէ'ահհիւտաթ ը բէսմիյէի գաթ'իյէյէ գարշը կէրէք Կիրիտլիլէրին վէ կէրէք Եունանլըլարըն իթթիխազ էյլէտիքլէրի թավր ու հարէքէթ չայան ը տիգգաթ օլուպ հարաքեաթ ը վագը'ա հագգընտա տէվլէթլէրին պիր քէրրէ տահա նազար ը տիգգաթլարընըն ճէլպի գարարկիր օլմուշ վէ պու գարար իւզէրինէ օ կիւն եազըլան մուխթիրէնին նէզտլէրինտէ պուլունտըգլարը տէվլէթլէրէ թէպլիզ էտիլմէք իւզրէ, 'Օսմանլը սէֆիրլէրինէ կէօնտէրիլտիյի կիպի, պուրատաքի սիւֆէրա ի էճնէպիյէյէ տախի պիրէր սուրէթլէրի թէվտի' օլունմըշ տըր։ —Բումճա ղազէթալարընն պէյանընճա, կէչէն Փազար կիւնիւ 'Ատլիյէ նազըրը Նէճմէտտին պէյին գօնաղընտա Մէճլիս ի վիւքէլա 'ագտ ը իճթիմա' էտէրէք, Մէպ'ուսան մէճլիսի բէ"իսի տախի հազըր պուլունտըղը հալտէ, Թիւրքիա վէ Եունանիսթան միւնասէպաթընա տա"իր իճրա ի միւզաքէրաթ օլունմըշ տըր։ Լա Թիւրքինին ալտըղը մա'լիւմաթա կէօրէ, Ինկիլթէրրա խարիճիյէ նազըրը Ավսթրիանըն Լօնտրա սէֆիրինէ Թիւրքիա իլէ Եունանիսթան պէյնինտէ ի'լան ը հարպ վուգու' պուլուրսա, Պահր ը Սէֆիտ հավզէսինտէ մուհարէպէ ի պահրիյէ իճրասընա Ինկիլթէրրանըն մէյտան վէրմէյէճէյինի պէյան էյլէմիշ տիր։ Քէզալիք 'այնի ղազէթանըն պէյանընճա, Թիւրքիա իլէ Եունանիսթանըն իչի թարաֆէյնճէ տէ վախիմ նէթիճէլէրի տէրքեար օլան ի'լան ը հարպա վարտըրմաղա Ալմանիա վէ Ավսթրիանըն բազի օլմայաճագլարընը վէ մէս'էլէ ի մէզքիւրէյի հէր իքի մէմլէքէթճէ տէ չայան ը գապուլ օլաճագ պիր սուրէթտէ հալլ ու ֆասլ էթմէյէ վէսաթէթ էտէճէքլէրինի Պէրլինտէն պիր թէլէկրաֆլէ Պապ ը 'Ալիյէ պիլտիրէճէքլէր իմիշ։ — Կէչէն հաֆթա պա'զը Բում մէպ'ուսլարը պունտան պիր գաչ կիւն էվվէլ Սատրա'զամ փաչայա վէրիլմէք իւզրէ, թանզիմ էթմիշ օլտըգլարը պիր մուխթիրէյի Շէյխ իւլ Իսլամ էֆէնտիյէ թագտիմ էթմիշլէր, վէ Շէյխ իւլ Իսլամ էֆէնտի տախի մէզքիւր մուխթիրէյի մէճլիսի վիւքէլայա թագտիմ էթմիշ իսէ տէ, մէճլիսճէ բէտտ էտիլմիշ տիր։ Բում մէպ'ուսլար իչպու մուխթէրէտէ պէրվէճհի աթի մէթալիպ տէ պուլունույօրլար. (1) Մէպ'ուսան ինթիխապ գանունը թա'տիլ օլունսուն թաքի հէր միլլէթին քէնտինին նուֆուսը նիսպէթինտէ մէպ'ուսը պուլունսըն։ (2) 'Օսմանլը 'ունսուրընը թէչքիլ էտէն գավմլարըն իտարէ ի հիւքիւմէթէ տէրէճէ ի իշթիրաքլարընը թա'եին էտէն պիր գանուն թանզիմ էտիլսին։ (3) Տէվլէթ մէ"մուրիյէթլէրի միւսավի սուրէթտէ 'ումում թէպա'այա չամիլ թութուլսուն։ (4) Խրիսթիյան մէքթէպլէրի տէվլէթ մէքթէպլէրինէ միւսավի թութուլսըն։ Մէ"մուրիյնի միլքիյէտէն հէր պիրինին տա"իրէ ի սէլահիյէթ վէ վէզա"իֆինի պիլտիրիր պիր գանուն ը մախսուս նէշր, մէ"մուրիյնի տէվլէթին վէզա"իֆի մէ"մուրէլէրինի վաթան ը միւշթէրէքին պիլ 'ումում 'անասըրը հագգընտա քէմալ ը պիթարաֆի իլէ իֆասընը թէ"մինէն պունլարընն ահվալ վէ մու'ամէլաթընը թէֆթիշ էթմէք վէ հագգլարընտա վուգու' պուլաճագ պիլճիւմլէ չիքեայաթը պիթթահգիգ իճապընա կէօրէ, թէպտիլ վէ 'ազլլարընա տա"իր իթթիխազ ը գարար ը գաթ'իյէ սէլահիյէթտար օլմագ վէ նըսֆը Միւսլիմ վէ նըսֆը Խրիսթիյանլարտան թէրէքքիւպ էյլէմէք իւզրէ մազամ ը սէտարէթ նէզտինտէ պիր մէճլիս ի 'ալինին թէչքիլինի միւթէզամմին պիր գանուն ը մախսուս թանզիմ օլունսըն։ (5) Հուգուգ ը հուր-

րիյէթ վէ մուսավաթըն վէ հուրրիյէթի չախսիյէ իլէ մասունիյէթի մէսաքինին մա՛նալարը իզահ էտիլսին, վէթէպա՛ա ի 'Օսմանիյէտէն օլան հէրքէսին չէհատէթինին հուզուրը մահքէմէտէ սէվիյէն մագպուլ օլտըղընա, վէ 'ալէլ խուսուս իչքէնճէ վէ էղանընն տէվա՛ ը ի՛հթիքեալընընն զաթ'իյէն մէն' էտիլտիյինէ տա՛իր թա՛միմէն թէպլիղաթը միւ՛էսիրէ իճրա օլունսուն։ — Եէնի 'ասքէրլէրտէն 1299 վէ 1300տէ տօզանլարընն ի՛չ'արը ախիրէ տէյին ճէլպինտէն սարգը նազար օլունմասը Հարպիյէ նազարէթինտէն Ցնճի օրտու միւշիրիյէթինէ էմր վէրիլմիշ տիր։ — Եազընլարտա էճնէպիլէրտէն տախի թէմէթթիւ' վէրկիսի ալընաճաղը մէ՛մուլ էտիլտիյինտէն պունլար իչիւն պ'էր զանուն թանզիմ օլունաճագ տըր։ Էլեէվմ վարիտաթը 300 պին լիրայը կէչմէյէն թէմէթթիւ' վէրկիսինին պու սայէտէ, պիր միլիոն լիրայա պալիղ օլաճաղը թախմին օլունույօր։ — Ժէօն Թ-ըթին ալտըղը խապէրէ կէօրէ, սատրա՛զամ Հազզը փաշա Պէրլինէ կիտճէք վէ օրատա պաչ վէքիլ իլէ միւլագաթ էթտիքտէն սօնրա սուրէթի խուսուսիյէտէ հուզուրը Իմփէրաթօրիյէ զապուլ օլունաճագ տըր։ — Իթալիա ինչա՛աթ տէսթէկեահլարընտան պիրի քէնտիսինտէ 2 'սաէտ հազըր եէնի զըրհը պուլունտըղընը վէ փազարլըգտա ույուչա պիրիսէ, սաթմազա հազըր օլտըղընը հիւքիւմէթի 'Օսմանիյէյէ պիլտիրմիշ տիր։ — Ամէրիգա ինչա՛աթը պահրիյէ տէսթէկեահլարընտան պիրիսինէ պիր 'սաէտ սէրի' գուրազէօր սըփարըչը էսաս ճիհէթիյէ թէհազգուդ էթմիշ տիր։ — Սամսուն — Սիվաս խաթթը ինչա՛աթընա 15 կիլոնէ գատար պաչլանաճագ իմիշ։ Մէզգիւր խաթթ էվվէլճէ եազտըղըմըզ վէճհլէ հիւքիւմէթի 'Օսմանիյէ թարաֆընտան ինչա օլունույօր։ Փարիստէն Թայմզա եազըլըյօր։ Էքօ դը Փարէնին պէյանընա նազարէն Պաղտատ չմէնտֆէրի ինչա՛աթ սէնտիգասը պու սէնէ Ցնճի տէֆ'ա օլարագ թահվիլաթ իխրաճը խուսուսընտա մուվաֆֆագիյէթսիզլիյէ տիւչար օլմուշ տըր։ Սէնտիգանըն Ցունիստէ մէյտանը թէտավիլէ իխրաճ էթտիյի 4,320,000 Ինկիլիզ լիրալըգ թահվիլաթտան անճագ 480,000 լիրալըղը իչիւն թալիպ զուհուր էթտիյի պէյան օլունույօր։

Ռաճ. ճէմ. Սիվաս չօպանը Վեր. Միհրան Գազանճեան Մ. Ամէրիգանընն Օպըրն 'իլմի իլահիյաթ մէքթէպինտէ իքմալը թահսիլ էթմէք իւզրէ պու հաֆթա չէհրիմիզտէն մուֆարագաթ էյլէմիշ տիր։ — Ոթոն Ճիլաճեան էֆ.նին Օր. Բիննա Գարակէօզեան իլէ ըսմր նիքահը կէչէն Փազար էրթէսի կիւնիւ ահրպպա վէ ագրիպասը հազըր օլտըղը հալտէ իճրա օլունմըշ տըր։ — Տիվրիկ Ինճիլի քիլիսէսինին ինչասընա մախսուս ֆէրմանը 'ալի սիւտուր էթմիշ տիր։

Էրմ. ճէմ. Փազար կիւնիւ Փաթրիգ հազրէթլէրի Գումգափու ուլու քիլիսէսինտէ քիլիսէ ի մէզքիւրընն եորթուսը միւնասէպէթիյլէ Պատարագ էտիպ, ֆամիլեա 'էսմրիւ վէ անընն գուտսիյէթ վէ պէրէքէթլէրի հազգընտա պիր միւ՛էսսիր վա՛զ տախի իրատ պույուրմըշ տըր։ Սալը կիւնիւ իսկ Փաթրիգխանէ մասլահաթկիւզարը ըէֆգագաթրյլէ Պապ ը 'Ս.ի՛յէ կիտիպ, Զարսանճագ արազի մէս՛էլէսի հազգընտա Տախիլիյէ նազըրրյլէ կէօրիւշմիւշ տիր։ Նազըր պէյ՝ Անատօլու հէյ՛էթ ի թէֆթիշիյէսինին Զարսանճագա կիտիպ մէս՛էլէյի մահալընտա տիգգաթլըճա մու՛այէնէ էթմէլէրի վէ նէթիճէսինի պիլտիրմէլէրի հազգընտա թա՛լիմաթ վէրմիշ իտիյինի սէօյլէտի։ Թէքրար վիլայէթլէրէ ճանիլէրին ախղ ու կիրիֆթ օլունմասը հազգընտա էվամիրի գաթ'իյէ վէրմիշ իտիյինի պէյան էյլէտի։ Ազգ. Հիւանդանոցըն հիւքիւմէթէն վէրիլէն թա՛եէնինին գաթ' էտիլմէսի մէս՛էլէսինէ կէլինճէ, կէլճէք սէնէ պիւտճէսինտէ օ խուսուստա պիր թախսիսաթ վէրտիրմիյէ, վէ մէն' օլունան 18 պին լիրալըգ փիյանզո թէչէպպիւսիւ իչիւն հիւքիւմէթէ թէքրար միւրաճա՛աթ օլունուր իսկ, թէսհիլաթ վէրմէյէ չալըշաճաղընը վա՛տ էյլէտի։ Սօնրա Ս. Փաթրիգ 'Ամիյէ նազրրը իլէ կէօրիւշիւպ' Կիլիկիա վէ Անատօլուտա 'ազ օլունմըշ Թիւրք վէ Էրմէնի 'Ամիյէ մէ՛մուրլարընա թէքրար Ի՛թա ի մէ՛մուրիյէթ էտէճէյինէ տա՛իր վա՛տ օլունտը։ Հէմ տախի Նազըր պէյ Արմաշ Դպրեվանքը վէրկի վէ արազի մէս՛էլէսի իչիւն մէս՛էլէ ի մէզքիւրընին թահրիրլէն թագտիմ օլունմասընը արզու պույուրտըլար։ Մալիյէ նազրրը պէյ տախի միհթաճիյինին փէրիշան ահվալը հազգընտա Փաթրիգ էֆ.նին սէօզլէրինի իչիթտիքտէն սօնրա, պիր մագպուզ կէօնտէրիպ, Ատանատան ի՛ատէ օլունան 10 պին լիրայը ախղ էթմէսինի ի՛չ'ար պույուրտըլար։ Մագպուզ տէրհալ թէրթիպ էտիլտի։ Պու միւնասէպէթլէ պիր թազրիր եազըլըպ թախսիս օլունան 27պին լիրանընն 10,000է թէնզիլի ի՛չիւն պէյանը թէ էսսիւֆ օլունաճագ վէ էվվէլքի գարար մուճէպինճէ 3 սէնէ 27 պինէր, վէ 2 սէնէ տախի 12 պինէր լիրա վէրիլմէսի թէմէննի օլունաճագ տըր։ — Կէչէն Ճիւմա Փաթրիգ հազրէթլէրի քէնտինին տա՛վէթի իլէ կէլէն 20 երեսփոխանլարա կուսակցականլար վէ մուրալիֆ թազըմ արասընտա օլան նիզա՛ընն գալտրրըլմասը լուզումընտան պահա էթտի, վէ պիր տիկէր ճէլսէտէ կուսակցականլարընն հազրը պուլունմայան ա՛զալարընը տախի տա՛վէթ էթմէյէ գարար վէրիլ-

տի։ — Երուսաղէմ Փաթրիգ գա"իմմագամ վէքիլի վանքը մալիյէճէ տարլըղը սէպէպինտէն Փաթրիգ-խանէյէ իսթի'ֆանամէսինի կէօնտէրմիչ տիր։ — Սամսօն առաջնորդընը պա թէլէկրաֆ պիլտիրտիյինէ կէօրէ Սիվասա կիտէն Արնավուտ 'ասքէրլէր Աւետիս Եղիաեանը օթէլինին փէնճէրէ ճամլարընը, գափուլարընը վէ սանտըգլարընը զըրըպ պէրապէրլէրինճէ տախի 50 լիրա վէ Գավագ մէքթէպինին 1,000 ղրչ. գատար պիր մէպլաղընը կէօթիւրմիւշլէր վէ Աւետիսէ սիլահ տախի պօշալթմըշլար տըր։ — Տէօրթ Եօլ ճիվարընտա պիր գաչ Էրմէնի գաթլ էտէն ճանիլէրին տէրտէսթ էտիլտիյի Ատանատան պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլիյօր։ — Երուսաղէմ վանքը թէրճիւմանը Սարգիս վրդ. Աճէմեան իքի ուխտաւոր իւզէրինէ հիւճումլէ անլէրի տէօյտիւյիւ իչիւն մահալլի ճէզա մահքէմէսի թարաֆընտան 6 այ մահպուսիյէթէ վէ 10 լիրա ճէզա ի նագտի ի'թասընա հիւքմ օլունմըշ տըր։ — Պօտրում Էրմէնի մահպուսլարընը զիյարէթ էթմիչ օլան մէպ'ուս Մուրատ էֆ. Տախիլիյէ նազըրը պէյէ 'այնի տէրէճէ հիւքմ իլէ մահքիւմ Թիւրք մահպուսլարընը ազատ պրագըլըպ Էրմէնիլէրին էլան մահպուս իտիքլէրինի 'արզ էյլէմիչ տիր։ Զաթէն Փաթրիգ հազրէթլէրի տէ մէզքիւր մահպուսլարտան ալթըսընընը սէրպէսթ պրագըլմասը հագգընտա նազըրը միւշարիլէյհէ պիր թագրիր թագտիմ էթմիչ իտի։ — Կրօն. Ժողովտա ինթիհար էտէնլէրէ Թաղում իճրա էթմէք, Մեծ պահք կիւնլէրինտէն մա'տա հէփ Կիրակի կիւնլէրի էօյլէտէն սօնրա նիքեահ այինի իճրա էթմէք, տուլ քահանայ վէ երէցկինլէրին թէքրար էվլէնմէսինէ միւսա'ատէ էթմէք, իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ տէֆ'ա օլարագ, էվլէնէնլէրէ մուխալէֆէթ էթմէմէք, գօճալարընտան մէթրուք գարըլարը մու'այյէն պիր միւտտէթտէն սօնրա էվլէնտիրմէք, քիլիսէ ային ու 'ատէթլէրինի զըսալթմագ վէ լիյագաթլը քահանալարը միւքեաֆաթլամագ մէս"էլէլէրի հագգընտա թէքլիֆլէր մէյտանա գօնուլմըշլար տըր։ — Պանտըրմա Էրմէնի քէօյիւնիւն թաչ օճաղը մէս"էլէսինտէ քէօյիւն հագգը թանըլմըշ իտիյի պիլտիրիլիյօր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

— · —

Գարատաղ Իսգուփչինա մէճլիսի Փազար կիւնիւ 'ալէսսապահ սուրէթի ֆէվգէլ'ատէ տէ 'ագտը իճթիմա' էյլէտի։ Բէ"իս թարաֆընտան Գարատաղ Փրէնսլիյինին գրալիյէթէ թահվիլի հագգընտա տէրմիյան օլունան թէքլիֆ մէճլիս թարաֆընտան իթթիֆագը արա իլէ գապուլ օլունտը։ Պա'տէհու մէճլիս ա'զասը սէրայա 'ազիմէթ իլէ Իսգուփչինա բէ"իս ի սանիսի՝ պիւթիւն 'ա"իլէ ի փրէնս էրքեանը հալըր պուլունտըղը հալտէ, մէճլիս թարաֆընտան իթթիխազ օլունան գարարընը գապուլ վէ թասվիպ էտիլմէսինի փրէնստէն բէճա էթտի։ Փրէնս Նիգօլա ճէվապէն պիր նութգ իրատ էտէրէք, էսքի գրալլըղը թէքրարէն թէ"սիս հագգընտա վուգու' պուլան թէքլիֆի գապուլ էթմիչ, վէ վէ Գարատաղըն Ճէնապը Հագգըն 'ամն ու 'ինայէթի վէ տօսթ Բուսիանընն սայէսինտէ էլեէվմ տիւվէլի միւթէմէտտինէ միյանընտա պիր մէվգը' իչղալ էյլէմէքտէ օլտըղընը կէրէք քէնտիսի վէ կէրէքսէ միլլէթի նամընա քէմալը սա'ատէթլէ միւշահատէ էթտիյինի սէօյլէմիչ տիր։ Փրէնս նութգընա տէվամ էտէրէք պիլճիւմլէ տէվլէթլէրին եէնի գրալլըղըն թէ"էսսիւսինիւ հիւսն ի թէլագգը էյլէտիքլէրինի սէօյլէմիչ, վէ նութգըն խիթամընտա Սըրպ գրալը տախի Գարատաղըն գրալլըղընը քէնտի մէվճուտիյէթլէրի իչիւն սուլհ ու միւսալէմէթ տէյիւ թէլագգը էյլէտիքլէրինի պէյան էթմիչ տիր։ Գրալ՝ պա'տէհու պալգօնա չըգմըշ վէ վէլի'ահտ սէրայ էթրաֆընտա թօփլանան էհալիյէ գրալլըղըն ի'լան օլունտըղընը թէպլիղ էյլէմիչ, վէ միւշարիլէյհին սէօզլէրինի ալգըշլար վէ եաչա սէտալարը թա'գիպ էթմիչ տիր։ Պա'տէհու մէպ'ուսլար վէ նուզզար Իսգուփչինայա տախիլ օլմուշ, վէ մէճլիս հազրրունընն ալգըշլարը արասընտա գրալլըղըն ի'լանընա տա"իր օլան լայիհա ի գանունիյէյի գապուլ էթմիչ տիր։ Պու միւնասէպէթլէ քիլիսէտէ պիր ային ի բուհանի իճրա էտիլմիչ տիր։ Գրալ սէրայա 'ավտէթինտէ խանէտան ը գրալի էրքեանընընն, միւսաֆիրլէրին վէ սիւֆէրանընն թէպրիքեաթընը գապուլ էթմիչ տիր։ Պա'տէհու գրալ պիր ալայ ը վալա իլէ տա"իրէ ի հիւքիւմէթէ 'ազիմէթ էթմիչ։ Պուրատա տախի գապինէ էրքեանը Իսգուփչինա ա'զալարը, բու'էսա ի տինիյէ 'արզ ը թէպրիքեաթ վէ իհթիրամաթ էյլէմիչ տիր։ Գրալ պու թէպրիքեաթա ճէվապէն պիր նութգ իրատ էտէրէք, թէպա'ասընընն հիւսն ի սատագաթընտան տա"իմա էմին օլտըղընը, Գարատաղըն 50 սէնէտէն պէրու մազհար օլտըղը թէրագգըյաթընն Բուսիանընն մու'ավէնէթ ի պիրատէրանէսի, եալընըզ էհալինին մէսա'իսիյլէ իսթիհսալ էտիլտիյինի սէօյլէմիչ տիր։ Օրտու գրալա ալթունտան մա'մուլ պիր գըլըճ թագտիմ էթմիչ, գրալ պու գըլըճը թագտիմ էտէն իւչ զապիթի տէրաղուշ էթմիչ տիր։ Գարատաղըն գրալլըղա թահվիլի միւնասէպէթիյլէ Ավըսթրիա իմփէրաթօրը հազրէթլէրի Գրալ Նիգօլայա թէպրիքի միւթէզամմին ղայէթ սամիմի պիր թէ-

լեկրաֆ չէքմիչ վէ Գրալ Նիգօլա տախի թէչէքքիւրաթը ֆէվգէլ'ատէսինի միւպէյեին պիր թէլէկրաֆնամէ ի ճէվապի քէշիտէ էթմիչ տիր։ Ինկիլթէրրա գրալը իլէ Սըրպիսթան գրալը տախի թէպրիքեաթ վէ թէ"մէիյէնաթը միւթէզամմին օլարագ Գրալ Նիգօլայա թէլէկրաֆնամէլէր չէքմիչ տիր։

Հինտիսթան. Սթանտարտ, Տանգա հատիսէսի միւնասէպէթիյլէ Կալկաթատա ճէրէյան էտէն մուհաքէմէտէն պահս էթտիյի սըրատա չէօյլէ իտարէ ի լիսան էտիյօր. «Հինտիսթան մահքէմէլէրինին մու'ամէլաթը իսլահա միւհթաճ տրր։ Հինտիսթանտա եէնի նէսլ մէմլէքէթլէրինէ հաքիմ օլան էճնէպիլէրէ վէ էճնէպի իտարէսինէ գարշը էպէտի պիր նէֆրէթ տույույօրլար։ Պու նէֆրէթին արթմասընա սէպէպին պէօյիւյիւ եինէ էճնէպիլէր տիր։ Պա'զը էրպապը վուգուֆը պէյանընճա, պու նէֆրէթին ասլ սէպէպի Ինկիլիզ մէ"մուրլէրինին եէրլի էհալիյէ սամիմիյէթ կէօսթէրմէմէլէրի տիր։ Իտտի'ա օլունտըղընա կէօրէ պու կիւնքի Հինտ հիւքիւմէթ մէ"մուրլէրի, սէլէֆլէրինէ պագարագ, էհալինին ահվալը բուհիյէսինէ տահա ազ վազըֆ վէ էհալիյէ գարշըտա տահա ազ վազիֆէտար օլտըգլարը կիպի, 'ումումիյէթլէ հիւքիւմէթ վէզա'իֆինէ նօգսան իգտամ կէօսթէրիյօրլար, հալ պու քի 'իսեանտան էվվէլ Հինտիսթանտա պուլունան Ինկիլիզ մէ"մուրլէրի քէնտի իտարէլէրի տախիլինտէքի եէրլիլէր իլէ տահա եազըն պիր թէմաստա պուլունուրլար, անլէրին լիսանլարընը վէ 'ատէթի միլլիյէլէրինի պիլիրլէր, էհալիյէ գարշը փէտէրանէ պիր 'ատալէթ կէօսթէրիրլէր, նէզաքէթ վէ չէֆագաթլէ 'ումումըն հիւրմէթինի գազանըրլար, հաթթա էհալիյի քէնտիլէրինէ ըսընտըրըրլար իտի։ Պու կիւն անլէրին եէրինէ կէչմիչ օլան մէ"մուրլար իսէ այրը պիր սընֆ իմիչլէր կիպի 'էօմր կէչիրիյօրլար։ Պէլքի վազիֆէլէրի իլէ մէչղուլ օլույօրլար իսէ տէ, խալգըն մէնֆա'աթ վէ բահաթընը հէմանտա տիւչիւնմէյօրլար։

Գօլէրա. Բուսիատա զուհուր էթմիչ օլան գօլէրա Բուսիանըն կէրէք տախիլինտէ կէրէք խարիճինտէ թէվսի'ի տա"իրէ ի սիրայէթ էթմէքտէ տիր։ Փէթէրսպուրկ սանճաղը իլէ Քիէվ, Գարս վէ Օմսգ էյալաթընտա գօլէրա վուգու'աթը զուհուր էթմիչ տիր։ Մօսգօվա վէ Թօմսգ էյալէթի տախի թէհլիքէտէ պուլունույօրլար։ Քէզալիք Իրանտա Բէշիտ ճիվարընտա Էնզէլիտէ 3 քիչի գօլէրայա թութուլմըչ տրր։ Ավսթրիանըն պա'զը եէրլէրինտէ տախի գօլէրա վուգու'աթը օլտըղը մէրվի տիր։ Էվվէլքի կիւն Ալմանիանըն Իսփանտավ չէհրինտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէտէ օրատա տախի գօլէրա զուհուր էթմիչ օլտըղընը պիլտիրիյօր իտի։ Իթալիանըն ճէնուպի էյալէթլէրինտէ տախի գօլէրա զուհուր էթմիչ օլուպ, պիր խայլը թէլէֆաթը մուճիպ օլմագտա տրր։ Բուսիատան գօլէրանըն մէմալիք ի 'Օսմանիյէնին պա'զը եէրլէրինէ էզճիւմլէ Էրզրում իլէ ճիվարընա սիրայէթ էթմիչ օլտըղընը կէչէն հաֆթաքի նուսխէմիզտէ պիլտիրմիչ իտիք։ Զարչէնպիհ կիւնիւ Վանտան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէտէ օրալարտա տախի գօլէրա զուհուր էթմիչ իտիյինի պէյան էտիյօր իտի։ Բուսիատա բումի Յուլիս 24է գատար գօլէրայա թութուլանլարըն 'ատէտի 18,212 օլուպ, վէֆաթ էտէնլէրին մըգտարը 8,256 տրր։ Խասթալըղըն պիտայէթինտէն չիմտիյէ գատար Բուսիատա խասթալանանլարըն 'ատէտի 81,083, վէֆաթ էտէնլէրին մըգտարը իսէ 35,759 տրր։ Փարիստէքի Փասթէօր միւ"էսսէսէսի միւտիրի Տր. Մէնչիգօֆ քէնտիսինէ սօրուլան պիր սիւ"ալա ճէվապէն, «Գօլէրա էօյլէ պիր խասթալըգ տրր քի, արզու օլունուր իսէ գաթ'իյէն մահվ օլուր։ Պունըն իչիւն իչիլէճէք սույը գայնաթմալը, մէյվէ վէ սէպզէլէրի գայնար սույա աթարագ սօնրա եէմէլի տիր։ Պու խասթալըղըն կէլմէմէսի իչիւն պիր փարչա թէմիզլիք քեաֆի տիր։ Պունը եափմագ իսէ ֆագիր վէ զէնկինին, հէր քէսին էլինտէ տիր։ Զաթէն գօլէրա պէքրիլէրտէ վէ միւլէվվէս եէրլէրտէ եաչայանլարտա տահա չօգ զուհուր էտէր,» տէմիչ տիր։ Հիւքիւմէթիմիզ՝ գօլէրա զուհուր էտէն մահալլէրտէ 'իլլէթին թէվսի'ի տա"իրէի սիրարայէթ էթմէմէսի իչիւն թէտապիր ի մուգթազիյէ ի միւ"էսսիրէ իթթիխազ էթմիչ տիր։

Իրան. Թէհրանտան Թայմզա եազըլըյօր. Կէրչի 'Օսմանլը սէֆարէթի Մա'ազ էս Սալթանանըն հիւքիւմէթէ թէսլիմինի թէզէքքիւրէ հազըր օլտըղընը պէյան էթմիչ իսէ տէ, միւմաիլէյհ հալա սէֆարէթխանէնին թահթը մուհաֆազասընտա պուլունույօր։ Թէհրան ղազէթալարը չիմտի հալը թապի'իտէ նէշրիյաթա պաչլատըլար հէփիսի տէ հիւքիւմէթէ իզհարը մու'ավէնէթ էտիյօրլար։ Շարֆ ղազէթասը Հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէնին հարէքէթինի թէնգիտ էտէրէք չու սիւ"ալը սօրույօր. 31 Մարտ հատիսէսի էսնասընտա Իսթանպօլտաքի Իրան սէֆարէթի Շէրիֆ փաչա վէ սա"իրէյի հիմայէ էթմիչ օլսա իտի, Պապը 'Ալի նէ տէյէճէք իտի։ Շիմտիքի հալ իլէ օ հատիսէ արասընտա միւչապէհէթ եօ՞գ մը տրր։ 'Այնի ղազէթա 'Օսմանլը Իրան հուտուտընը ղայէթ գաթ'ի վէ սահիհ պիր սուրէթտէ թահտիտինի թալէպ էտիյօր։

Սէվկիւլիւ չօճուզլար,

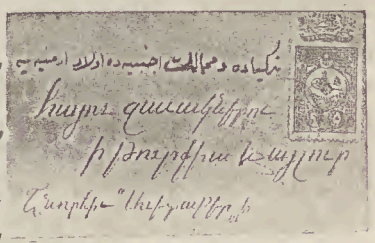

Պու սաթրլարը օգուտարզընրզտա զաթէն ուզուն եազ թա՛թիլի խիթամ պուլմըշ օլաճագ տըր։ Շիւպհէսիզ պու եազ էյի վագթլար կէ-չիրտինիզ, զիրա կէօրտիւյիւմ ճիւմլէ չօճուզլար թա՛թիլտէն, խուսուսա եազ միւնասէպէթիյլէ կիւնլէրին ուզայրպ՝ սէմանրն փարլագ, վէ Վա-լիտէ Թապի՛աթրն քէնտի ա՛թիւլէրինի փէք զանի թարզտա թէվզի էյլէ-տիյի պիր վագթտա էտիլէն թա՛թիլտէն չօգ խոշլանրրլար։ Պու եազրն-ի կիւճ մէրքէզի Փայթախթա փէք ուզագ օլմայան պիր ատատա սաքին օլտում։ Օրատա չօգ չօճուգ օլուպ, չօգլարը Ամէրիգալը իտի. պիլիրիմ քի անլէր չօգ կիւզել պիր թա՛թիլ կէչիրտիլէր։ Սիզտէն չօգլարը տէնիզէ եազրն մահալլէրտէ սաքին օլմազսընրզ, վէ պա՛զրլարընրզ տա անը ասլա կէօրմէմիշ-սինիզ, չու հալտէ տիգգաթրընրզ չու նօգթայա ճէլպ օլունարագ՝ սիւ՛ալ էտէճէքսինիզ քի, Թաշրատա պուլունան կէնիշ օվա վէ պէօյիւք տաղլարը կէօրմէքլիյէ գաթի՛էն ֆուրսաթլարը օլմայան պու չօ-ճուզլար՝ տէնիզ սահիլինտէ նա՞սըլ խոշ պիր թա՛թիլ էտէպիլիրլէր։

Իլք տէֆ՛ա էթրաֆրընը պիր պուչուգ սա՛աթտա տէվր էտէ պիլտիյինիզ պիր տաղ թէփէսի թէսավվուր էտինիզ։ Սոնրա վասի՛ պիր սու քիւթլէսինին (զանգուած) հէր թարաֆը իհաթէ էտէրէք՝ եէր եէր ատալար վէ եախօտ գարատան տէնիզէ տօղրու ուզանան պուրունլար իլէ այրըլտըզընը խայալ էտինիզ։ Ճ՛իրէրտէ վէ քիթապլարտա տէնիզ հագգընտա մավի տիր տէնիլմիշ իսէ տէ, տա՞իմա էօյլէ տէյիլ տիր։ Տէնիզ իչիւն մավի ըէնկ, պէլքի էն կիւզէլի տիր։ Օ լաթիֆ վէ գօյու մավի ըէնկիյլէ, կէօք գուպպէսինին պիր գըսմը իւզէրիմիզէ տիւշմիւշ կիպի կէօրիւնիւր։ Լաքին պէն անը ֆարգը ըէնկլէր-տէ տախի կէօրմիւշ իմ։ Հավա պէրրագ օլտուղը կիւն օ տօնուգ կիւմիւշտէն պիր վարագ կիպի կէօրիւնիւր վէ կիւնէշին փէրթէվլէրինի 'աքս էտէրէք ըփրլ ըփրլ ըփրլար։ Տէնիզ շաֆագլայրն, իւ-զէրինտէ պուլունան սէմանրն զաֆրան ըէնկինի 'աքս էթմէյէ պաշլար, վէ կիւնէշ շարգի ուֆուգտան եօգարը չըգտըզընտա նազիք կիւլ ըէնկլէրիյլէ փարլար։ Կիւնէշ պաթար իքէն՝ անրն ըէնկլէրի զիյատէ գօյու վէ մոր տըր։ Ֆուրթունալը կիւնլէրտէ կիւզել տէնիզիմիզ գուտուրմըշ կիպի կէօրիւնիւր. անրն իւզէրինտէ թօփլանմըշ օլան սիյահ պուլութլար վէ անրն գապարան տալղալարը տէնիզ քէնարընա հիւ-ճիւմ էտէրլէր վէ կէօք կիւրիւթիւսիւ կիպի սէվլէր չըգարարագ գարայա չարփըլըրլար։

Պէօյլէ պիր եէրտէ, էյլէնմէք իւզրէ, չօճուգլար իչիւն չօգ ֆուրսաթլար վար տըր։ Տէնիզ սահիլի զաթէն 'ճաճ՞իպ չէյլէրին մէնպա՛ը տըր։ Կէօրէն կէօզլէր օրատա ճինս ճինս հայվան գապուգ-լարը, տէնիզ օթլարը վէ տէնիզ չիչէքլէրի պուլուրլար։ Օրատա քէզալիք չաղանօսլար՝ վար տըր, անլէր գայալար արասընտա թէչէքքիլ էթմի՛չ՝ քիւչիւք կէօլլէրտէ թօճաֆ սուրէթտէ եիւրիւրլէր, հէմ տախի քիւչիւք պալըզլար պուլունուպ՝ անլէր տէ օգ կիպի էօթէ պէրի աթրլըրլար։ Սուլար իւզէրինտէ ուչուշան եախօտ եիւզէն սու գուշլարը տախի վար տըր։ Պա՛զէն պիր եունուս պալըզը եօգարը չըգըպ թէքրա-ըէն սույա պաթարզընտա պիր չաղըթը իչիտիւր։ Տէնիզտէ սըրա սըրա կիտէն վափորլարը կէօրմէք չօգ ճալիպ տիր։ Վափորլարընտա քիւչիւյիւ պէօյիւյիւ վար տըր, անլէրտէն պա՛զրսընրն չարխլարը տա՞իմա սէս չըգարըր, պա՛զրլարը տա չափուգ չափուգ տէնիզի եարըպ կէչէր։ Պա՛զէն 'Օսմանլը տօ-նանմասընրն սիյահ ըէնկլի զըրհլարընտան պիր գաչ տանէսի հաշմէթլու պիր թարզտա կէչիպ կիտէր,

չօգ քերրէ տէ Սուլթանըն կիւզել թէնէզզիւհ սէֆինէսի (զբօսանաւ) պէօյիւք սէրէն տիրէյի իւզէրինտէ շահանի պայրաղը աչմըշ օլարագ սէրի'էն կիտէր։ Լաքին բիւզկեարա գարշը տէնիզ իւզէրինտէ պէյազ գանատ միսիլլիւ եէլքէնլէրինի աչարագ, օյնայան տալղալար իւզէրինտէ՝ պիր թարաֆտան օլ պիր թարաֆա գօշուշան գայըգ վէ սանտալլար՝ պունլարըն ճիւմլէսինտէն զիյատէ ճալիպ ի տիգգաթ տըրլար։ Լաքին պիզիմ ատամըզըն չօճուգլարընըն վագթ կէչիրէճէք պաշգա ֆուրսաթլարը տա վար տըր. անլէր տէնիզտէ եըյգանմագտան չօգ խօշլանըրլար, վէ սօղուգ սուտա պալըգ կիպի եիւզիւպ օյնաշտըգլարընտա չօգ մէսրուր օլուրլար։ Իչթէ պու վագթ եիւքսէք սէսլէ չաղրըրպ՝ քէյֆլիճէ կիւլէրլէր։ Չօճուգլարտան պա'զըլարը լիմանտա քիրայա վէրիլմէք իւզրէ հազրլանմըշ օլան սապրլը հայվանլարա, մէրքէպլէրէ, պինմէքտէն չօգ քէյֆ հիսս էտէրլէր։ Լաքին չօճուգլար իչիւն կիւնիւն էն մէս'ուտ վէ էն կիւզել գըսմը ագշամ վագթը տըր։ Օ վագթ վափօրլար չէհիրտէն ատայա 'ավտէթ էտէրլէր, անլէր մէշղուլիյէթ ի եէվմիյէլէրի իչիւն չէհրէ կիտէն պիրատէր վէ փէտէրլէրի, եախօտ պա'զը չէյ սաթըն այմագ իչիւն չէհրտէ պուլունան հէմշիրէ վէ վալիտէլէրինի կէթիրիրլէր։ Պէօյիւք՝ վափօր լիմանա եագլաշտըղընտա՝ չօճուգլար օրատա քէնտի սէվկիւլիւլէրինի իսթիգպալ էթմէք իւզրէ հազրլանըրլար։ Ա'իլէլէրին վէ տօսթլարըն հէր կիւն պիր արատա թօփլանմալարը տա'իմա խօշ վէ կիւզել պիր մէնզարէ տիր։ Եէքտիկէրէ վէրիլէն սէլամլար, թէ'աթի էտիլէն մա'լիւմաթ, էյի խապէրլէրին թէպլիղի, վէ ագշամ թա'ամընը պիրլիքտէ էտիպ՝ պագի գալան վագթը խօշ գօնուշուգ վէ թաթլը ույգու իլէ կէչիրմէք իւզրէ էվէ կիթմէք իչիւն թէշէքքիւլ էթմիշ օլան օլ քիւչիւք պէօլիւքլէր նէ՛ թաթլը տըր։

Պիր էվին սա'ատէթինին սըրրընըն՝ մուհապպէթ իտիյինէ տա"իր էփէյիճէ էվվէլ սիզէ եազմըշ իտիմ։ Շիւպհէմ եօգ տըր քի, չու խուսուստա սիզ պէնիմլէ հէմէֆքեար պուլունաճագսընըզ, եա'նի, մուհապպէթ օլմազ իսէ, նէ թա'թիլ կիւնլէրի նէ տէ Թապի'աթըն պիւթիւն կիւզէլլիյի պիզի մէս'ուտ էտէմէզ։

Գալըրըմ խալիս տօսթընըզ՝

Քեաթիպ

ՍԱԼԻՊԻ ԱՀՄԷՐ (ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ) ՇԻՐՔԷԹԻՆԻՆ ՊԻՏԱՅԷԹԻ

ԿԷ

ՄԻՍ ՖԼՕՐԱՆՍ ՆԱՅԹԻՆԿԷՅԼ

Իթալիանըն հուրրիյէթ մուհարէպէլէրի վագթընտա՝ պիր չօգ միւսատէմէլէր (չարփըշմա) վուգու՝ պուլմըշ տըր։ Լաքին անլէրտէն պիրիսի 'ասքէրլէր վէ անլէրէ տօղրու թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթլէրի օլանլար իչիւն զիյատէսիյլէ ճալիպ ի տիգգաթ տըր։ Զիրա պու մուհարէպէտէ էօյլէ պիր չէյ վուգու՝ պուլտու քի, ճէնքլէշէն օրտու իչիւն պիր պէրէքէթ օլտու։

1859տա, եազըն օրթասընտա, Իթալիանըն սըճագ կիւնէշի քէնտի փէրթէվլէրիյլէ գանլը ճէնկ մէյտանընը տօլտուրտուղը հալտէ Սօլֆէրինօ միւսատէմէսի իճրա էտիլմէքտէ իտի։ Պիր թարաֆտան Իթալիանլար իլէ օնլարըն միւթթէհիտլէրի օլան Ֆրանսըզլար վէ պունլարըն պաշընտա Իւչիւնճիւ Նափօլէօն, օլ պիր թարաֆտան Աւսթրիալըլար վէ պաշլարընտա Իմփէրաթօրլարը Ֆրանսուա Ժօզէֆ պուլունմագտա իտի։ Իւչ եիւզ պին քիշի՝ 15 միլլիք ուզուն պիր խաթթ իւզէրինտէ՝ գարշը գարշըյա, պիւթիւն կիւն տէվամ իւզրէ ճէնքլէշտիլէր։ Հէր պիր թարաֆ մուաննիտանէ քէնտի մէվգը'ինի միւտաֆա'ա էթտիլէր։ Էօլիւլէր իւսթ իւսթէ եըղըլըպ, եարալըլար օ հալտէ թէրք էտիլէրէք ատէմլէրին վէ աթլարըն այաղը ալթընտա չիյնէնմէքտէ իտիլէր։ Օ կիւն օրատա հազըր օլանլարտան պիրի՝ անը 19ընճը 'ասրըն էն գանլը միւսատէմէսի հալընտա թա'րիֆ ու վասֆ էթմիշտիր։

Պու հէյպէթլի մէնզարէ էօնիւմիւզտէ րէսմ էտիլտիլինտէ, ֆիքրիմիզէ չու սիւ"ալ կէլիր քի, 'աճէպա եարալըլարա մուգայյէտ օլան օլտու մը։ Էվվէթ, միւսատէմէ զէմանընտա, ֆարգլը ֆարգլը եէրլէրտէ միւթէհարրիք խասթախանէլէր գօնուլըպ օրատա զապիթլէրէ վէ, տօգթօրլարըն վագթը միւսա'ատէ էտէրսէ, 'ատի նէֆէրլէրէ տախի տիգգաթ էտիլիր իտի։ Լաքին չու խուսուսա նազար էտիլմէսի կէրէք տիր քի, խասթախանէնին պայրաղընա անճագ մէնսուպ օլտըգլարը միլլէթ թարաֆընտան հիւրմէթ էտիլիր իտի, չէօյլէ քի, Իթալիալըլարըն խասթախանէլէրի տա"իմա Աւսթրիալըլարըն՝ վէ պու սօնրաքիլէրինքի իսէ, էվվէլքիլէրին կիւլլէ վէ թօփլարընա մուհարէպէ մէյտանընընն հէր հանկը պիր գըսմը գատար մա'րուզ իտի, եա'նի պիրպիրինին խասթախանէլէրի իւզէրինէ թօփ վէ կիւլլէ եաղտրըրլար իտի։ Պու չէյ պու կիւն ճիւմլէմիզէ փէք ալչագ կէօրիւնիւյօր, անըն իչիւն ատէմին պիրի պու խուսուստա պիր թէպտիլաթ եափտը։

Օ կիւն Իթալիա վէ անըն միւթթէհիտի օլան Ֆըրանսըզլար ղալէպէյի չալըպ, Աւսթրիալըլար կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար։ Անլէր պու սըրատա օլապիլտիյի գատար չօգ եարալըլար կէօթիւրմէյէ չալըշտըլար իսէ տէ, պինլէրճէսի օրտա թէրք օլունուպ, եարտըմ էտէն պուլունմատըղընտան էօլտիւլէր։ Անլէր օրատա եէրէ սէրիլիպ գալտըլար, սուսըզլըգտան սօն տէրէճէ զահմէթ չէքիպ ճան չէքիշտիրմէքտէ իտիլէր վէ օնլարա պիր տամլա սու վէրէճէք պիր քիմսէ եօգ իտի։ Սահիհ տիր քի, գա-

ՄԻՍ ՖԼՕՐԱՆՍ ՆԱՅԹԻՆԿԷՅԼ

րանլըգտա քէօր կիպի էօթէ պէրի տօլաչան պա՛զը քիմսէլէր վար իտի, լաքին օնլար զալիմ վէ քէօթիւ ատէմլէր օ՛ուպ՝ զէվալլը էօլիւ վէ եարալը 'ասքէրլէրի սօյմաղա վէ գըյմէթլի չէյլէրի չալմաղա կէլմիչ իտիլէր։

Լաքին պու կէճէ, պու պիւթիւն զահմէթ վէ զալիմլիյի կէօրիւպ, պու պրագըլմըչ վէ եարալը 'ասքէրլէրին աճընագլը հալընը անլայան անճագ պիր ատէմ վար իտի։ Պու ատէմին իսմի Հանրի Տիւնան օլուպ, պիր 'ասքէր տէյիլ իլլա սատէճէ չէհրլի պիր ճէնթըլմէն իտի։ Մէրգում էֆէնտի եարալը 'ասքէրլէրէ եարտըմ էթմէք ի-չիւն թամմ օրատա պիր ֆլան թէսավվուր էյլէտի, վէ քէնտի ֆլանընը պաչգալարըն գապուլ էթմէսի իչիւն անլէրի իգնա՛ էտէնէ գատար պէքլէմէտի։ Թամմ օ զէմանտա զէվալլը եարալըլարա եարտըմ էթմէյէ թէչէպպիւս էթտի։ Էրթէսի կիւն օնլարըն չօղը Գաթիյեօնէ էյալէթինէ կէօթիւրիւլտիւլէր, վէ օրատա քիլիսա վէ պաչգա միլլէթ պինալարընտա գայըրըլըպ պարընտըլար։ Օնլարա պօլ պօլ թա՛ամ վէ սու վէրիլտի իսէ տէ, եինէ տէ էօլմէքտէ իտիլէր, զիրա օնլարըն եանընտա տուրուպ, մուգայյէտ օլաճագ խասթա պէքճիլէրի, նըրսլար, եօգ իտի։ Իմտի Հանրի Տիւնան պիր կէօնիւլլիւ նըրսլար ճէմի՛յէթի թէչքիլ էյլէտի։ Պունլար քէօյլիւ գարըլարը իտիլէր, լաքին էլլէրինտէն կէլէնի եափըպ, պիչարէ 'ասքէրլէր իլէ լէթաֆէթլէ մու-'ամէլէ էթտիլէր։ Տիւնան քէնտի չախսի փարասըլլա պիր եիւք սիւնկէր, պէզ, թիւթիւն, փօրթօգալ, լիմօն վէ չէքէր թէտարիք էյլէտի։ Օ տա՛իմա կիրիպ չըգմագտա իտի։ Պու եափմըչ օլտըղը եարտըմ վէ խըտմէթ իչիւն 'ասքէրլէր անը սէվմէյէ պաչլատըլար։ Օնա «Պէյազ Էլպիսէլի Էֆէնտի» տէրլէր իտի, զիրա օ տա՛իմա պէյազ էլպիսէ կիյէր իտի։ Օնա քէզալիք «Սօլֆէրինօնըն էյի Սամարիալըսը» իսմինի վէրիրլէր իտի. պու տա անըն իչիւն ա՛լա պիր իսմ իտի։ Օ Աւսթրիա զապիթ վէ 'ասքէրլէրինէ վէ միւթթէհիտլէրինէ գիյատէ էհէմմիյէթ վէրմէզ իտի։ Լաքին էյի Սամարիալընը թէմսիլինտէ օլտըղը կիպի, պիրատէրինին իհթիյաճը անը քէնտինէ գօնչու էթմիչ իտի։ Օ եարալը պիր տօսթ իլէ եարալը պիր տիւչմէն արասընտա ֆարգ գօմազ իտի։ Տիւնանըն վէ անըն ճէսուր արգատաչլարընըն էսասլարը պու իտի, — «Ճիւմլէսի գարնտաչ տըր։»

Սօլֆէրինօ միւսատէմէսինտէն սօնրա Տիւնան չու 'ալի թէսավվուրա զահիպ օլտու։ Շէօյլէքի հէր օրտուտա միւթէհարրիք, վէ տա՛իմի պիր խասթախանէ հէյ՛էթի պուլունսըն։ Պու հէյ՛էթ էյի թա՛լիմ կէօրմիւչ օլուպ, հէր նէվ՛ էլպիսէ, թագըմ, ալաթ ու էտէվաթլէ թէճհիզ օլունսըն, վէ մուհարէպէ մէյտանընտա հէր հանկը պիր հիւճիւմտէն ազատ պրագըլմագ իմթիյազընա մալիք օլսըն։ Պու սօն խուսուսը թէ՛մին էտէ պիլմէք իչիւն, հէր պիր միլլէթին միւթէհարրիք խասթախանէսինին թիմարճըլար հէյ՛էթինին եա եէնի պիր պայրաղը, եախօտ պիր ա՛լամէթի օլմալը տըր տէյիւ տիւչիւնտիւ։ Տիւնանըն թէսավվուրը պու իտի։ 'Ումումի պայրագ, պէյազ պիր պէզ իւզէրինտէԳըրմըզը պիր Խաչտան 'իպարէթ իտի։

Նա՛սըլ օլտու տա, 'ասքէրիյէտէն տէյիլ իքէն,

եախօտ 'ասքերի եա չահանի պէօյիւք պիր ատէմ իլէ ագրբպալըզը պիլէ եօգ իքէն, 'ատի պիր ֆէրտ մէտէնի 'ալէմի պէօյլէ ֆէվգ էլ'ատէ պէօյիւք պիր պէրէքէթլէ թէճհիզ էյլէտի։ Տիւնան չու սուրէթ-լէ իչէ պաչլատը։ Օ «Սօլֆէրինօ Խաթրրաթը» իսմինտէ Ֆրանսըզճա պիր քիթապ գալէմէ ալտը։ Պու քիթապ պիր չօգ լիսանլարա թէրճէմէ էտի-լիպ, պիւթիւն Էվրօփատա մէրագլէ օգունըլտը։ Պու քիթապտա՝ Սօլֆէրինօտա կէօրմիւշ օլտըզը թէճրիպէլէրէ իսթինատէն, մուհարէպէտէ եարա-ըլըլարը թէտավի էթմէք, վէ անլէրի թէտավի է-տէնլէրին մուհաֆազա էտիլմէլերի խուսուսընտա, ագտէմճէ էտիլմէսի լազըմ կէլէն թէտարիքեաթըն փէք պէօյիւք օլան էհէմմիյէթի հագգընտա փէք աչըգ լիսանլէ պահս էյլէտի։ Օ խուսուսի պիր միլլէթ նամընա տէյիլ, իլա պիւթիւն ինսանիյէթ նամընա վագարը պիր տա'վէթ էթտի։ Պու տա'-վէթ տախի հէր միլլէթին փատիշահլարը վէ էհա-լիսի արասընտա խօշ կէօրիւնտիւ։ Օ Էվրօփատա ֆարգը սէրայլարը զիյարէթ էտէրէք չախսէն պու իշին արգասընա տիւշտիւ։ Զօգ տէֆ'ա փատի-շահլար իլէ տօղրուտան կէօրիւշմէք չէրէֆինէ նա-"իլ օլտու։ Զօգ քէրրէ տէ, օնլարըն վէքիլլէրիյէ կէօրիւշտիւ։ Քէնտի պէօյիւք ֆէլանը հագգընտա անլէր իլէ կէօրիւշիւպ, անլէրին տէրունինտէ մուհապպէթ ու թէվէճճիւհ ույանտըրմաղա վէ անլէրին բիզալարընը թահսիլ էթմէյէ մուվաֆ-ֆագ օլտու։

Նինայէթ, վաթանտաչլարը օլան ժընէվիլիէր անըն պու սալիպիյունլըգ իչինտէ անա եարամ էթտիլէր։ Պունլար պիր գօմիսիօն թէչքիլ է-տիպ, պու մատտէ հագգընտա, իլք պէյն էլ միլէլ մէճլիսին 'ագտընա մուվաֆֆագ օլտուլար։ 1863տէ Հոկտեմբերտէ, օն տէօրթ հիւքիւմէթ թարաֆընտան մուրախխասլար կէվմիշ օլտուղը հալտէ ժընէվտէ մէճլիս 'ագտ էտիլտի։ Պու մէճ-լիս էրթէսի սէնէ ժընէվտէ տանա զիյատէ-մուհիմմ պէյն էլ միլէլ պիր մէճլիսին 'ագտ է-տիրմէսինէ սեպեպ օլտու։ Պու մէճլիստէ մէշ-հուր ժընէվ Մու'ահէտէսի գալէմէ ալընըպ՝ անը իմզա էտէն ճիւմլէ տէօվլէթլէր անըն տէքեա-մընա իթա'աթա մէճպուր թուլթուլաճագլարընը վէ Սալիպ ի Ահմէր պայրաղը ալթընտա օլանլա-ըն ճիւմլէսինին միւտաֆա'ա վէ մուհաֆազա-սընը թէ'մին էյլէտիլէր։ Պէօյլէճէ Տրւնան անճագ տէօրթ սէնէ սօնրա քէնտի պաչլամըշ օլ տըզը իչին պէօյլէ խօշ պիր մուվաֆֆաքիյէթլէ թաճլանտըզընը կէօրմէքլիք մէսրուրիյէթինէ նա'իլ օլտու։

Շիմտի Ֆաս վէ Պրազիլտէն մա'տա, պիւ-թիւն մէտէնի տիւնեա ժընէվ Մուահէտէսինի գա-պուլ էթմիշ տիրլէր։ Ասիատա իլք տէֆ'ա Իրան Շահը, սօնրա Զին վէ Ճափօն պու մու'ահէտէյի գապուլ վէ թաստիգ էյլէտիլէր։ Պու մու'ահէտէյի գապուլ էյլէմէլերի իչիւն Տիւնան պիզզաթ Ճա-փօնլըլարը իգնա՝ էթմէյէ չալըշտը։ Օնլար տախի պու իչէ էօյլէ արզուլա սարբլտըլար քի, միլի Սալիպ ի Ահմէր չիրքէթլէրի իչինտէ անլէրինքի էն զէնկինլէրտէն պիրի օլտու։ Ռուս-Ճափոն մուհարէպէսի զէմանընտա՝ Սալիպ ի Ահմէր չիր-քէթինին բուէնը նէ գատար էյլի անլամըշ օլ-տըգլարընը կէօսթէրտիլէր։ Քէնտիլէրին վէ տիւշ-մէն օրտուսընտան էսիր տիւշէնլէրին եարալըլա-ընա փէք պէօյիւք խըտմէթ էթտիլէր։

Սփանիա մուհարէպէսի զէմանընտա Ամէրի-գանըն Սալիպ ի Ահմէր չիրքէթի Գուպա 'ասքերի մու'ամէլաթը էանասընտա փէք պէօյիւք մէրհա-մէթքեարանէ իշ կէօրտիւ։ Քէզալիք Սան Ֆրան-չիսգօնրն ճանը զէլզէլէսինտէ պէօյիւք խըտմէթլէր կէօրտիւ։

Ամէրիգա Սալիպ ի Ահմէր չիրքէթինին իլք բէ-"իսի Գլարա Պարթընն օլուպ, պիր չօգ հիւքիմէթ-լէր թարաֆընտան թավսիյէնամէլէր վէ նշանլար իլէ թալթիֆ էտիլմիշ տիր։ Շիմտի Ամէրիգան Սալիպ ի Ահմէր չիրքէթինին բէ"իսինին Մ. Ամէ-րիգա բէ"իս ի ճէտիտի վէ մրլլէթին էն պէօ-յիւք մէ"մուրը օլան Մր. Ուիլեամ Հ. Թաֆթ օլմասը չիրքէթ իչիւն հէմ պիր պախթիյարլըգ վէ հէմ տէ 'այնի վագթտա իֆթիխար մատտէսի տիր։

Հանլի Տիւնան, Սալիպ ի Ահմէրին գահրէմա-նը, էլան տինճ վէ գուվվէթլի տիր։ Մէրգում Իսվի-չերատա սաքին օլուպ՝ սոն կիւնլէրտէ տօղուչընն 80ինճի սէնէ ի տէվրիյէսինին թէպրիքնամէլերինի գապուլ էյլէմիշ տիր։ Օ նէ՛ գատար մէս'ուտ պիր իխթիյար օլմագ կէրէք տիր եա։ զիրա պինլերճէ եարալը 'ասքերլէրէ Ալլահըն 'ինայէթիյլէ թէսելլի կէթիրմէք իչիւն օ վասըթա օլտու։ Մէտէնի միլ-լէթլէր արասընտա մուհարէպէ տէվամ էթտիքճէ անըն պաչլամըշ օլտըզը պու իշ, քինտի խօշ չէֆ-գաթ վէ մէրհամէթ խըտմէթինին տէվամ էթմէք-տէն ասլա տուրմայաճագ տըր։

Հանրի Տիւնան կիպի ինսանիյէթէ խըզմէթ է-տէնլէրտէն պիրի տէ Ֆլօրանս Նայթինկէյլ օլուպ՝ ա-նըն թասվիրինի պուրատա գօմուշըզ։ Միս Նայթին-կէյլ պիր Ինկիլիզ օլուպ, 1820 Մայիս տէ Իթալիա-նըն Ֆլօրանս չէհրինտէ թէվէլլիտ էթմիշ տիր։ Օ Շէֆիլտի Ուիլեամ Էտուըրտ Շոր իսմինտէ պիր

սարրաֆըն գըզը օլուպ՝ Փիթըր Նայթինկէյլէ վարիսէ թա՛յին օլունմասըյլա Նայթինկէյլ իսմինի տէ պու վասիյէթտէն ալմրշ տըր։ Միս Նայթինկէյլ բիյագիյէ, մաթէմաթիգ, լիսան վէ նօթա տա՞իրէլէրինտէ իսթի՛տատ կէօսթէրտի իսէ տէ, թիմարճրլըզը (խասթայա պագմագ) ատհա զիյատէ սէվէր իտի։ Շէօյլէ քի կէնճ չազընտա պիլէ պիր չօգ խասթախանէլէրի զիյարէթ էյլէտի։ 1849տա Փասթըր Ֆլանտրը մէքթէպինտէ պիր թագըմ տէրսլէր ալտը. 1851տէ, Լօնտրատա պիր թէտավիխանէյէ (խասթախանէ) նազըրէ թա՛յին էտիլտի։ 1854տէ, Գըրըմ մուհարէպէսինտէ եարալանանլարա եարտըմ էթմէք իւզրէ կիտէն 92 կէօնիւլլիւ թիմարճը գըզլարա բէ՛իսէ օլտու վէ Նոյ. 5տէ Իւսկիւտարտա պիր խասթախանէ աչտը։ Իւչ հաֆթա զարֆընտա խասթախանէսինէ 3,000 եարալը գապուլ էյլէյիպ, օլ գատար չօգ իշ կէօրտիւքի, Պօզազ իչինտէ թէչէքքիւլ էտէն ճիւմլէ խասթախանէլէր անըն իտարէսինէ թէսլիմ էտիլտիլէր։ 1856 Ռեպտ.տէ Ինկիլթէրրայա 'տվտէթ էտէրէք, չէտիտ պիր հիւմմայա թութուլուպ խայլը զահմէթ չէքտի։ Օլ վազըթ Գրալիչա՝ քէնտինէ միւճէվհէրաթտան պիր հէտիյէ վէ պիր տէ մէմնունիյէթնամէ կէօնտէրտի, վէ 50.000 թալէր եախօտ 11 000 Օսմ. լիրասը կիպի պիր մէպլազ տախի թօփլանըլտը, չէօյլէ քի. Միս Նայթինկէյլին իտարէսի ալթընտա պիր գըզ թիմարճրլար մէքթէպի աչըլսըն։ Գըրըմ մուհարէպէսի զէմանընտա՝ 'ասքէրլէր փարա թօփլայարագ անըն սանէմինի եափտըրմագ արզու էթտիլէր իսէ տէ, քէնտիսի անա միւսա՛ատէ էթմէտի։ Քէնտի ինսանփէրվէրանէ իչի հագգընտա ալթը 'ատէտ տէ քիթապ եազմըշ տըր։ Ինկիլթէրրանըն եէնի Գրալը Ճօրճ հազրէթլէրի՝ Միս Նայթինկէյլին տօղուշընըն 90ընճը սէնէ տէվրիյէսի միւնասէպէթիյլէ չու թէլէղրաֆը իրսալ էյլէմիշ տիր։ «Տօղուշընըզըն 90ինճի սէնէ ի տէվրիյէսինի թէպրիք էտէրիմ, իւմիտ էտէրիմ քի բահաթոնըզ։» Միս Նայթինկէյլ թարաֆընտան տախի Գրալա մէմնունիյէթ թէլէղրաֆը կէօնտէրիլտի։ Սա՞իր մահալլէրտէն տախի չիչէք տէմէթլէրի վէ թէպրիքնամէլէր ալտը։ Անըն տօղուշընըն սէնէ ի տէվրիյէսի չէնլիյի փէք սատէ օլտու, զիրա քէնտի քէօթրիւմ հալընտա տըր։ (*)

Սէվկիւլիւ չօճուզլար, պու ֆէտաքեար, ինսան սէվէն, պէօյիւք զահրէմանլարըն վէ ինսանիյէթին պէօյիւք տօսթլարընըն 'էօմրիւնտէն՝ թազէ ֆիքրինիզ իւզէրինէ չու տէրսի էյի մէօհրլէյինիզ։ Պէօյիւք պիր ատէմ օլմագ իչիւն պէօյիւք պիր խըզմէթ էթմէք կէրէք տիր։ Պու նէճիպ ատէմլէրին 'էօմրիւնէ պէնզէմէյէ չալըշընըզ։

(*) Իչպու պէնտ թէրթիպ օլունտըգտան սօնրա ղազէթալարտա օգուտըղըմըզա նազարէն Միս Նայթինկէյլ Լօնտրատա քէնտի բահաթընա կիրմիշ տիր։

ՉԱԼԸՇԳԱՆ ԶԱՊԷԼ

Պիր պագընըզ, շու գըզճըղազ,
Չալըշմագտան հիչ օսանմազ,
Սապահ, ագշամ տէրս էօյրէնիր,
Հէր իշինտէ դայրէթլի տիր։

Հէր իշինին պիր վագթը վար,
Ինթիզամը սէվէր հէր պար,
Անըն իչիւն տէ իշլէրի
Հէր ան կիտէր չօգ իլէրի։

ՏԷՐՍ ՊԷԼԼԷՄԷՔ

Մէքթէպտէ պիր տէրսէ գալգսա՝
Տէրսին՝ սէօյլէր պիլա խաթա,
Տէրէճէսի 'ալի իւլ ա՛լա,
Նումինէ տիր իմթիսալա։

Թէրպիյէլի տիր հէր եէրտէ,
Մահճուալըղը տա նատիտէ.
Կէօրէն անը էտէր սէնա,
"Եաշա, հանըմ գըզ, չօգ եաշա։"

Վալիտէյնին սա՛ատէթի,
Մէքթէպինին մէֆխէրէթի,
Չիւն՝ ղայրէթլի պու գըզճըղազ,
Չալըշմագտան հիչ օսանմազ։

***

Էյ չօճուգլար, սիզ տէ պէօյլէ
Զապէլ կիպի դայրէթ իլէ
Թահսիլի 'իլմ էթմէք իչիւն,
Զալըշմա՞զ մը սընըզ հէր կիւն։

Գր. Հ. Գալուստեան

Մոկս եախօս Մոգք

Մոկս եախօտ Մոգք Վանըն ճէնուպի զարպընտա, Շատախ վէ Խիզան սանճագլարը արատէն պիր սա՛թլըգ գատար պիր մէսաֆէտէ Տիճլէ նէհրինին պիր չիւ՛պէսի վար տըր. օ պիրտէն պիրէ տաղըն էթէյինտէն ղանի պիր թարզտա չըգարագ չէհրին օրթասընտան կէչէր կիտէր։ Շէհրտէ գատիմ զէմանլարտա փէք չօգ էրմէնի պուլունուպ, փէք մա՛մուր վէ չէն պիր մահալ իտի, լաքին պու կիւն մէվճուտ տէօրթ մահալէտէ անճագ 300 խանէ էրմէնի վար տըր։ Պունլար 'ուսմուսմէն տէպպաղըգ, գունտուրաճըլըգ վէ չալճըլըգ իլէ մէշղուլ տըրլար։ Պու տէօրթ մահալէտէ իւչ քիլիսա, կէօսթէրիշսիզ վէ 'ատի նէվտէն անճագ իքի մէքթէպի իպթիտա՛ի պուլունուպ՝ պունլար տախի ֆագիրլիք սէպէպինտէն չօգ քէրսընտա քեա՞ին վէ էրմէնիլէրէ մէնսուպ էսքի պիր սանճագ տըր։ Վան տէնիզինէ հէմհուտուտ օլան Գավաշ սանճաղընտան եիւքսէք վէ գարլը տաղլարլա այրըլմըշ տըր։ Մէմլէքէթ պիւթիւն պիւթիւն տաղլըգ տըր. պու սէպէպտէն էհալի չիֆթճիլիքտէն զիյատէ արբճըլըգ վէ սիւրիւճիւլիւքլէ մէշղուլ տըր։ Պուրանըն սույը, հավասը չօգ սաղլամ տըր, վէ իդլիմի Վանընքինտէն զիյատէ սըճագ օլուպ՝ Վանտա եէթիշմէյէն մէյվէլէր, մէսէլա, ինճիր, նար վէ սա՛իրէ պու սանճագտա եէթիշիյօր։ Պու սանճագ տախիլինտէ՝ ասլ չէհիրէ գափալը գալըրլար։ Մոգք սանճաղընտա պիր չօգ մանասթըրլար պուլունուպ անլէրտէն չօղը պու կիւն սայքի խարապէ հալինտէ տիրլէր։ Անլէրին էմլաքընը ճիվարտաքի Քիւրտլէր զասպ էթմիշլէր տիր։ Մէշհուր մանասթըրլարտան պիրի Ամենափրկիչ տիր։ Ռիվայէթէ նազարէն՝ Յիսուսը զիյարէթէ կէլէն միւնէճճիմլէրտէն Գասպարը մէզարը պուրատա օլտուղընտան պու սանճագ Մոգք (միւնէճճիմլէր) թէսմիյէ օլունմըշ տըր։ Պիր տէ Փութկու Ս. Գէորգ մանասթըրը վար տըր։ Պուրատա դըշը էրմէնի վէ Քիւրտ պիլա ֆարգ կիւն-

ՄՈԿՍ ԵԱԽՕՏ ՄՈԳՔ

էրլէ միւսաֆիր գապուլ էտիլիր, թա քի տաղըն տիւմանը զա"իլ օլսուն վէ եախօտ եէրլիլէրին թէսավվուրընա նազարէն, եօլուն էմին օլտըղընը իխպար էտէն մուգատտէս խօրօս էօթսիւն։ Պուն-նընլէ պէրապէր հէր սէնէ տաղըն ֆուրթունասը-նա պիր գաչ քիչի գուրպան կիտէր։ Մոգք սան-ճաղընըն պիր թարաֆընը տա Արքայից սանճաղը թէչքիլ էտէր։ Քիւրտճէ պունա Մամըրտան (Մալ Միրան) նամը վէրիլիր։ Պուրատա Ապարանք գարի-յէսի ճիվարընտա՝ Ապարանից Ս. Խաչ նամընտա մէշհուր պիր մանասթըր վար։ Եօգարըտա գօնուլմըշ թասվիր Մոգք չէհրինին գազա մէրքէզի (գա"իմմա-գամլըգ) տիր։

Խ. ԳՌՈՒԶԵԱՆ

ՊԱԼԸԳԼԱՐ

(Մարկարէթ Ռոբնըր Մորլի)

Հավատա օլտուղը կիպի՝ սուտա տախի հայաթ ղանի տիր։ Տէնիզտէ եաչայան հայվանլար իչիւն՝ տէնիզ սույը, քէնտիլէրին նազիք ալէթլէրինէ ույ-տուրըլմըշ սու իլէ գարըշըգ հավա տըր, զիրա ան-լէրին սու իչինտէքի հայաթլարը, սու խարիճին-տէքի հայաթը իտարէ էյլէյէն 'այնի գանունլար իլէ իտարէ օլունուրլար։ Գարատա եաչայան նէպաթ եախօտ հայվան ազօթլէ թա'տիլ օլունմըշ միւվէլ-լիտ իւլ հումուզէ թէնէֆֆիւս էտէրլէր։ Սաֆի միւվէլլիտ իւլ հումուզէ անլէրի պայընտըրըպ, թէ-լէֆ էտէճէք վէ պիր թութուշմըշ ֆուրունտա կիպի եագաճագ իտի։ Քէզալիք սաֆի հավա, տէնիզ հայվանլարընը պայընտըրըպ մահվ էտէճէք իտի։ Պու սէպէպտէն. պիրինճիլէրին միւվէլլիտ իւլ հու-մուզէսի ազօթ իլէ վէ սօնրաքիլէրինքի սու իլէ թա'տիլ էտիլմէլի։ Տէնիզ հայվանլարը պիր ազ հա-վա օլմատըգճա եաչայամազլար, լաքին սուտա օն-լարա եէթէր գատար հավա վար տըր։ Ֆուրթու-նա՝ անլէր իչիւն հավուզը գարըշտըրան մէ-լէք տիր, զիրա օ տէրին սուլարըն սաքինլէրինէ հայաթ կէթիրիր։ Ֆուրթունա վէ տալղա պէօյիւք սու քիւթլէլէրինի հարաքէթէ կէթիրիրլէր, վէ ան-լէրէ թէմիզ հավա իլհագ էտիպ, թազէ վէ հայաթ-պախչ պիր հալէ կէթիրիրլէր։ Էկէր պէօյլէ օլմասա իտի՝ Օգիանօս պէօյիւք պիր խարապէզար վէ մէզար օլարագ, չիմտի տէնիզտէ եաչայան եիւքսէք տէրէ-ճէտէն հայաթ տէրհալ խիթամ պուլաճագ իտի։ Լաքին ֆուրթունա վասըթասրյլա փաքլէնմիշ օլան տալղալարըն ալթընտա ճինս ճինս վէ 'աճա"իպ պիր հայաթ տէվամ էթմէքտէ տիր։ Պու սու հայաթընը սէվէն պիրի՝ օրատաքի տօսթլարը հագգընտա չու թարզտա սէօյլէյօր։

«Մուհարիպլէրէ միսալ հալինտէ գայա պալըղը-նը զիքր էտէպիլիրիզ։ Օ ավընը կէօրտիւյիւնտէ ղազապընտան սիմ սիյահ օլուպ, ճէնկէ պաշլատը-ղընտա՝ անըն փէրուզէ բէնքլի կէօզլէրինտէն գու-տուրղանլըգ գըղըլճըմլարը սըչրարլար։ Քէզա, գուշ կիպի եուվա եափան եագըշըգլը տիքէն պա-լըղը զիքր էտիլէ պիլիր։ Օ գատիմ սէրսէրի սիփա-հիլէրին նէճիպ իլթիֆաթլարըյլա տիշիսինի պէք-լէր վէ պէյազ, եէչիլ վէ գօյու գըրմըզը էլվան իլէ միւզէյյէն փարլագ էրղէվանի կիյմիշ օլարագ՝ քէն-տի մա'շուգէսինի միւտաֆա'ա էթմէք իչիւն պիր 'ասքէր կիպի ճէնքլէշիր։ Տիքէն պալըղը մըզրագ օյունու իչիւն ճան վէրիր։ Տէօյիւշ գըզտըղընտա անըն հաշմէթլու բէնքլէրի փէք կիւզէլ փարլարլար։ Մաղլուպ օլտուղընտա՝ անըն ճէնկէ մախսուս բէնկլէրի գարարըր, եախօտ կէօյա օ էօլիւմտէ պիր ղալէպէ բիյասը կէօրմիւշ կիպի, քէնտի միւհլիք թէլաշ վէ գօրգուսընտա թէպէտտիւլ էտէրէք փարլարլար։

«Ավ եէյէն ճանավարա միսալ հալինտէ տէնիզ ինճիրինի զիքր էտէճէյիզ Օ՝ կիւզէլ չիչէքլէրինին քեազիպ էլպիսէսիյլէ կիյինմիշ օլարագ՝ 'ագլսըզ ավ-լարը պէքլէր։ Անըն ինճէ չիչէք կիպի գանատլա-րը գաթիլ գօլլար տըրլար։ Օ անլէրի գուճագլա-մագ իւզրէ հազըրլանան գըվրըմլը հայվանլարը թութմաղա հազրը տըր։ Անըն իւզէրինտէ հէր գան բէնկի պէնէք ալթընտա պիր քիւչիւք զէհրլի գըլ վար տըր, վէ հէր սու պէօճէյինի էօլտիւրմէք իչիւն անը ուզատըր։

Հէսսաս օյունճըլարա միսալ հալինտէ տէնիզ խըյարը (Sea - Cucumber) տէնիլէն պիր ճինս հէս-սաս տէնիզ հայվանը զիքր էտիլէպիլիր։ Օ պու իսմի չէքլինտէն ալ՝ըշ տըր։ Աթլանթիգին հէր իքի թարաֆընտա տախի մէզքիւր հայվան վէ պէօճէյի պուլունըր։ Պիրինճիլէրտէն պա'զը-լարը թահրիք էտիլտիքլէրինտէ՝ քէնտիլէրին ճիւմ-լէ պաղըրսագլարընը խարիճէ չըգարարագ ինթի-հար էտէրլէր, վէ արգատա անճագ պօշ գապուգ-լար պրագըրլար։ Սօնրաքիլէրտէն (պէօճէյի) պա'-զըլարը 'այնի հալ ու քէյֆիյէթ ալթընտա՝ կէօյա պարութ իլէ տօլու վէ էլէքթրիքլէ թութուշ-մըշ կիպի պիրտէն պիրէ փաթլայըպ փարչա փարչա օլուրլար։

«Կիւզէլլիյէ նիւմունէ հալինտէ՝ իփէք սաչլարլա էօրթիւլմիւշ վէ քէփէնէյին ճիւմլէ փարլագ բէնք-լէրիյլէ փարլայան տէնիզ ֆարէսինի զիքր էտէպի-

լիրիզ։ Քէզալիք տէնիզտէ եաշայան սիւմիւքլիւ պէօճէք զիքրէ շայան տրր։ Օ ինճու շէքլինտէ պէնէքլէրլէ իհաթէ էտիլմիշ տիր։ Պունլար զանն էտէրսին քի, զիւմրիւթ վէ կէօք եագութտան տահա ա'լա տրրլար։ Գայա պալըզը տախի, քէն-տի ճինսինին կիւզէլի հալինտէ, կիւլ բէնկի գու-շագ պաղլայըպ գօյու եէշիլ էլպիսէ կիյինմիշ տիր։

«Ուսթա երրթրճը հալինտէ միւնզէվի (ճգնաւոր) չաղանօս տէնիլէն պիր հայվան վար տրր. օ իս-քեան էթմէք իւզրէ պօշ պիր գապուղըն իչինէ սիվիշիր։ Շագայիգ տէնիլէն պիր ուֆագ սու հայ-վանը վար։ Պու' գանատլարընը աչրպ, արասընա կիրէն խուրտէ (ուֆագ) հայվանլարը տօյմագճասը-նա եութմագտա օլուր։ Պու սրրատա «փիլոդոկ» իսմինտէ (գըվրըմլը պիր հայվան) զիքր էտիլէ-պիլիր։ Օ պիր չօրապ կիպի իչինի տրշընա տէօն-տէրէպիլիր։ Պու սուրէթլէ տէօնմիւշ օլան մի'տէ իւզէրինտէ՝ կէլիպ կէչէն ավ, եէյէճէք տօլարսա հայվան օ ալէթի էվվէլքի հալինէ կէթիրիպ, թութտրգլարընը հազմ էտէր։

«'Էօմրիւն պու սահնէսինտէ թօհաֆ չէյլէրին էմսալը չօգ տրր։ Սրչրայան գուրպաղը վէ չաղա-նօս պիրինճի տէրէճէտէն ժիմնասթիգ եափարլար։ Գրրմըզը պուրուն տէնիլէն, ուֆաճըգ պիր հայ-վանըն թապի'ի պիր չիրինկասը օլուպ, անընլէ քէնտիսինի բահաթսըզ էտէնլէր իւզէրինէ սու ա-թար։ Պալըգ եէմի գուրտու տէնիլէն պէօճէք թաշտան վէ չէօր չէօփտէն միւթէհարրիք պիր էվ թաշրր։ Քէրթէնքէլէ եագըշըգլը հարաքէթ, մէս-րուր գըվրըշմագլըգ վէ կիւլիւնճլիւ թօհաֆիյէլէր իլէ տօլու տրր։» (Մապա'տը վար)

ՉՕՃՈՒԳԼԱՐ ՄԻՆՊԷՐԻ

ՍԱՅ' ՈՒ ՂԱՅՐԷԹ

Սահիպ ի էմսալ հաքիմ Սողոմոն 'ասրլարընը թէճրիպէսիյէ քէնտի քէլամլարընը լաթիֆ գըլմըշ օլարագ, թէնպէլլիյին զարարլարընը վէ չալըշգան-լըզըն ֆա"իտէլէրինի թէ"քիտ էթմէք իւզրէ թէն-պէլլէրէ չէօյլէ սէօյլէյօր։ «Էյ թէնպէլ, գարնճայա կիթ, անընն եօլլարընը կէօր տէ, հիքմէթ էօյրէն։» Էմսալ 6 6։ Ֆիլհագիգէ, պիր ազ մատտէ վէ վագը'ալարընն տէրունինէ պագմաղա ալըշմըշ օլան հէր պիր ֆէրտ՝ Թապի'աթտա հէր պիր չէյին իչլէ-մէքտէ եախօտ թա'պիր ի ախէրլէ Թապի'աթըն իչ-լէմէքտէ օլտուղընը կէօրէճէք տիր։ Կիզլի վէ պէօ-յիւք գուվվէթլէրտէն, վըզրլայան արը, սրչրայան պէօճէյէ վէ եէր ալթընտա գազըլմըշ եուվասընա եէմ կէօթիւրէն գարընճայա վարանա գատար, ճիւմլէսի տէ չալըշմագտա տրրլար։ Իմտի նաթըգ վէ իչլէմէք իչիւն հէր նէվ' իսթի'տատա մալիք օ-լան ինսան իչլէմէք իսթէմէ՞զ մի։ Ինսանընն՝ տուր-մայարագ չալըշան Թապի'աթտա գըմէյթի՝ ան-ճագ չալըշգան պիր ատէմ հալինտէ անլաշըլա-պիլիր։

Սէվկիւլիւ չօճուգլար, սիզ չալըշգանլըզըն սի-զին գալպինիզ վէ ֆիքրինիզ իւզէրինտէ պրագա-ճաղը էյի թէ"սիրլէր հագգընտա չօգ քէրրէ իչիթ-միշ սինիզ։ Պիլիրսինիզ քի «Իչլէյէն տէմիր ըշըլար։» Լաքին թէնպէլլիք ֆիքրին վէ գալպին ճիւմլէ գա-պիլիյէթլէրինի էօլտիւրիւր։ Թէնպէլլիք, եէյէն, չիւրիւտէն վէ էօլտիւրէն պիր փաս տրր։ Լաքին նէ՞ չարէ քի, պու չէյլէրի պու գատար էյի պիլիր իքէն, եինէ թէնպէլլիք էթմէյէ վէ 'իլմէ վէրէճէյի-նիզ գըյմէթլի վագթը թէլէֆ էթմէքլիյէ թէճրիպէ օլունույօրսընըզ։ 'Էօմրիւնիւզիւ գըսալթմագ իս-թէրմի՞սինիզ. էլպէթտէ իսթէմէզսինիզ։ Լաքին թէնպէլլիքլէ պաշգա պիր չէյ եափմըշ օլմազսընըզ, իլլա 'էօմրիւնիւզիւն կիւնլէրէնի ազալտրրսընըզ։ Իմտի կէլէն մէքթէպ սէնէսի՝ պու իքի թարիգտէն հանկըսընը ինթիխապ էտէճէյինիզի գարար էտէճէք վէ ույանաճագ վագթ տրր։ Լաքին մա'լիւմ օլսուն քի, էկէր գարընճանընն զայրէթիյլէ սիզին միւս-թագպէլ հայաթընըզ իչիւն չիմտիտէն հագիգաթ վէ հիւսն ի ախլագ սէրմայէսինի էլտէ էտիպ՝ արը կիպի 'էօմրիւնիւզին գօվանընտա հիքմէթ պալընը եափմագ իչիւն 'իլմ ու 'իրֆանընն էօզիւնիւ էմէր իսէնիզ՝ օլ վագրթ հաքիմ Սողոմոնընն սէօզիւնէ իմ-թիսալէն սիզ տէ սահիպ ի հիքմէթ օլմուշ օլաճագ-սընըզ։

Գր. Հ. Գ.

ԳԸՍՍԷՏԷՆ ՀԻՍՍԷ

Եանան մումընն ալէվի,
Փէրվանէյէ պիր տուզագ,
Տէվրանլարլէ տէվամի՝
Գուրպան կիտէր օ մութլագ,
Տուր, էյ ճահիլ, քէնտինի
Իղֆալաթտան թութ ուզագ,
Եօգ'սա էնճամ սէն սէնի
Էտէրսին սէն տէ հէլաք։

Գր. Հ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

յիրմէն, ֆապրիգա, 'ամէլիյաթխանէ վէ մութասարրըֆլարընըն իգամէթկեահը օլան ախչապ խանէ իսէ, գըյմէթինին եիւզտէ սէքիզի, վէ տիկէր մուսագգաֆաթ իսէ, գըյմէթինին եիւզտէ ալթըսը վարիտաթ ը ղայրի սաֆիյէ օլմագ իւզրէ թագտիր օլունուր։

Մաք. 26. Մուսագգաֆաթըն թահրիրի վէ իրատլարընըն թախմինի մու'ամէլաթընը միւհթէվի օլարագ պալատէ պէյան օլունան գօմիսիօնլար մա'րիֆէթիյլէ թանզիմ էտիլէճէք ճէտվէլլէր վէ իչպու գանուն մուճէպինճէ իճրա էտիլէճէք թա'տիլաթը միւթէվալիյէ վէրկի անա տէֆթէրլէրինի թէչքիլ էտէճէք տիր։

Անա տէֆթէրի թահսիլ ի էմվալ հագգընտաքի 5 Շա'պան սէնէ 327 վէ 8 Օգոս. սէնէ 325 թարիխլի գանունընն 3նճիւ մաստէսինտէ մուհարրէր թէքեալիֆ ի սէնէվիյէ ճէտվէլլէրինէ մա"խէզ օլաճագ տըր։

Մաք. 27. Մուսագգաֆաթ իրատլարընըն թախմինի հագգընտա հէր օն սէնէտէ պիր իչպու գանուն ա'ճքեամընա թէվֆիգէն թա'տիլաթ ը 'ումումիյէ իճրա էտիլէճէք տիր։

Մաք. 28. Էմլաքըն իրատլարը մըգտարը պա'զը էսպապ ը տա"իմէ թէ"սիրիյլէ սիւլս տէրէճէսինտէ թէնագուս վէ եա թէզայիւտ էթտիյի հալտէ օն սէտէ պիր իճրա էտիլէճէք թա'տիլաթ ը 'ումումիյէտէն մա'տա էմլաք մութասարըֆլարընըն վէ եախօտ մալ մէ"մուրլարընըն թալէպլէրիյլէ թախմինի իրատ իչիւն թա'տիլաթ ը խուսուսիյէ իճրա օլունըր։ Ֆըգրա ի սապըգա ա'ճքեամընա թէվֆիգէն վուգու' պուլաճագ թա'տիլաթ թալէպլէրի սէնէ ի մալիյէնին իլք ալթը այը զարֆընտա իճրա էտիլէճէք վէ թա'տիլաթ սէնէ ի աթիյէտէն միւ'թէպէր օլաճագ տըր։

Մաք. 29. Իչպու վէրկինին հէր գազատա թաթպիգինտէն ի'թիպարէն էմլաք մութասարըֆլարը գազա մալ գալէմլէրինէ խուսուսաթ ը աթիյէյի թահրիրէն պէյան էթմէյէ մէճպուր տըրլար վէ պունա մուգապիլ եէալէրինէ պիր 'իլմ ու խապէր վէրիլիր. (1) Ինչաաթ ը ճէտիտէ վէ էպնիյէ ի մէվճուտէյէ վուգու' պուլան 'իլավէլէր։ (2) Գանունընն 2նճի մաստէսինտէ միւսէրրահ օլան ճիհէթլէրէ միւճէտտէտէն թախսիս էտիլէն 'արսալար։ (3) Իչպու գանունտա մուհարրէր իսթիսնա"իյէթին ինզըթա'ընը միւսթէլզիմ սուրէթտէ էպնիյէնին ճիհէթի իսթի'մալընճա վուգու'ա կէլէճէք հէր նէվ' թէպտիլաթ վէ 12նճի մաստէ մուճէպինճէ թա'եին էտիլէն վէրկի նիսպէթինի տէյիչտիրէճէք թէհավվիւլաթ։

Պէյանաթ ը մուհարրէրէ էմլաքըն օլ վէճհլէ գուլլանմաղա պաչլատըղը վէ եա թէհավվիւլաթըն վուգու'ը թարիխինտէն ի'թիպարէն իքի այ զարֆընտա իֆա էտիլէճէք տիր։ Իֆա էտիլմէտիյի թագտիրտէ էմլաքըն խապէր վէրիլմէյէն թէպէտտիւլաթա կէօրէ իսթիֆասը լազըմ կէլէն վէրկիսինէ պիր տէֆ'այա մախսուս օլմագ իւզրէ 100տէ 10 զամմ օլունաճագ տըր։

Մաք. 30. Թահրիր ի 'ումումիտէ ունուտըլարագ եազըլմամըչ օլան էմլաքըն մութասարրըֆլարը մուա'մէլաթ ը թահրիրիյէնին խիթամընը թա'գիպ էտէճէք իքինճի սէնէնին ինգիզասընտան էվվէլ իխպար ը քէյֆիյէթ էթմէյէ մէճպուր տըրլար։ Պիլա մա'զէրէթ խապէր վէրմէտիքլէրի թագտիրտէ, պու գանունընն օ մահալտէ թաթպիգինտէն նիսեանընն անլաչըլտըղը սէնէյէ գատար վէ սէնէ ի մէզքիւրէ տախի տախիլ օլարագ օլ միւլքին ասլ վէրկիսինէ 100տէ 20 զամմ օլունաճագ տըր.

Մաք. 31. Անա տէֆթէրինին թա'տիլաթընա միւթէ'ալլըգ մու'ամէլաթ թահրիրի 'ումումի իչիւն վազ' օլունան գավա'իտէ թէվֆիգէն իճրա օլունաճագ տըր։ Շու գատարքի իչպու մու'ամէլաթընն իճրասը իչիւն թէչէքքիւլ էտէճէք գօմիսիօն մալ մէ"մուրընընն րիյասէթի ալթընտա իքիսի մահալլի մէճլիս ի իտարէսինտէն վէ իքիսի պէլէտիյէ մէճլիսինտէն միւնթէխապ տէօրթ ա'զատան միւրէքքէպ օլաճագ տըր։ Իչպու գօմիսիօնլարընն վէրէճէքլէրի գարար միւքէլլէֆին վէ եախօտ մէ"մուրին ի մահալլիյէ թարաֆընտան մէվատտ ը սապըգատա մուհարրէր միւտտէթլէր զարֆընտա վուգու' պուլաճագ ի'թիրազաթ մահալլէրի մէճալիս ի իտարէսինճէ թէտգիգ էտիլիր։ 22նճի մաստէտէ մուհարրէր ահվալտա վէ օլ պապտէ մու'այեէն օլան միւտտէթլէր զարֆընտա մէրքէզ գօմիսիօնընա միւրաճա'աթ հագգը պագը օլմագ չարթըյլէ, մէճալիս ի իտարէնին գարարլարը գաթ'ի օլաճագ տըր։

Մաք. 32. Մուսագգաֆաթա մութասարրըֆ եա զի էլեէտ օլանլար վէ պունլար օլմատըղը թագտիրտէ անը իչղալ էտէնլէր մուսագգաֆաթ վէրկիսինին թէ"տիյէսիյլէ միւքէլլէֆ տիրլէր։

Մաք. 33. Պիր միւլքտէ մէչա'էն մութասարըֆ օլանլար հիսսէ ի չայ'ալարը նիսպէթինտէ վէրկի իլէ միւքէլլէֆ օլուրլար։ Վէֆաթ էթմիչ պիր չախսընն իւզէրինտէքի մուսագգաֆաթ թափու իտարէսինճէ մուգայեէտ պիր թագսիմ մու'ամէլէսի իճրա օլունմատըգճա վէ եախօտ վարիսլէրի քեամիլէն վէ եա զըսմէն քէնտիլէրինի հուգուգ ը իրսիյէտէն իսգաթ էյլէմէտիքճէ հէնուզ թագսիմ էտիլմէմիչ էմլաքտան մա'տուտ օլուպ հագգլարընտա պիրինճի ֆըգրա մուճէպինճէ մու'ամէլէ օլունաճագ տըր։

Մաթ. 34. Իշպու զանունընն սուրէթ ի թաթպիգի հագգընտա մալիյէ նազըրը պիր նիզամնամէ թանզիմ էտէրէք Շուրաի Տէվլէթճէ թէտգիգ օլունտրգտան սօնրա պա իրատէ ի Սէնիյէ ի ճէնապ ը Փատիշահի մէվգի'ի իճրայա վազ' օլունաճագ տըր։

Մաթ. 35. Իշպու զանունընն հէր գազատա մէվգի'ի թաթպիգէ վազ'ըյլէ թահրիր ի 'ումումի իքմալ էտիլէրէք վէրկի թահսիլինէ պաշլանտըղը թարիխինտէն ի'թիպարէն մուսագգաֆաթ վէրկիսի հագգընտա մուգատտէմա մէր'ի իւլ իճրա օլան ահքեամ միւնֆէսիխ օլաճագ տըր։

Մաթ. 36. հարէմէյնի չէրիֆէյնտէ (Մէքքէ վէ Մէտինէտէ) պուլունան մուսագգաֆաթ իշպու զանուն ահքեամընտան միւսթէսնա տըր.

Մաթ. 37. Իշպու զանունընն իճրասընա Մալիյէ նազըրը մէ"մուր տըր։

ԻԽԹԱՐ

Զանն էտէրիմ պէնի քիմսէ զընամազ,
Վուգու'ի հալի էյլէր իսէմ պէյան.
Հէր զէման մէքրուհ աթէշ իլէ եանմազ,
Միւսթագպէլ կէօզէտիպ կէչմիշին սայան։
Զօղու զարար տէրլէր ազը տա եարար,
Վէ լաքին ազ իլէ էյլէմէզ գարար,
Պիր տամլա իչէրսէ կէրիսին արար,
Զաննըմ թաստիգ էտէր պիլիպ օղույան։
Արզու իլէ իչէր մուհապպէթ էտէր,
Պիլմէզ քի 'ագրպէթ չէքէճէք քէտէր.
Ֆիքրի տէ զայպ օլուպ ագլը տա կիտէր.
Այագլարը օլուր եօլլարտա գայան։
Զօգ սիւրմէյիպ պաշը տախի չէվրիլիր.
Օլտըղը մահալտէ տուրմազ տէվրիլիր
Իչէ իչէ ճիկէրի տէ գավրուլըր.
Թապի'ի մէսթ օլմուշ տէօնէմէզ պիր եան։
Պանա եարար տէյիւ աթմատա տըր լաֆ
Տատըն' գաչըրըյօր սէօյլէրքէն խիլաֆ.
Կէճէ տէրունինի եագարագ ալաֆ,
Տուրմայըպ սու իչէր պիլմէյիպ զիյան։
Հէր քէս պու սէօզիւմ զիհնինէ վուրսուն,
'Իշրէթտէն իճթինապ էթմէյի գուրսուն,
Իսթիֆրաղ էթտիյի շուրատա տուրսուն,
Պա'զը հալլար վար քի եափմազ պունայան։
Զանն էթմէյին տէֆ էտիյօր մէրագը
Եարա իւզէրինէ աչար պիր եագը.
Փէք բա'նա պիլիրիմ օլ լանէթ բագը,
Նիչէ աթլըլարը էյլէմիշ եայան։
Զօգլարը տա պու 'իշրէթէ թափըյօր.
Իշրէթ իլէ ինսանիյէթ եափըյօր.
Պիլմէյօր քի տօղրու եօլտան սափըյօր.
Ղայպընը մուճիպ չէօհրէթ իլէ չան'։
Շիմտի իչմէքլէ քէյֆինի կէթիրիր
Վէ լաքին 'էօմրիւնիւ չապուգ պիթիրիր
Կիտէրէք իւսթիւնէ 'իլլէթ կէթիրիր.
Եավաշ եավաշ օլաճագ տըր նաթիւվան։
Զանն էտէրիմ տօսթլար տէյիլիմ եալան,
'Իշրէթ տիր, ահ 'ագլը էյլէյէն թալան.
Թապի'ի տիր պունա միւպթէլա օլան,
'Ագապինտէ կէօրէճէք տիր չօգ զիյան։
Վէլհասըլ ֆարիղ կէլէլիմ պիզ պունտան
Իշթահ վէրիր տէրլէր քէսիյօր նանտան
Քէյֆ էտէրիմ գալգսա պիւթիւն մէյտանտան
Չիւն օ հէր պէլայը օրթայա գօյան։
Իշթէ 'աշըգ Տատէր չըգարթմըշ սէսի
Վա՞ր մը հագգսըզ տէսին պունա պիրիսի
Նէ գատար սէօյլէնսէ չօգ տըր կէրիսի
Տիւգինայլէ խիթամ պուլսուն տասիթան։

Ամէրիգա Արմենակ Արբքեան

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Ալմանիատա սիյասի խօշնուտսըզլըգ Հ. Մ. Ալէն 831
Իսփանիատա Բօմա Գաթօլիք քիլիսէսի ,, ,, ,, 831
Քիլիսէ վէ խայրխահլըգ ,, ,, ,, 832
Պիր խրիսթիյանտան նէ՞ պէքլէնիլիր 834
Եիւզ սէնէտէն պէրու միւպարէք գըլընմըշ 836
Սիտնինին հիսապ փուսուլասը 836
Թա'լիմ ու թէրպիյէյէ մտխսուս գուվվէթլէրին պիրլէշտիրիլմէսի Մ. Մինասեան 836
Ամէրիգատա Կ. Խ. Շիրքէթինին իշիանլէրտէն նէ՞ էօյրէնէ պիլիրիզ Յ. Վ. Մուրատեան 838
Սօսիալիզմ, եախօտ իշթիրաք ը էմվալ ուսուլը Սիմօն Վ. Քիւֆէլեան 840
Բուհանի մէ"մուրլար եէթիշտիրմէք Վէր Միպար Մնչերան 842
Կիլիկիա Ինճիլի Իթթիհատընն ոէնէվի բափօրթը 843
Գարար էթմէք վէ միւզթարիպ օլմագ Բ. Տօնիկեան 846
Մ. Թ. Գ. Գօլէճինտէ պիր նըսֆ Յոբելեան վէ թէվզի'ի տիպլօմա զիյնէթի Բահէլ Տէր Պօղոսեան 846
Թէյեարէ վէ հավատա 'աճա'իպ մանօվրալար Յ. Կ. Հայթաեան 848
Շաթթըգ ա'մալար մէքթէպի 849
Ամէրիգա հէվէսլիլէրինէ Մէլանկտոն Գ. Գրիգորեան 850
Շու"ունաթը սիյասիյէ 851
Էմլաք վէ մուսագգաֆաթ գանունը (իպթիտասը 830տա) 863

Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹՊԱ'ԱՍԸ
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ